

Anne Britt Flemmen, Dekan
John McNicol, Prodekan utdanning
Frode G. Larsen, Fakultetsdirektør

Høring fornyelse av studie- og programporteføljen - IFF

Intern forankring/ prosess

Etter at høringsspørsmålene ble gjort tilgjengelige, bearbeidet ledergruppen spørsmålene for å gjøre dem mer konkrete for IFF. Samtidig ble følgende plan gjort gjeldende:

- Man. 21/8: Konkrete høringsspørsmål for IFF sendt til alle ansatte
- Tir. 22/8: Teams-møte med alle ansatte hvor det ble gitt mulighet for avklaringer av de utsendte spørsmålene
- Ons. 30/8: Halvdags workshop med alle ansatte
- Fre. 01/9: Skriftlige svar fra alle grupper fra workshopen
- Man. 04/09: Studieprogramlederseminar
- Fre. 08/09: Levering av høringssvar

Generelle forutsetninger lagt til grunn for høringssvaret

IFF har utarbeidet høringssvarene nedenfor på bakgrunn av følgende forutsetninger/ premisser:

- 1) IFF forutsetter at antallet valgemner man ender opp med (i forslaget 60 stp.) gjøres obligatorisk for studentene å ta utenfor eget program. Dersom dette ikke gjennomføres konsekvent, vil effektene som major/minor-systemet er forventet å gi raskt svekkes.

Svar på høringsspørsmålene

Anbefaling og høringsspørsmål (del 1)

Anbefalingen fra styringsgruppen er at UiT innfører byggeklossmodellen som grunnmodell for disiplinfagene samt for sivilingeniørgradene, se kapittel 2.5 i vurderingsrapporten (vedlegg 1).

Spørsmål a

Er det særlige tilfeller hvor rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå bør kunne fravikes?

- 1) IFF ser ingen grunner til at dette bør fravikes, og modellen er fullt ut kompatibel med IFFs program.
- 2) Fellesemner
 - a. Det er noe uklart hva som er forskjellen mellom fellesemne og matrise-emne. IFF foreslår at med “fellesemne” så menes “emner som er relevante på tvers av flere fagområder og går ut over fordypningen i BA-, eller MA-programmene”.
 - b. Antall: IFF støtter forslaget om fellesemner i BA-programmer. Men IFF mener at det er en risiko at et generelt krav om tre fellesemner for alle BA-programmer begrenser den

nødvendige fordypningen i de respektive fagområdene. Hvor enkelt det er å lage fellesemner som er relevant for flere BA-programmer vil variere mellom fagområder og fakulteter. IFF mener derfor at kravet om fellesemner bør settes til høyst to, men at det samtidig må arbeides systematisk innad i fakultetene (og eventuelt mellom fakulteter) med å se på mulighetene for et tredje fellesemne der det er faglig grunnlag for det.

c. Ex.phil. i første semester

- i. Den skjematiske fremstillingen av byggeklossmodellen legger opp til ett fellesemne i BA-programmene, noe IFF antar er ex.phil. Til dette vil IFF understreke følgende:
 1. IFF anbefaler at ex.phil. planlegges gjennomført i enten første eller andre semester av faglige grunner. Emnet er lagt opp med en vanskelighetsgrad som er tilpasset førsteårsstudenter.
 2. IFF har ikke personellkapasitet til å gjennomføre ex.phil. utelukkende i første semester (skulle man dimensjonert for dette, ville dette medført et behov for dobbelt så mange ansatte). IFF anbefaler at ex.phil. legges slik at fordelingen mellom de to første semestrene med tanke på studenter som skal ta ex.phil. blir så lik som mulig (50-50).

d. Ex.fac. til 5. semester (iht. foreslått modell)

- i. Den foreslåtte oppbyggingen av BA gir noen utfordringer med plassering av examen facultatum ved HSL-fakultetet. Ex.fac. er et studieforberedende kurs med vektlegging av kritisk tenkning, vitenskapsteori og forskningsetikk og en klar kandidat som et fellesemne for mange fagområder ved HSL-fakultetet. Ifølge den foreslåtte BA-modellen er det fellesemner i 1., 5. og 6. semester. Vi forutsetter her at ex.phil. gjennomføres i første eller andre semester (se forrige punkt).
 1. IFF er åpne for å flytte ex.fac. ved HSL til et senere semester enn i dag (1. semester). Erfaringsmessig er det en fordel om studentene har noe fagkunnskap fra deres respektive fagområder før de kan delta aktivt i kritisk refleksjon om vitenskap og forskningsetikk. Men siden dette kurset tar for seg generelle vitenskapsteoretiske tema bør det plasseres før eventuelle metodekurs innen de ulike fagområdene. IFF ønsker derfor at den foreslåtte BA-modellen åpner opp for plassering av fellesemne (eksempelvis ex.fac. ved HSL) i 3. eller 4. semester.
 2. IFF er også åpne for å beholde dagens ordning hvor ex.phil. og HSL-varianten av ex.fac. gjennomføres i løpet av de to første semestrene.

e. Emnepakker: Bør studentene kunne velge emnepakker/emner helt fritt?

- i. IFF mener at studentene i utgangspunktet bør kunne velge emnepakker/emner fritt, herunder å sette sammen emnepakker på tvers av fagfelt. Klare anbefalinger bør dog utarbeides, særlig for innholdet i fagspesifikke emnepakker, samt for hvilke andre fagområder disse fagspesifikke emnepakkene kan tenkes å være særlig berikende. Studenter bør tilbys veiledning i valg av emnepakker, etter behov.
- ii. Det kom ellers et forslag fra kollegiet om å redusere størrelsen på emnepakker i BA-graden (fra 60 til 40 studiepoeng). Dette var tenkt som en mellomløsning mellom dagens situasjon og byggeklossmodellen. 40 studiepoeng skulle da tilbys som emnepakke utenfor eget fagområde, mens de resterende 20 studiepoengene fortsetter å være valgfrie for egne programstudenter på samme måte som i dag. Begrunnelsen for dette er at major delen vil kunne inneholde flere emner og ikke bare de som er på 1000 nivå i dag. Dette vil kunne styrke muligheten for fordypning på bachelornivå, gi flere emner for andre minorstudenter å velge mellom, samt støtte opp under forskningsbasert

undervisning (definert som det mest grunnleggende trekket ved studiekvalitet i høringsdokumentet).

iii.

Spørsmål b

Er det særlige tilfeller hvor rammene på inntil 70 studiepoeng programfag på masternivå bør kunne fravikes?

- 1) IFF har ingen innvendinger mot foreslått modell.

Spørsmål c

Er det noen fagområder hvor valg mellom to alternative masterfordypninger ikke vil være hensiktsmessig?

- 1) IFF er i utgangspunktet ikke avvisende til å kjøre de to foreslåtte modellene parallelt. Imidlertid er det fortsatt uavklart hva som blir det konkrete innholdet i de obligatoriske fellesemnene i den arbeidslivsrettede MA-modellen, samt i hvor stor grad en mindre MA-avhandling skal gjøre bruk av det som tas opp i de obligatoriske emnene. I verste fall kan man ende i en situasjon hvor instituttet ikke har veiledningskompetanse. Denne betenkningen bortfaller dersom det er slik at MA-avhandlingen i hovedsak skrives innenfor faget.

Spørsmål d

Hvilke fellesemner bør prioriteres på bachelor- og masternivå, og hvordan bør det faglige ansvaret ivaretas i slike fellesemner?

- 1) IFF mener at ex.phil. bør videreføres, tett opptil nåværende form, som et fellesemne på bachelornivå. Utover dette kan IFF bidra med faglig delansvar på tverrfakultære bacheloremner innen f.eks. "digital dømmekraft" eller "bærekraft". Det bør også prioriteres en videreføring og styrking av vitenskapsfilosofi på bachelornivå, for eksempel gjennom ex.fac. På masternivå er det nærliggende å vurdere et fellesemne innen avansert vitenskapsfilosofi, forskningsetikk (for den forskningsrettede varianten) og «business ethics» (for den næringslivsrettede varianten). Det faglige ansvaret for et slikt fellesemne bør ligge hos IFF.

Anbefaling og høringsspørsmål (del 2)

Det vil være behov for å ta i bruk alle strategier i videreutviklingen og fornying av porteføljen ved UiT, men på ulike måter for ulike fagområder. Det vil derfor være behov for at fakultetene sammen og hver for seg gjør nærmere vurderinger, også i lys av vår geografiske distribusjon. Basert på styringsgruppen sine anbefalinger er det pekt på fire områder hvor det er særlig viktig at det gjøres grundige vurderinger. Se kapittel 3.6 i vurderingsrapporten (vedlegg 1).

Spørsmål 1

Rektor ber fakultetene om å identifisere og vurdere hvilke fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise, ikke bare internt på eget fakultet, men også mellom fakulteter. Det skal gjøres en særlig vurdering av koblingen mellom profesjonsfag og disiplin fag, og sambruk av undervisningsressurser mellom disse.

- a) For IFF foreligger det ikke like opplagte kandidater til matriseorganisering som i andre fagområder (f.eks. grunnleggende matematikk for realister). Men IFF ser likevel at det kan finnes godt potensiale for matriseorganisering av enkelte emner i både BA- og MA-programmene. Eventuelle emner som IFF kan tilby andre BA- og MA-programmer er eksempelvis: etikk/forskningsetikk, etikk og kjønn, vitenskapsteori, bærekraft og politisk teori. Vi vet at noen av disse temaene gis/kreves i andre BA- og MA-programmer, men vi har ikke full oversikt over dette.

IFF anbefaler derfor:

1. at det organiseres arbeidsgrupper/arenaer der eventuelle faglige overlapp og samarbeid kan kartlegges og diskuteres;
2. at det utarbeides rutiner og prosedyrer for fordeling av resultatmidler der hvor matriseorganisering innføres for kurs på tvers av institutt og fakultet, slik at de enkelte institutt/fakultet ikke permanent taper inntekter på å overlate emneansvaret til andre institutt/fakultet.

Spørsmål 2

Rektor ber fakultetene gjøre en særlig vurdering av hva som bør gjøres med emneområder og programmer som over tid har lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader. Vurderingene bør ta utgangspunkt i strategiene som er foreslått i rapporten. Effekt av å innføre byggeklossmodell bør også vurderes, samt en vurdering av hvorvidt fagområdet bør gis som programfag eller kun som valgfag/årshenhet. I vurderingene bes fakultetene også om å ta hensyn til det totale omfanget av emneområder og programmet i denne kategorien. Videre bør det også ta hensyn til om UiT har et særlig ansvar eller særlig forutsetninger for utvikling av fagområdet.

- 1) IFF tilhører kategorien av disipliner som har hatt svak rekruttering og lav gjennomstrømming på begge program. Imidlertid faller ikke IFF inn under kategoriene «små fagmiljøer» og «programmer [med ...] uforholdsmessig store driftskostnader».
 - a. Overordnet økonomisk situasjon: Med dagens fordeling mellom basistildeling og resultatmidler har IFF pr. nå en situasjon hvor vi budsjett- og resultatmessig går i balanse (prognosen pr. 05.09 gir en budsjettbalanse på 3 17 000,-). Nedenfor er det listet til sammen fem alternative driftsmodeller mtp. program- og emneporteføljen ved IFF, og som det fremgår av alternativ ii vil en innføring av byggeklossmodellen på BA og årsstudiet, samt den den foreslåtte justeringen av MA-programmene gi en netto besparelse ved IFF på 0,97 førstestillinger. Dette vil alene gjøre at IFFs økonomi ytterligere styrkes uten at man trenger å gå til mer drastiske skritt ift. noen av de eksisterende programmene.
 - b. Når det gjelder driftskostnader er IFFs hovedaktiviteter ex.phil. og ex.fac. De alternative utfallene er da følgende:
 - i. Opprettholdelse av dagens situasjon: Pr. i dag utgjør våre to programmer (BA inkl. årsstudiet og MA) 19% av undervisningen som gis ved IFF noe som skjematisk tilsvarer 3,23 førstestillinger, hvilket igjen utgjør 17% av de fast vitenskapelig ansatte. Konkret gjennomføres i dag 7 emner på BA og årsstudiet, og 3 emner på MA pr. semester (14 emner på BA og årsstudiet og 6 emner på MA pr. år).
 - ii. Ny byggeklossmodell på BA og årsstudiet og revidert MA: Dette gir en ny emneportefølje som reduserer antallet BA-emner til 9 emner årlig, og 5 emner årlig på MA, noe som gir et behov for 2,26 førstestillinger for å gjennomføre programmene, dvs. at byggeklossmodellen og endringen av MA-modellen gir en besparelse sammenlignet med dagens situasjon på 0,97 førstestillinger.
 - iii. Nedleggelse av MA-programmet: I dette scenarioet vil det tilbys 9 BA-emner årlig, noe som innebærer et behov for 1,45 førstestillinger og en besparelse på 1,78 førstestillinger.
 - iv. Nedleggelse av både BA- og MA-programmet, men etablering av 6 valgemenner (tilsv. ett årsstudium): Her vil aktiviteten reduseres til 6 BA-emner årlig, noe som i sin tur vil medføre et behov for 0,97 førstestillinger og en besparelse målt mot dagens situasjon på 2,26 førstestillinger.
 - v. Nedleggelse av hhv. BA- og MA-programmet, samt ingen filosofiemner som valgemenner: Dette gir en besparelse på 3,23 stillinger sammenlignet med dagens situasjon.

- c. Det har også blitt påpekt fra en ansatt ved IFF at det ikke er antall emner som tilbys i et program som koster penger, men hvor mange emner som tilbys pr. semester. Ulike emner kan tilbys med ulik frekvens ut ifra en vurdering av hvorvidt emnet er obligatorisk og hvorvidt det vil kunne trekke studenter. Hvis for eksempel 3 emner tilbys pr. semester vil det bety 18 emner totalt.
 - i. IFF er av den oppfatning at en reduksjon i antallet emner som gjennomføres, vil dagens emneportefølje med stor sannsynlighet medføre en lang rekke emner som sjelden eller aldri vil bli gjennomført, samt at mange emner vil være så spesialiserte at de vil bli gjennomført med svært få studenter. Forslagsstilleren har rett i at ett emne i seg selv ikke koster penger, men IFF ser likevel betenkeligheter med å ha en stor emneportefølje i «reserve». Siden emneporteføljen er offentlig, risikerer man å skape urealistiske forventninger om hva studentene kan forvente å få tilbud om i løpet av en tre-års periode. IFF anser det derfor som en bedre strategi å revidere emneporteføljen etter at ny struktur er vedtatt slik at spesielle interesser blant få studenter kan samles i mer åpne emner (2000 nivå) som gjøres mer veiledningstunge heller enn undervisningstunge.

2) Fagmiljø/ forskning

- a. IFF har i en årrekke hatt god forskningsaktivitet og -produksjon og har bidratt til internasjonale forskningsprosjekter av svært høy kvalitet, herunder prosjekt med ekstern finansiering slik som Globalizing Minority Rights (NFR) og GOODINT (NFR). Instituttet har p.t. fire velfungerende forskningsgrupper i hhv. politisk filosofi, etikk, feministisk filosofi og miljøfilosofi. Disse gruppene bidrar på hvert sitt område til UiTs satsningsområder slik som likestilling og kjønnsbalanse, bærekraft, mangfold og minoritetspolitikk, herunder nordområdepolitikk. IFF er av den oppfatning at dette ikke er tilfeldig, men springer ut av et levende fagmiljø med studenter og undervisning på BA- og MA-programmene. IFF er bekymret for at dersom disse fjernes vil det påvirke selvforståelsen og identiteten til hele miljøet, selv om det fremdeles kan forskes. IFF anser at en endring av instituttets profil, noe som eventuelle programnedleggelse vil medføre, vil oppfattes som en nedgradering av UiT fra universitets- til høyskolenivå. Dette kan føre til fraflytting av de mest ambisiøse ansatte som er engasjert i forskning og som skaffer eksterne midler til organisasjonen. Som nevnt over har IFF siden 2010 hatt eksternt finansierte prosjekter og fire aktive forskningsgrupper som er involvert i forskningsbasert undervisning på BA- og MA-programmene. I teorien kunne disse prosjektene til sammen finansiert 1,5 stillinger for BA og MA i omtrent 10 år.

3) Forventede konsekvenser av innføringen av de foreslåtte endringene («Byggekløssmodellen» og justeringen av MA-programmet):

- a. IFF forventer at innføringen av byggekløssmodellen vil ha god effekt for studiemiljøet ved instituttet fordi vi antar at det vil være studenter som vil velge enten enkeltemner eller mer fullstendige emnepakker hos oss. Vi har en bestemt oppfatning om at det er en ikke ubetydelig andel studenter som gjerne ønsker noe filosofi, men ikke nok til at man ønsker å ta en grad i disiplinen. Videre rekrutterer vi allerede i dag relativt sett bedre til årsstudiet i filosofi enn til BA-programmet, noe som også samsvarer med erfaringer fra andre nasjonale universiteter. Dette kombinert med en reduksjon og strømlinjeforming av emneporteføljen, vil kunne rekruttere godt til filosofi på 1000- og delvis 2000-emner.
- b. Når det gjelder MA-programmet er det vanskeligere å spå hvilken effekt de foreslåtte endringene vil ha. IFF vil imidlertid nevne at vi det siste året har hatt en nedsatt komite som har gått gjennom MA-programmet i sin nåværende form. Selv om komiteen ikke har levert den endelige rapporten, har man utarbeidet et forslag til justering av emnene på en måte som gjør emnene mer tilpasset et program med relativt få studenter. I stedet for å kjøre kostnadskrevende og undervisningstunge emner, med klart definerte

emnebeskrivelser, foreslås det å legge opp til større faglig valgfrihet for studentene innenfor emnene (altså bredere anlagte emnebeskrivelser). Videre foreslås det at plenumsundervisningsinnsatsen reduseres til ett generelt nivå for emnet, og at studentene i stedet gis individuelt tilpasset veiledning i forhold til valgene studentene tar innenfor rammene for emnet. Dette vil oppnå at studentene i større grad kan spesialisere seg i det de ønsker, samt at kostnadene reduseres noe. Komiteen legger videre til grunn en videreføring av det obligatoriske prosjektseminaret som i det siste året har lagt større vekt på frister, planlegging og tidsdisponering i prosjektutviklingen.

4) Konsekvenser av eventuelle programnedleggelse(r)

- a. Generelt vil IFF poengtere at personellsammensetningen ved instituttet gjør at instituttet i utgangspunktet ikke er rigget for å håndtere store kull på MA-programmet mtp. veiledningskapasitet.
- b. IFF frykter at konsekvensene av eventuelle programnedleggelse(r) vil gi betydelig negative konsekvenser både for fagmiljøet og forskningsaktiviteten. Dette pga. følgende forhold:
 - i. Nedleggelse av BA og MA i filosofi vil bidra til en mulig endring av UiTs profil som et breddeuniversitet, samt endre IFFs profil som et fullverdig miljø for filosofi. Dvs. som et institutt og et fagmiljø som tilbyr en komplett utdanning fra grunnleggende nivå til doktorgrad og videre til forskning. Alt dette tror vi vil gjøre UiT mindre attraktiv som arbeidsplass og gå ut over rekrutteringen til instituttet. Det er en generell «tyngdelov» som er virksom når det gjelder rekruttering innenfor filosofi, som er at jo lengre nord i landet universitetet ligger, desto færre søkere får man sammenlignet med universitet som befinner seg lengre sør. Til tross for dette har instituttet hatt god søknad på utlyste stillinger både mtp. kvantitet og kvalitet, og det at man har kunnet presentere instituttet som et «fullverdig» institutt, også med en komplett programportefølje, har med stor sannsynlighet bidratt til dette. IFF finner at det er god grunn til å frykte at dersom instituttet ikke lenger blir vurdert som et «fullverdig» institutt, så vil dette gi klare negative utslag når det gjelder fremtidig rekruttering pga. universitetets geografiske plassering.
 - ii. IFF har bidratt til å dekke det nasjonale behovet for filosofikompetanse i Norge. Muligheten til å utvikle pedagogiske ferdigheter ved å undervise i filosofi på flere nivå har ført til at flere av IFFs tidligere ansatte har blitt ansatt ved andre filosofiinstitutt i Norge. Over tid kan nedtrapping av vårt utdanningstilbud påvirke mobiliteten og karrieremulighetene til IFFs ansatte, og hvor UiT ikke lenger blir en kompetanseleverandør for filosofi i Norge.
 - iii. Negativ effekt når det gjelder rekruttering av stipendiater. De siste 7-10 årene har IFF hatt blant den beste gjennomstrømmingen av Ph.D.-kandidater innenfor normert tid på HSL-fakultetet. Alle stipendiater som har fullført doktorgraden hos oss i denne perioden, arbeider i dag enten i academia eller i jobber der filosofi er relevant. Det er god grunn til å tro at den positive resultatutviklingen skyldes at IFF fremstår som et fullverdig fagmiljø og derav en attraktiv arbeidsplass, noe som igjen som gjør at vi rekrutterer sterke søkere. IFF frykter at en nedleggelse av program vil negativt påvirke rekrutteringen til stipendiatstillinger og videre gjennomstrømming av stipendiater.
 - iv. Studiemiljøet er større enn klasserommiljøet: Selv om noen emner kan ha relativt få studenter, er BA- og MA-studentene en del av et større miljø ved instituttet. Studentene har nylig blitt mer integrert i IFFs forskningsgrupper, og de ansatte har økt innsatsen for felles faglige og sosiale aktiviteter mellom ansatte og studenter.

- v. IFF forventer at de nye utviklingene innen kunstig intelligens vil kunne øke oppmerksomheten rundt filosofi som et av fagene som ikke kan erstattes av kunstig intelligens. Ettersom behovet i samfunnet for å stille spørsmål og tenke kritisk og selvstendig øker, ville det være uheldig å stanse utdannelsen av filosofer som kan dekke akkurat dette behovet.
 - c. Konklusjon
 - i. IFF vil sterkt understreke asymmetrien som ligger i det faktum at det er lett å vedta programmedleggelser, som dersom det viser seg å være feil avgjørelse, vil medføre betydelige kostnader å reetablere. I og med at de foreslåtte modellene på hhv. BA- og MA-nivå allerede medfører en besparelse og styrking av instituttøkonomien, samt at de nye modellene tilsier at filosofiemnene vil bli mer robuste mtp. antall studenter enn i dag, så anbefaler IFF at man utviser stor forsiktighet med å nedlegge program før man ser den fulle effekten av de nye modellene.
- 5) Emner og emnepakker som IFF vil kunne tilby
- a. IFF ser for seg å kunne tilby blant annet følgende emner, organisert i tre anbefalte fagspesifikke emnepakker:
 - i. Emnepakke innen praktisk filosofi: innføring i etikk, innføring i politisk filosofi, innføring i filosofihistorie.
 - ii. Emnepakke innen kritisk tenkning og vitenskapelig argumentasjon: innføring i logikk og argumentasjonsteori, innføring i språkfilosofi, innføring i kunnskaps- og vitenskapsfilosofi.
 - iii. Emnepakke innen praktisk filosofi (fordypning): politisk filosofi (teorier om rettferdighet og demokrati), natur- og miljøfilosofi, feministisk filosofi.
 - b. Fra kollegiet har det for øvrig kommet følgende innspill:
 - i. Det har blitt foreslått å opprette diverse nye emner, innen «Grønn omstilling: Premisser og problemstillinger» (noe som vil være i tråd med bærekraftsplanen som er under utarbeidelse ved UiT), samt emner innen religion og etikk; religionskritikk; sekularisme og konflikt. IFF er åpen for å opprette slike emner dersom forholdene legger til rette for det.
 - ii. Det påpekes også at IFF har bred kompetanse basert på nåværende emneportefølje som kan tilbys til en rekke andre fagområder (både innenfor og utenfor HSL-fakultetet) dersom ønskelig.

Spørsmål 3

For engelskspråklige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere hvilke konsekvenser innføringen av skolepenger har gitt for tilbudet og hvilke grep som bør tas for å sikre at studietilbudene er bærekraftig.

- 1) Dette er ikke relevant for IFF.

Spørsmål 4

For øvrige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere strategiene sammenslåing og arbeidsdeling, samt vurdere hvor det er særlige potensial for flere studenter/studiepoeng gjennom bedre tilpasning, for eksempel fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid og lignende. Vurderingen bør særlig fokusere på hva som skal til for å lykkes med dette

Blokkundervising/sekvensiell organisering av emner

- 1) IFF har vurdert blokkundervising (sekvensiell undervisning) siden dette nevnes i Rapport fra styringsgruppa, samt er tatt opp i ulike møter i prosessen. IFF mener blokkundervising er interessant å vurdere, men ser også en del utfordringer med dette.
 - a. Pro:

- i. Det kan være lettere, særlig for de svakere studentene, å konsentrere seg om ett emne av gangen.
 - ii. Der et emne bygger på forkunnskaper fra et annet, gjør dette det mulig å tilby studentene begge emnene innenfor ett semester. Dette kan være spesielt gunstig i «byggeklossmodellen» siden studentene har færre semestre tilgjengelige for fordypning i eget fagområde.
 - iii. Det vil gjøre det enklere å sette sammen emnepakker der studentene ikke har forkunnskaper fra fagområdet (f.eks. sette sammen 1000- og 2000-emner).
 - iv. Det vil bli enklere å ta enkeltemner for utenlandsstudenter som kun har mulighet til å være fysisk til stede ved UiT i kortere perioder.
 - v. Det frigjør perioder til forskning for ansatte.
- b. Contra:
- i. I mange emner er det et mål at studenten skal utvikle egne ideer i en semesteroppgave. Det krever modning og refleksjon. Blokkundervisning vil ikke gi studentene nok tid til å gjøre dette på en god måte.
 - ii. Hvis man selv skal kunne sette sammen pakker med emner fra ulike fag, vil to eller flere emner kunne overlappe i tid.
 - iii. Undervisningen er mer sårbar ved sykdom hos studenter og forelesere. Ved tilfeller av syke studenter vil disse miste viktig/obligatorisk undervisning. Ved tilfeller hvor foreleser er syk vil det kreve at det må settes inn vikar for hele emnet (går emnet over et helt semester så kan det i mange tilfeller unngås).
 - iv. Ansatte i undervisningsstillinger kan ikke bare ha ett emne per blokk hvis timeregnskapet skal gå opp, og det kan bli for stor belastning å ha to.
 - v. Undervisningen blir mer rigid og mindre studentorientert. Det blir vanskelig å tilpasse innhold til studentenes interesser og kompetanser.
 - vi. Det kan være utfordrende å avvikle eksamener i høstsemesteret (f.eks. 1-2 ukers hjemmeoppgaver) før neste blokk starter.

Synliggjøring av valgemner i BA-graden

- 1) IFF har mottatt et forslag fra en ansatt med bakgrunn fra England, hvor forslaget er å se nærmere på praksisen med «joint degrees», hvor studenter tar to BA-grader i løpet av normert studieperiode, og får dette synliggjort i tittelen på vitnemålet. Etter å ha vurdert forslaget finner IFF grunn til å bringe dette videre som et forslag som vi ønsker å drøfte videre. Man kan her tenke seg to varianter som kan ses på isolert, selv om modell II nedenfor også gjør modell I mulig. Modellene er som følger:
 - a. Modell I foreslår at valgemner som utgjør ett årsstudium (evt. en 30 stp.-pakke) blir nevnt i vitnemålet etter ferdigstilt BA-grad. Et fullstendig sett av valgemner kan da benevnes som et støttefag, og kan med fordel nevnes i tittelen av vitnemålet (Eksempelvis «BA i X med Y som støttefag»). Dette vil kunne føre til en bedre synliggjøring av det reelle innholdet i en BA-grad for de studentene som velger anbefalte emnepakker, og vil gi fremtidige arbeidsgivere en mer lettfattat synliggjøring over kandidatens faktiske kompetanse. IFF tror at dette vil kunne øke studentenes motivasjon til å ha et bevisst forhold til valgemnene, og føre til en bedre tverrfaglig kompetanse blant våre BA-kandidater. Forslaget innebærer ikke på noen måte at studenter som ønsker å ta «løsrevne» valgemner blir fratatt denne muligheten, kun en ekstra bonus for de som velger anbefalte emnepakker.
 - b. Modell II er mer substansiell og forutsetter én endring i forhold til det styringsgruppens forslag ved at ett av de tre fellesemnene kan velges bort. Med dette vil det åpnes en mulighet for interne fellesegrader ved at studenter kan ta 80 stp. i to disipliner pluss to

fellesemner (til sammen 180 stp.). Man vil da kunne få ett vitnemål som i tittelen angir «BA i X og Y ». IFF tenker at en slik modell vil kunne være attraktiv for studenter som i starten på studieløpet ikke er helt sikre på i hvilken disiplin de eventuelt ønsker å ta en MA-grad. Videre vil dette klart styrke kandidatenes tverrfaglige kompetanse, og også fremstå attraktivt for arbeidsgivere. Dette lar seg gjøre innenfor dagens system i og med at studiepoengene til fellesemnene ikke gjenbrukes siden alt kommer på ett vitnemål. Også i denne modellen legges det opp til at studentene fortsatt beholder sin valgfrihet til å velge enten en ordinær BA med anbefalte valgmenepakker (iht. modell I), eller en ordinær BA med «løsrevne» valgemner.

- 2) IFF har ikke hatt lang tid til å vurdere dette forslaget gitt tidsrammene i høringsprosessen, men mener at forslaget er verdt å fremme til videre vurdering og diskusjon.

Vennlig hilsen

Tor Ivar Hanstad
Instituttleder

—

tor.ivar.hanstad@uit.no
77646325

Vedlegg:

1

2

Intern kopimottaker
Intern kopimottaker

Høringsuttalelse fra Institutt for reiseliv og nordlige studier

Fredag 8. september 2023

Instituttleder Arild Røkenes

Innledning

Kort om prosessen ved instituttet.

I høringsprosessen er det gjennomført tre møter med ansatte som underviser i reiselivsfag, i tillegg til kontorsjef og studiekonsulent. I det første møtet ble prosessen presentert og diskutert. I det andre møtet diskutert vi byggeklossmodellene og strategiene som høringen introduserer, med utgangspunkt i de utdanningene vi tilbyr: Ettårig Naturbasert reiseliv (norsk digital), BA Arctic Adventure Tourism (på campus), MA Tourism studies (samlingsbasert) og erfaringsbasert MA i reiselivsledelse (samlingsbasert). I det siste møtet diskuterte vi utkastet til høringssvar som baserte seg på diskusjonene i møtene.

Denne høringsuttalelsen er utformet av instituttleder, kontorsjef Gøril Johansen og studieprogramleder Bente Heimtun. Slik vi tolker fagmiljøet stiller de seg bak hovedlinjene i høringssvaret. Konklusjonene er instituttleders vurdering

Skal UiT endre grunnmodell for utdanninger?

Det reiselivsfaglige miljøet er positiv til byggeklossmodellene.

- a. Rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag vil kunne fungere på en bachelor i reiseliv.
- b. Rammen på inntil 70 studiepoeng programfag vil være nok på master i reiseliv. Vi stiller oss litt undrende til denne rammen da begge modellene skisserer 50 studiepoeng programfag.
- c. Valg av to alternative masterfordypninger kan være hensiktsmessig for en master i reiseliv.
- d. I byggeklossmodellen for **BA-studier** ønsker vi at følgende fellesemner prioriteres:
 - 1) Exphil/exfac – det faglige ansvaret bør ivaretas av andre
Vi vil foreslå en prioritering av tre fellesfag som eventuelt også kan tilbys som valgfag for våre og andre studenter
 - 2) Metode som samproduksjon, faglig ansvar ligger hos reiseliv
 - 3) Interkulturell kommunikasjon, faglig ansvar hos reiseliv, i samarbeid med medie- og dokumentasjonskunnskap
 - 4) Urfolk og minoriteter, faglig ansvar hos reiseliv, i samarbeid med barnevern og sosialt arbeid, og samisk høyskole

I byggeklossmodellene for **MA-studier**, modell 1, så er det i utgangspunktet kun satt opp et fellesemne. Dette bør må utvikles av andre. For modell 2 er det i tillegg foreslått 3 fellesemner. Disse bør også utvikles av andre og være på engelsk om vi skal fortsette med en internasjonal master.

Hvilke strategier bør prioriteres innenfor hvilke program og fagområder?

Fremtidens reiselivsutdanning

Tabell 1 gir et bilde av hvordan en fremtidig BA i reiseliv kan se ut. Denne synliggjør strategiene utvelgelse og matrise. Tabellen viser at vi tar hovedansvaret for å levere programfag i reiseliv (inkludert tilbud til innvekslingsstudenter, sammen med idrett- og friluftsliv) som også delvis kan leveres som valgfag til idrett og friluftsliv og handelshøgskolen. Vår spisskompetanse ligger i å tilby fag som:

- Destinasjonsutvikling
- Opplevelsesproduksjon, sikkerhet og HMS
- Reiseliv som samfunnsfenomen
- Turistopplevelsen
- Event management
- Vertskap
- Turløp i naturbasert reiseliv
- Naturbasert reiseliv
- Kulturarvturisme
- Besøksforvaltning
- Bærekraftig reiseliv/grønn turisme

Valgfag som kan være av interesse for våre studenter – idretts- og friluftslivsemner, merkantile emner og mer generelle samfunnsfaglige emner leveres av henholdsvis Helsefakultetet, BFE og HSL. Dette vil gi studentene mulighet til ulik faglig fordypning og dekke behovene arbeidsmarkedet for reiselivsfaglig kompetanse på en bedre måte enn i dag.

Et viktig poeng for det reiselivsfaglige miljøet er å styrke Campus Alta. Det betyr at samarbeid må vurderes i forhold til om samarbeidspartner har aktivitet her. For eksempel vil valg av valgfagspakker fra handelshøgskolen og idrettshøgskolen være i samsvar med en slik strategi. Dette blir vanskeligere i forhold til ISV. Dette kan eventuelt løses ved at ISV har digitale tilbud eller samlinger på campus Alta.

Det reiselivsfaglige miljøet har også spisskompetanse innenfor emner som kan utvikles til fellesfag/valgfag: 1) metode som samproduksjon, 2) interkulturell kommunikasjon (i samarbeid med medie- og dokumentasjonskunnskap) og 3) urfolk og minoriteter (evt. i samarbeid med barnevern og sosialt arbeid og samisk høgskole):

- 1) I metode som samproduksjon handler det om et skifte fra å forske på til å forske med. En slik tilnærming kan åpne opp for innovasjon som resultat av møtepunkter mellom forskere og avtakerfeltet. Dette vil kunne gi en felles og inspirerende kunnskapsplattform for lokalsamfunn og gründere i deres arbeid med å bygge gjensidig og meningsfull kommunikasjon mellom besøkende og innbyggere. Et slikt emne vil kunne åpne opp for nye veier til bærekraftig utvikling.
- 2) Når det gjelder interkulturell kommunikasjon er kunnskap og ferdigheter innen dette temaet svært viktig for å fungere i de fleste roller innen reiseliv som i sin natur er internasjonal. Næringen skal håndtere internasjonale gjester og lede arbeidstakere med ulik kultur og nasjonalitet. Dette er viktig uansett studieprogram i en globalisert verden. I nær sagt all offentlig og privat virksomhet får man internasjonale samarbeidspartnere, kollegaer, ansatte med ulik kulturbakgrunn.
- 3) Et fellesemne i kunnskap om urfolk og minoriteter kan kobles opp mot kultur og næring; hvordan fortellinger (tekst/bilder/digitale plattformer etc.) bygger samfunn som uttrykk for større autonomi for urfolk/minoriteter og der man samtidig bygger næring og nye bærekraftige lokale innovative bedrifter.

Tabell 1 Forslag til BA i reiseliv

Semester	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng
6	Fellesfag 1) Metode som samproduksjon (levert av reiseliv)	BA-oppgave – levert av reiseliv	
5	Fellesfag 1) Interkulturell kommunikasjon (levert av reiseliv og media), 2) Urfolk og minoriteter (levert av reiseliv, barnevern og sosialt arbeid, og samisk høgskole)	Programfag – levert av reiseliv (kan være valgfag for idrett og friluftsliv/ handelshøgskolen)	Programfag – levert av reiseliv (kan være valgfag for idrett og friluftsliv/ handelshøgskolen)
4	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)
3	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)	Valgfag (levert av idrett og friluftsliv, handelshøgskolen eller ISV i pakker på 30 sp)
2	Programfag – internasjonalt – levert av reiseliv	Programfag – internasjonalt – levert av reiseliv	Programfag – internasjonalt – levert av idrett og friluftsliv
1	Fellesfag	Programfag – levert av reiseliv	Programfag – levert av reiseliv

Tabell 2 og 3 viser hvordan MA i reiseliv/tourism kan se ut med modell 1 og 2. Disse to oppsettene er resultat av utvelgelse og matrise. I begge har reiseliv ansvar for å levere 30 studiepoeng i programfag, emner som vi har spisskompetanse på. De resterende 20 studiepoeng i programfag vil kunne være metodologi/metode-fag. Vi vil kunne tilby metodologi-emner til andre mastere på ISV og Helsefak (master i idrettsvitenskap og spesialpedagogikk) alene eller i samarbeid med disse. Når det gjelder modell 2 vil fellesfag som legger grunnlaget for et fordypningsprosjekt hentes fra andre. Hvis tilbudet fortsatt skal gis på engelsk bør det utvikles egne fellesfag.

Tabell 2 Forslag til MA i reiseliv/tourism – Modell 1

Semester	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng
4	Masteroppgave – supplerende seminarer		
3			
2	Fellesfag som må utvikles	Programfag	Programfag
1	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv

Tabell 3 Forslag til MA i reiseliv/tourism – Modell 2

Semester	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng
4	Masteroppgave		
3	Fellesfag	Fellesfag	Fellesfag
2	Fellesfag som må utvikles	Programfag	Programfag

1	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv	Obligatorisk programfag – levert av reiseliv
---	--	--	--

I tillegg til disse BA- og MA-studier i reiseliv tilbyr vi også en deltid erfaringsbasert master i reiselivsledelse som kan kategoriseres som etterutdanning (90 ect). Med de nye strategiene vil denne kunne leveres på en annen måte inn i dag. Tabell 4 gir et forslag som vil innebære 20 studiepoeng egenproduserte emner (programfag), og at 20 studiepoeng leveres i samarbeid med Handelshøgskolen og 10 studiepoeng i samarbeid med ISV. I tillegg legges inn 10 studiepoeng fellesfag (metode).

Tabell 4 *Forslag til ny Erfaringsbasert master i reiselivsledelse*

Semester	10 Studiepoeng	10 Studiepoeng
5	Masteroppgave (30 studiepoeng)	
4		
3	Fellesfag med Handelshøgskolen	Fellesfag metode
2	Fellesfag med Handelshøgskolen	Fellesfag med ISV
1	Programfag – levert av reiseliv	Programfag – levert av reiseliv

Et viktig spørsmål her er om markedet for slike etterutdanningsutdanninger etterspør spesialiserte emner i forhold til reiselivsbransjen. Vi bør derfor vurdere at den erfaringsbaserte masteren har minst ett programfag i tillegg og at ett fellesfag faller bort.

Vi poengterer at alle våre programfag er tilgjengelig som valgfag for andre mastere.

Forslag til nye fellesfag

Det reiselivsfaglige miljøet har spisskompetanse innenfor emner som kan utvikles til fellesfag/valgfag på MA nivå:

- Risikostyring og HMS (erfaringsbasert master) Dette inngår i dag i et emne som heter [REI-3203 Risikostyring og opplevelsesproduksjon - 10 stp.](#),
- Besøksforvaltning (erfaringsbasert master),
- Urfolkskunnskap (master)
- Metode som samproduksjon (master).

Sammenslåing av våre to mastere

Vi har også diskutert at våre to mastere kan slås sammen til en master. Her tenker vi særlig på metodeemner og ferdighetsrelaterte emner som ledelse, HR og destinasjonsutvikling som per i dag ikke reflekteres godt nok i den tradisjonelle masteren. Et sterkere fokus på ledelse er viktig ved inngangen til en ny tid der ulike bærekraftsprinsipper vil stå sentralt. Rent praktisk tenker vi at masteren kan søkes både av tradisjonelle studenter og studenter som tar videreutdanning. De første 60 studiepoengene er en kombinasjon av programfag, valgfag og fellesfag, men på dette tidspunkt må de velge erfaringsbasert eller tradisjonell master. Førstnevnte går da i gang med masteroppgaven. Studenter med ambisjoner om forskerkarriere eller av andre grunner ønsker en tradisjonell 2-årig master bygger på med 30 studiepoeng før de starter å skrive master. Sannsynligvis vil dette være emner knyttet til vitenskapsteori og grunnleggende teoriforståelse slik at de kvalifiserer til PHD.

Kobling mellom disiplin- og profesjonsfag

Reiseliv er per se ikke et disiplin-fag, men et flerdisiplinært felt. Det er derfor litt utfordrende å se koblingen mot profesjonsfagene. Imidlertid er deler av reiselivet innrettet mot formidling av ulike art. Her kan det kanskje være noen koblinger mot lærerutdanningene.

Emneområder/programmer med over tid lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader

Reiselivsutdanningene har over tid hatt varierende rekruttering. På de internasjonale studiene har Covid-19 og innføring av skolepenger for studenter utenfor EØS-området medført synkende studenttall/frys av BA-studiet.

På noen av utdanningene har det også til tider vært uforholdsmessig store driftskostnader knyttet til innleide forelesere. Som et resultat av en kombinasjon av strategiene sammenslåing (avhengig av instituttets fremtidige organisering), matrise og arbeidsdeling oppnår vi med de foreslåtte byggeklossmodellene en sterkt redusert ressursbruk. Vi vurderer det dithen at de foreslåtte modellene vil bidra til økt rekruttering. Både studieprogram og enkeltemner (som valgfag eller fellesfag) vil få økt synlighet gjennom at studentene tvinges til bevisste valg på BA-graden. I tillegg kan endringen følges opp med mer generiske navn på studieprogram og enkeltemner slik at flere studenter definerer programmet som relevant.

Vi vurderer det slik at unike reiselivsfag bør gis som programfag. Det er viktig å gi studentene en plattform for å arbeide i eller med reiselivsnæringen. Videre er reiseliv en voksende næring og næringslivet er tydelig på at spesialisert utdanning er nødvendig. Vi ser også at offentlige institusjoner får økt behov for forståelse av hvordan denne næringen fungerer og bidrar til sysselsetting, bosetting og skatteinngang. Kunnskapsbehovet er også knyttet til mer negative sider ved reiseliv som miljøbelastning og overbelastning på infrastruktur. Det er med andre ord behov for reguleringer og investeringer som er basert på unik fagkunnskap slik at man finner tilnærmet optimale løsninger. Kort sagt er manglende rekruttering til reiselivsutdanninger ikke en indikasjon på manglende behov, men tvert imot et signal om at samfunnet vil kunne få problemer med å utvikle et bærekraftig reiseliv fordi kompetansen mangler både i bedrifter og offentlig forvaltning. Dette betyr at vi må ha mer aktive markadstiltak for å stimulere fremtidige studenter til å ta reiselivsutdanning.

En forutsetning for at det reiselivsfaglige miljøet skal kunne tilby de foreslåtte modellene er bygd på en forutsetning om minst åtte ansatte slik at vi sikrer bærekraftige reiselivsutdanninger på kort og lengre sikt. Dette er i tråd med UiTs strategi og rektors uttalelser om viktigheten av reiselivsutdanninger i Nord-Norge.

Vi er åpne for samarbeid med andre institusjoner som tilbyr reiselivsutdanning. Det innebærer både spesialiseringer (ulike reiselivsprogram ved ulike universitet) og/eller at byggeklossmodellen kan innebære studieprogram med emnepakker fra flere enn ett universitet.

Internasjonale studier – konsekvenser og nye grep

Både BA og MA i reiseliv har vært internasjonale studier siden 2012 som resultat av HiF strategiske valg. En konsekvens av innføringen av skolepenger er at vår nye BA i reiseliv vil tilbys på norsk. For den internasjonale MA, som i hovedsak de siste årene har rekruttert studenter fra land utenfor EØS-området vil dens fremtid avhenge av UiTs strategiske satsinger på slike programmer og ressurser til rekrutteringsarbeidet. Det er vår vurdering at det finnes et marked i EØS-området for en slik master. Men det vil kreves aktiv og målrettet markedsføring. Instituttet har startet en dialog med andre institusjoner på HSL som tilbyr internasjonale MA-programmer om en slik strategi. Et forslag her er å lage en felles strategi og tiltaksplan for å kjøre UiTs engelskspråklige tilbud mer synlig, mer interesseskapende og ikke minst veiledende med tanke på å hjelpe studentene med praktisk

tilrettelegging, eller med andre ord gjøre det ufarlig å problemfritt å komme til UiT. Dersom UiT ikke ønsker en slik internasjonal satsing, tenker vi at masteren gis på norsk, og at vi jobber med å slå sammen våre to mastere, dvs. at det er valgfritt om man tar 90 studiepoeng eller tradisjonell master på 120 studiepoeng.

Innføring av skolepenger hadde umiddelbar effekt i forhold til antall studenter. Alle studenter utenfor EØS som fikk tilbud om studieplass på den internasjonale masteren svarte enten nei eller de møtte ikke opp ved studiestart. Blant de som hadde fritak for skolepenger gjennom bachelor i Norge møtte tre.

Fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid

Covid 19 pandemien utløste store endringer med hensyn til hvordan undervisningen ble organisert. Over natten gikk all undervisning over på nett og erfaringene med dette var tilnærmet null før mars 2020. På mange måter et ufrivillig eksperiment som har gitt oss interessante erfaringer. Dette gjelder særlig evaluering og sammenligning av studentgrupper som hadde hatt analog undervisning tidligere med grupper som bare fikk digital undervisning. Vår erfaring er at de som bare hadde digital undervisning bare i liten grad klarte å etablere gode sosiale nettverk, fundament for horisontal læring og fungerende gruppearbeid. Dette ser vi i forhold til hvordan SoMe blir brukt til studentrelatert arbeid og annet profesjonelt arbeid (diskuterer jobbmessige problemstillinger). Det er med andre ord en stor fordel at studenter møtes fysisk og at de møter lærere. På den annen side ser vi at digitale studenter har relativt like resultater på enkeltemner. Det er for små tall til at vi kan trekke konklusjoner, men på den erfaringsbaserte masteren hvor nesten hele studiet var analogt (kull 2019) har alle som hadde bestått enkeltemnene skrevet master og bestått. I kullet (2020) hvor mesteparten av undervisningen var digitalt er denne andelen betydelig lavere.

Vi har som mange andre erfart at hybrid undervisning fungerer dårlig. Lærere klarer ikke å være både produsent med ansvar for lyd og bilde og samtidig forelese, håndtere spørsmål, innspill og lede diskusjoner. Samtidig opplever vi en betydelig forventning fra studenter om at all undervisning skal kunne følges digitalt. Vi vil anta at disse forventningene neppe dempes fremover og at vi på en eller annen måte må finne løsninger. Den omleggingen vi er i gang med hvor studenter skal velge emner fra ulike institutt og fakultet vil antagelig forsterke behovet for digital undervisning for at timeplanene «går opp». I dette ligger muligens også et behov for at studenter på campus skal kunne følge undervisningen på et annet campus.

Som en del av denne omstillingsprosessen må det derfor gjøres grep i forhold til teknisk assistanse under forelesninger og annen undervisning, opplæring av fagpersonell og forbedring av teknisk infrastruktur.

Sammenslåing og arbeidsdeling

Instituttet er som kjent inne i en omstillingsprosess og vi er vedtatt nedlagt. Samtidig har UiT tydelig uttalt at det skal tilbys reiselivsutdanning og at campus Alta skal styrkes som en del av dette arbeidet. Foreløpig er ingen beslutninger tatt, og det er stor usikkerhet blant de ansatte. Slik vi vurderer det vil en reiselivsutdanning best ivaretas ved at vi organiseres som et senter på nivå 4. Dersom arbeidsstyrken fordeles på ulike institutt tror vi det faglige miljøet vil forvitte. Vi vet fra forskning at både organisatorisk og fysisk avstand påvirker samarbeid negativt i en organisasjon. Muligens er overføring til et institutt under en felles ledelse en mulighet som kan fungere. Dersom vi inkluderer forutsetningen om at endringene skal styrke campus Alta er det sannsynligvis best at dette vurderes i forhold til idrettshøgskolen eller handelshøgskolen. Begge disse har betydelig aktivitet på campus og stedlig ledelse. Utfordringen er at mange av de ansatte har en faglig bakgrunn som peker mot ISV.

Gjennomgående endringer og anbefalinger

Vi vil anta at så lenge UiT sin finansielle organisering er fakultet, institutt og sentre, så kan man gå ut fra at en større grad av fleksibilisering og organisering på tvers av disse organisatoriske og økonomiske linjene vil kreve endringer. For studentene blir situasjonen mer uoversiktlig og det vil

oppstå et betydelig informasjonsbehov for å finne rett fagkombinasjon. For fagansatte vil det innebære tidsbruk i forhold til koordinering. For administrativt personell på økonomi kan det medføre økt kompleksitet og større uforutsigbarhet med hensyn til å få økonomisk balanse. Generelt vil vi anta at reformen vil kreve økt markedsføring generelt og spesielt. I et perspektiv blir vårt universitet mer likt og gjenkjennelig med andre universitet i Europa, på den annen side er dette en stor endring for studentene i Norge, hva vil det bety at de får en mer tverrfaglig utdanning – hva er fordelene?

Mange vil nok oppfatte dette som en effektivisering og innsparingsprosess både blant studenter og ansatte. Samtidig er det utvilsomt fordeler. Vårt forslag her er at deler av den økonomiske gevinsten som oppstår brukes til å øke den økonomiske rammen for undervisning, eller med andre ord at undervisningspersonell får tildelt flere timer til undervisning og studentkontakt pr studiepoeng. Mange fagansatte har erfart at dette har gradvis blitt justert ned og at reduserte budsjetter har redusert undervisningsressursene. Kort forklart mener vi at reduksjon av antall emner bør gi mer ressurser til de emnene som blir igjen.

Ved gode oppstartsmøter, informasjon, forventningsavklaring og fordeling av den økonomiske belastningen og gevinsten, skal det være fullt mulig å gjennomføre den fagadministrative støtten på en god måte. All erfaring viser at man bør ha en viss grad av lokal nærhet når flere skal samarbeide på tvers av tradisjonelle linjer. I og med at all fagadministrasjon per i dag lønnes over fakultetet, vil det være måten å arbeide på som blir avgjørende for ressursbruken. I praksis betyr dette at studiekonsulenter og kontorsjefstillingene i alle fall delvis lokaliseres nært fagansatte.

Hovedregel for organisering av semesteret.

På bachelornivå har vårt institutt hatt som hovedregel at undervisningen er organisert i sekvensielt. Med det mener vi at hvert emne har blitt avsluttet med eksamen før neste emne starter. Vi mener dette er det beste alternativet i byggeklossmodellen fordi det forenkler og muliggjør time og eksamensplanlegging på tvers av institutter/fakulteter. Dette betyr egentlig at hvert semester deles i tre og at studentene tar 10 sp i hver av dem. Totalt sett kan/må det tilbys faste pakker i forhold til hva studentene kan velge i henholdsvis høst semester periode 1, 2 og 3. En forutsetning for at dette skal lykkes er antagelig at eksamen enten er skoleeksamen eller at hjemmeksamener har korte tidsfrister.

På den tradisjonelle to årlige masteren har undervisningen vært samlingsbasert i form av fire samlinger hvert semester. For å skape bedre læringsmiljø har kursene ikke vært organisert sekvensielt. Samlingsbasert undervisning er godt tilpasset studenter i arbeid, deltidsstudenter og pendlende studenter. På den erfaringsbaserte masteren har vi for det meste hatt delvis sekvensiell undervisning – to emner pr semester og samlingene har hatt undervisning på begge emner på alle samlinger. Hjemmeksamen har vært sekvensiell ved at når den ene eksamen er levert får de levert ut den andre.

Siden mastere ofte har samlingsbasert undervisning er det vanskelig å se klare løsninger med hensyn til organisering slik det er på bachelornivå. Muligens kan man avsette faste samlingsuker for ulike programpakker fra de ulike instituttene, og dette fordeles tilsvarende bachelor i periode 1,2 eller 3.

Konklusjon – instituttleders anbefaling

- Instituttet ønsker en byggeklossmodell
- Foreslåtte rammer for programfag, valgfag og fellesfag vil kunne fungere med små justeringer
- Vi foreslår at instituttet kan bidra til utvikling og levering av nye fellesfag:
 - Interkulturell kommunikasjon
 - Metode som samproduksjon
 - Urfolk og minoriteter

- Instituttet kan levere på følgende emneområder som programfag og de kan være valgfag for andre studieprogram – her er vår spisskompetanse:
 - Destinasjonsutvikling
 - Opplevelsesproduksjon, sikkerhet og HMS
 - Reiseliv som samfunnsfenomen
 - Turistopplevelsen
 - Event management
 - Vertskap
 - Turløp og guiding i naturbasert reiseliv
 - Naturbasert reiseliv
 - Kulturarvturisme
 - Besøksforvaltning
 - Bærekraftig reiseliv/grønn turisme
- De mest naturlige samarbeidspartnere med hensyn til bytte og bruk av emnepakker på tvers er Idrettshøgskolen, Handelshøgskolen og ISV.
 - De to første er kanskje mest relevant fordi disse er representert på campus Alta og dermed at det styrker aktivitet på campus og gjør organiseringen mindre komplisert. Også faglig er det mye å hente i et samarbeid.
 - Faglig sett er ISV like viktig, både fordi reiselivsstudiet må ha fokus på blant annet miljø, stedsutvikling og kompetanse til offentlig forvaltning, og fordi mange av de ansatte har samfunnsvitenskapelig kompetanse (minst tre professorer og fem stipendiater).
- Når det gjelder videreføring av masterprogrammene er det to scenarier
 - Dersom man velger å utnytte et scenario hvor mange legger ned engelskspråklige studier med ny satsing på masteren innenfor EØS ønsker vi å videreføre den engelskspråklige. Den erfaringsbaserte masteren videreføres med revideringer og med betydelig leveranse av enkeltemner fra andre institutt.
 - Dersom man ikke satser på det internasjonale markedet ønsker vi å slå sammen de to masterne og at studentene foretar et valg ved gjennomført 60 studiepoeng. De som ønsker erfaringsbasert, går da i gang med masteroppgaven på 30 studiepoeng. De som ønsker tradisjonell master, supplerer med 30 studiepoeng før de skriver masteroppgave
- Vi ønsker at noen av emnene på Bachelornivå fortsatt undervises på engelsk for å kunne gi utvekslingsstudenter et tilbud på campus Alta
- For å sikre nok studentrekruttering bør det markedsføres målrettet mot de enkelte studiene
- Omstillingen som følger av endringer i emner og studieprogram og økt samarbeid vil antagelig innebære økt bruk av digital og hybrid undervisning, dette krever kompetanseheving hos ansatte, god teknisk støtte og bedre infrastruktur
- Innsparingene som følge av redusert antall emner og kanskje studieprogram bør delvis brukes til å øke ressursene til undervisning og oppfølging av studenter
- Sekvensiell undervisning kan være en forutsetning i forhold til timeplanlegging.
- Studieveiledere vil få økt press og denne funksjonen må få økte ressurser
- Økonomistyring vil bli viktig fordi instituttene får mindre forutsigbarhet og økonomiske beregninger blir mer komplisert

Svar fra Sesam på høring om fornyelse av studie- og emneporteføljen

Innledning

Senter for samiske studier har orientert bredt i staben om porteføljegjennomgangen ved UiT. Dette høringssvaret baserer seg på møter mellom senterleder, kontorsjef og de faglige koordinatorene for studieprogrammene våre; Master in Indigenous Studies (MIS) og Master in Governance and Entrepreneurship in Northern and Indigenous Areas (GENI). Begge programmene er flerfaglige og tilbys i samarbeid med andre enheter ved HSL i tillegg til JURF. De er på den måten tydelige eksempler på det som defineres som målsettinger for porteføljegjennomgangen; de ble etablert på bakgrunn av behov for ny kompetanse, de bygger på UiTs faglige særtrekk og tilbys på tvers av disipliner og fakulteter. GENI er fleksibelt og kan tas på full- eller deltid og rekrutterer andre grupper enn yngre heltidsstudenter. MIS kom til for rundt 20 år siden som svar på et behov for og et valg om å samle tverrfaglige, internasjonalt orienterte urfolksstudier i et eget program.

De to masterprogrammene utfyller hverandre og bidrar inn i den globale debatten om rettigheter, forvaltning av ressurser, kultur og identitet og utvikling i det sirkumpolare og lokale nord og det globale sør. Programmene er unike, MIS som eneste program i globale urfolksstudier i Europa, og har så langt rekruttert globalt. GENI er den eneste fellesgraden mellom Norge og Canada. De uteksaminerte kandidatene går inn i relevante jobber, fra MIS særlig til videre forskning, fra GENI særlig til organisasjoner og lokalsamfunn i nord.

I Eallju – Drivkraft i nord heter det at vi på UiT skal “utnytte vår beliggenhet i Nord-Norge og Sápmi, vår faglige bredde og tverrfaglige fortrinn til å forme framtiden”. Både MIS og GENI tar utgangspunkt i beliggenheten i nord og i Sápmi i sitt tverrfaglige arbeid. GENI besvarer særlig UiTs ambisjoner for arbeidet i nord og i nordområdene gjennom å være et utdanningstilbud tilpasset nærings- og samfunnsliv i nord, samt gjennom å skape, videreutvikle og styrke samarbeid på tvers av Atlanteren. MIS gjør det samme gjennom å bidra til kunnskaper om samiske og urfolksrelaterte forhold og om relasjoner mellom folk, samt gjennom å “utvikle kunnskap, metoder og virkemidler som bidrar til å løse store samfunnsutfordringer”. Det langvarige arbeidet med å fremme og arbeide basert på urfolks perspektiver og ståsteder blir i stadig større grad sett til fra aktører både på og utenfor egen institusjon. Den endra geopolitiske situasjonen, klimaendringer og økende globalt press på ressursutvinning i urfolksområder, er også med på i stadig større grad å aktualisere nødvendigheten av våre urfolksstudier.

Styringsgruppas anbefaling for grunnmodell

Våre programmer kan allerede sies å være basert på en byggeklossmodell med emner fra ulike institutter. Slik sett er det for Sesam ikke vanskelig å støtte en byggeklossmodell ved UiT. Vi vil imidlertid understreke at i en framtidig og revidert byggeklossmodell på masternivå, der de eksisterende programmene fortsetter, må de tverrfaglige og internasjonale programmene få en særlig omtanke for å unngå at det historiske ansvaret ulike institutter har tatt og hatt, ikke forvitrer. Sesam har i arbeidet med å utvikle forskings- og utdanningsvirksomheten etter at senteret ble en del av HSL, valgt en strategi for samarbeid og gjensidig integrasjon framfor konkurranse med relevante fagmiljøer og -grupper ved andre institutter som har fokus på samiske og urfolksspørsmål. Denne strategien har gjennom mange år bidratt til å styrke feltet som helhet ved UiT. I en tid der instituttene opplever endringer i ressursituasjonen, er Sesam bekymret for en utvikling der dette feltet nedprioriteres på instituttene ut ifra en tanke om at Sesam uansett ivaretar det. Vi mener derfor det er viktig å ha oppmerksomhet mot dette framover.

Et konkret eksempel som illustrerer utviklingen, er utfordring med å skaffe veiledere til våre studenters masterprosjekter fordi fagmiljøene har begrenset antall ansatte med kompetanse på urfolksspørsmål. Fagmiljøene opplever generell knapphet på undervisningsressurser og at det ikke finnes insentiver for å ta på seg veiledning av studenter utenfor eget institutt. Ambisjonene om økt fler- og tverrfaglighet harmonerer ikke nødvendigvis med rammebetingelsene i dagens finansieringsmodell.

Strategier som bør prioriteres innenfor hvilke program og fagområder

Ettersom våre programmer allerede har en byggeklosstruktur, må endringer dermed skje i en sammenheng som går utover senterets egen myndighet. Vi har i en kort høringsrunde ikke mulighet til å avklare hvilke strategier vi anser som best egnet for programmene våre som helhet. Vi ønsker imidlertid her å signalisere hvordan vi vil arbeide framover med endringer på de deler av programmene vi eier/tilbyr for å utnytte de interne ressursene på en bedre måte og samtidig sikre faglig fordypning. Både i GENI og MIS gjelder dette først og fremst

- a) introduksjonsemner til det flerfaglige feltet Indigenous Studies,
- b) metode/metodologi/etikk i Indigenous Studies, og
- c) masteroppgaven

i de to programmene. Senteret har allerede koblet undervisningsressursene tettere sammen uavhengig av program, uten at dette til nå har medført strukturelle endringer i programmene. Vi anser endringer i emnestruktur og sammenslåing av undervisningstilbudet som et naturlig neste steg, der vi forankrer våre forslag hos samarbeidspartnere internt ved fakultetet, ved UiT og ved USask. Alle de fem strategiene vil være aktuelle videre i denne prosessen.

Spørsmål i høringa

1. *Rektor ber fakultetene om å identifisere og vurdere hvilke fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise, ikke bare internt på eget fakultet, men også mellom fakulteter. Det skal gjøres en særlig vurdering av koblingen mellom profesjonsfag og disiplinifag, og sambruk av undervisningsressurser mellom disse.*

Vi vil understreke betydningen av fakultetets rolle i å ivareta overordna hensyn på tvers av enkelte fagmiljøer, institutter og programmer. De tverrfaglige programmene er allerede organisert i noe som likner matrise, og kan således ses til for erfaringer.

2. *Rektor ber fakultetene gjøre en særlig vurdering av hva som bør gjøres med emneområder og programmer som over tid har lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader. Vurderingene bør ta utgangspunkt i strategiene som er foreslått i rapporten. Effekt av å innføre byggeklossmodell bør også vurderes, samt en vurdering av hvorvidt fagområdet bør gis som programfag eller kun som valgfag/årsenhet. I vurderingene bes fakultetene også om å ta hensyn til det totale omfanget av emneområder og programmet i denne kategorien. Videre bør det også ta hensyn til om UiT har et særlig ansvar eller særlig forutsetninger for utvikling av fagområdet.*

Fra Sesams side ser vi at en gjennomført byggeklossmodell kan gjøre det mulig ytterligere å betone urfolksperspektiver på tvers av programmer – om andre programmer vil åpne for emner fra Sesams portefølje og kompetanse. Det kan også være mulig å se for seg utvikling av emnepakker på bachelornivå som tar opp samiske og urfolksrelaterte perspektiver. Når det gjelder fagfeltet urfolksstudier, er dette et område som er av særlig strategisk betydning for UiT og der HSL-fakultetet har et særlig ansvar. For GENI sitt vedkommende er dette et program som gjennom å være en joint

master med et canadisk universitet står i en særstilling. Den institusjonelle kompetansen, herunder det gjennomgående faglige og administrative samarbeidet både internt på UIT og med partnerinstitusjon i Canada, er vesentlig styrka og godt forankra. Erfaringa fra dette programmet har dermed potensial til å gi fakultetet et fortrinn i arbeidet med internasjonale samarbeidsprosjekter. Når det gjelder fellesemner vs programemner, er det noe utydelig hva dette vil bety for tverrfaglige programmer. Vi ser for oss at det kan være mulig å samarbeide med andre programmer og enheter om emner, men er usikre på hvordan slike samarbeidsemner kategoriseres i finansieringsmodellen og hvilke økonomiske insentiv som finnes.

3. For engelskspråklige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere hvilke konsekvenser innføringen av skolepenger har gitt for tilbudet og hvilke grep som bør tas for å sikre at studietilbudene er bærekraftig.

Ved første gangs opptak av studenter etter innføringa av skolepenger er konsekvensene dramatiske for MIS. Det er ingen betalende studenter på programmet i år. I kullet som startet i 2022, er det ni av 16 studenter som kommer fra land utenom EU/EØS. Tall for studenter fra tilsvarende områder fra tidligere viser at det er en nedgang som er større enn for gjennomsnittet i sektoren. Samtidig opplever vi at interessen for MIS er stabil og økende. Vi mottar jevnlig henvendelser fra aktuelle søkere fra hele verden, men kostnadene ved å studere i Norge er en stor barriere for de fleste av disse. Sesam er derfor i ferd med å vurdere en større programendring for å besvare denne utfordringa. En mulighet er å dreie studiet i mer nordisk/ europeisk retning og slik sett nedtone arbeidet med det sirkumpolare nord, Oceania, asiatiske land og det øvrige globale sør. For GENI er det noe uklart hva framtida vil bringe. Sesam er bedt om å forhandle samarbeidsavtalen med University of Saskatchewan på nytt, noe som er komplisert å gjøre samtidig som porteføljegjennomgangen pågår. Sesam ønsker å videreføre begge programmer og ber om institusjonell støtte for og tid til å gjennomføre endringer. Som flerfaglige programmer med bidrag fra flere enheter ved UiT, må revisjon av studieplaner også forankres i alle de bidragsytende fagmiljøene utenom Sesam.

4. For øvrige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere strategiene sammenslåing og arbeidsdeling, samt vurdere hvor det er særlige potensial for flere studenter/studiepoeng gjennom bedre tilpasning, for eksempel fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid og lignende. Vurderingen bør særlig fokusere på hva som skal til for å lykkes med dette.

GENI er et fleksibelt tilbud som kan tas på nett på fulltid eller deltid. Emner på dette programmet som ikke er direkte knyttet til arbeidet med masteroppgaven, er åpne for enkeltemnestudenter og det bidrar allerede til flere studenter uavhengig av campustilhørighet. Disse emnene tilbys hhv. av Sesam, JURF og ISV. Emner på MIS er også åpne for ikke-programstudenter, og de tas av utvekslingsstudenter, i liten grad imidlertid, av studenter fra andre masterprogrammer ved UiT, ofte begrunnet i våre emners flerfaglighet.

For å kunne nå flere aktuelle studenter og øke studiepoengproduksjonen både på program og emner, kan fleksibilisering og studietilbud på nett synes som en fristende løsning for universitetet. Erfaringene fra GENI programmet med å tilby et fleksibelt studieprogram er overveiende positive, men vi ser at det krever mer faglig og administrativ koordinering, i tillegg til direkte oppfølging av enkeltstudenter for at de skal lykkes og ha progresjon i sine studier. GENI ville ikke vært mulig å tilby som campusbasert program og begrunnelsen for et fleksibelt og tilpasset tilbud er først og fremst av faglig karakter med utgangspunkt i programmets innhold. Vi håper at dette aspektet får en vesentlig

plass i diskusjonene om hvordan UiT best kan fleksibilisere deler av sin studieprogramportefølje i denne prosessen.

Høringssvar fra Senter for Fredsstudier (CPS)

Senter for fredsstudier har et masterprogram, Peace and Conflict transformation (MPCT) som er engelskspråklig med tematisk fordypning på fagområdet fred og konflikttransformasjon. Programmet gir en tverrfaglig innsikt og forståelse. Opptakskrav er BA eller tilsvarende kvalifikasjoner innen samfunnsvitenskap, humaniora, jus, utdanning, psykologi eller folkehelse. Alle emnene som inngår i masteren, er åpne for andre masterstudenter med unntak av emnet SVF-3901.

Våre masterprogramstudenter har bachelorgrad fra ulike fagområder, og har dermed ikke et felles faglig utgangspunkt når de begynner en masterutdanning i fagområdet fred og konflikttransformasjon. Denne felles fagbakgrunnen erverver de seg gjennom masterprogrammet.

De siste årene har antall studenter på masteren økt. Det har vært en demografisk endring, hvor vi har fått flere studenter fra EU. Til tross for innføring av studieavgift i Norge har CPS god tilstrømming. Høsten 2023 har vi følgende antall studenter: 23 programstudenter, hvorav 3 betaler studieavgift, samt flere utvekslingsstudenter og enkeltemne studenter fra UiT. Høst 2023 er det meldt opp 44 studenter på introduksjonsemnet SVF-3021 Integrated Peace and Conflict Studies. MPCT programmet er en viktig del av UiT sin internasjonaliseringsstrategi.

Etter fullført MPCT masterprogram skal våre studenter ha avansert kunnskap om:

- historien og utviklingen av freds- og konfliktstudier som et distinkt studiefelt.
- nøkkelteoriene, debattene og spørsmålene som informerer om freds- og konfliktstudier.
- særpreg og årsakene til voldelig konflikt på alle nivåer av menneskelig interaksjon - mellommenneskelig, intergruppe, fellesskap, nasjonalt og globalt.
- de ulike mekanismene for å transformere konfliktforhold mellom individer, grupper og institusjoner til konstruktive bånd.
- de ulike mekanismene for å håndtere konsekvensene av voldelig konflikt.
- den eksisterende kunnskapstilstanden i nært beslektede studieretninger i et overordnet flerfaglig perspektiv.

Oversikt over eksisterende MPCT program med obligatoriske emner

Emnekode	ects	Emnenavn	Semester			
			1	2	3	4
SVF-3021	20	Integrated Peace and Conflict Studies	x			
SVF-3022	10	Culture, Conflict and Society	x			
SVF-3901	40	Master's Thesis in Peace and Conflict Transformation	x	x	x	x
SVF-3024	20	Conflict Resolution and Conflict Transformation		x		
SVF-3025	10	Methods in social research: An interdisciplinary approach		x		

I tillegg har CPS et valgfritt emne SVF-3028 - Development, Migration and Security (10 stp.)

De ulike tverrfaglige tematiske hovedemnene som inngår i masterprogrammet overlapper ikke med emner på andre programmer men er tvert imot et meget aktuelt, relevant og spisset tilbud på HSL-fakultetet og universitetet for øvrig. Emnene er engelskspråklige, og rekrutterer godt blant masterstudenter, utvekslingsstudenter og enkelttemnestudenter.

Derfor foreslår vi at disse emnene videreføres som obligatorisk på MPCT:

SVF-3021 Integrated Peace and Conflict Studies, 20 stp.

SVF-3024 Conflict Resolution and Conflict Transformation, 20 stp.

SVF-3022 Culture, Conflict and Society, 10 stp.

SVF-3901 Master thesis, 40 stp.

Dette forslaget innebærer at 90 stp. tas blant emner på MPCT programmet mens resterende 30 stp. velges blant emner på andre enheter.

De resterende 30 stp. er:

SVF-3025 Methods in social research: An interdisciplinary approach (10 stp.)

Valgfrie emne(r) som er relevante for MPCT masteren fra andre enheter (20 stp.)

Det vil være relevant for våre masterstudenter å ta valgfrie emner på tvers av fakulteter f.eks. fra HSL-fak, helsefak, og jurfag.

Avslutningsvis:

En generell kommentar fra CPS er at de foreslåtte modellene for endring ser ut til å kunne passe på Bachelornivå, men ikke på Masternivå, hvor hele poenget med graden er å gå i dybden, tematisk eller disiplinært. Vi er positive til byggekloss modellen.

Ved at våre masterstudenter tar hovedemner med tematisk fokus på fred og konflikt som skissert over kan vi sikre at de erverver seg den nødvendige kunnskapen om fred og konflikt som et *eget* studiefelt.

Dersom det innføres mer gjennomgripende endringer på MPCT masteren er det helt nødvendig at alle eksterne emner som skal inngå i MPCT masteren oppfyller følgende kriterier:

- Emnene må være tematisk relevant innenfor fred og konflikttransformasjon
- Emnene må gi opptak til studenter også uten spesifikk disiplinær faglig bakgrunn
- Emnene må være på engelsk

Senterleder sin vurdering

Vi har diskutert studieprogramporteføljen på felles stabsmøte hvor alle har vært invitert til å komme med innspill, enten i forkant eller etterkant. Videre har det vært diskutert på utvidet ledermøte som består av akademisk koordinator, kontorsjef, forskningsgruppeleder, og senterleder. Det har også vært diskutert med faste vitenskapelige ansatte på CPS, og studieadministrasjon. Ansatte har også deltatt på møte arrangert av universitetsledelsen, og HSL-fakultetet.

Jeg støtter høringssvar.

Vennlig hilsen

Marcela Douglas A.
Senterleder Senter for Fredsstudier
Tromsø 8.september 2023

Videreutvikling og fornying av studieporteføljen

Høringssvar Institutt for språk og kultur (ISK)

Høringssvaret er bygd opp slik at dette dokumentet er instituttledelsens vurdering. I tillegg har noen fag egne høringssvar som utdyper og også inneholder innspill. Synspunkt og vurderinger til de fagene som ikke har egne høringssvar, er tatt med i instituttets tekst. Høringssvar fra følgende faggrupper legges ved som vedlegg:

Allmenn litteratur

Engelsk litteratur (har ansvar for BA engelsk, lektorutdanningen, internasjonal master i engelsk litteratur)

Engelsk språkvitenskap og lingvistikk (ansvar for M-EAC og T-LIN)

Kunsthistorie

Medie- og dokumentasjonsvitenskap (innspill til emnegrupper)

Russisk

Byggekløssmodellen

ISK støtter byggekløssmodellen. Instituttet innførte en liknende modell på våre BA-program i en studieporteføljerevisjon på instituttet i 2021, gjeldende fra og med høsten 2022. Her er tiltakene vi innførte i denne revisjonen:

- Innførte 60 frie studiepoeng i graden (som tilsvarer valgfag eller minor). Studenter kan ta årsenhet i andre fag eller dra på utveksling. De kan også velge enkeltemner fritt fra studiekatalogen.
- Vi tok et annet grep for å få flest mulig studenter på samme emner, nærmere bestemt å legge årsstudiet inn i BA-graden som det første studieåret. Hvorvidt BA- og årsstudiestudentene startet sammen i tidligere modell, varierte litt fra fag til fag. Nå er denne løsningen innført bortsett fra på spansk, der årsstudiet ikke inneholder innføringsemnet i språk og må starte opp i vårsemesteret på grunn av lektorutdanningen. Denne løsningen imøtekommer et annet ønske fra studenter, nemlig å ha flest mulig i det faget de ønsker å studere i første semester. Undersøkelser viser at det første året er mest kritisk med tanke på frafall. I tillegg blir de nye studentene kjent med fagmiljøet og medstudenter fra studiestart.
- Flytting av ex.phil og fellesemner språk og litteratur til senere i studieløpet, eventuelt andre fellesemner på tvers av programmene.
- Tok bort emner som ikke gir studiepoeng.
- Diskuterte å innføre et tverrfaglig emne som har med arbeidsliv, generiske ferdigheter/ kunnskaper, praksis/ hospitering/ jobbskygging å gjøre. Dette ble ikke gjennomført. Kunsthistorie og MDV har mye praksis, russisk og spansk tok inn temaet arbeidslivsrelevans i eget emne. Russisk har også hospitering.

Vi er imidlertid ikke helt i mål med å utvikle eller samarbeide med andre enheter om fellesemner. Instituttet tilbyr et HIF-emne i språk og et HIF-emne i litteratur. I høringssvaret fra faggruppen allmenn litteratur skisseres flere ideer om fellesemner, både på BA- og MA-nivå. Begge eksisterende HIF-emnene er lagt inn på BA i nordisk, det vil si at nordisk er innenfor rammen av 90 stp. programfag (major), 60 valgfag (minor) og 30 fellesfag. Språkemnet er også lagt inn i BA-programmet i samisk og i kvensk/finsk, mens noen av programmene har ex.fac., russisk har som eneste program 110 stp. russiskemner. Dette har sammenheng med at russisk er et komplisert og krevende språk å lære. På

masternivå foreslår vi et fellesemne «Humanities in a Changing World». Dette emne kan samle studenter fra flere program, både internasjonale og norske masterprogram, og dermed utvikles til et reelt tverrfaglig emne som kan sette søkelys på blant annet digitalisering og kunstlig intelligens som globale fenomen. For mer info, se høringsvaret til faggruppen engelsk litteratur.

1. Er det særlige tilfeller hvor rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå bør kunne fravikes?

60 studiepoeng valgfag er som sagt allerede lagt inn i alle våre BA-program, så det er uproblematisk. Vi mener imidlertid at språkfagene bør kunne ha mer enn 90 studiepoeng programfag. Grunnen er at det tar lang tid å lære språk, særlig når det er snakk om fremmedspråk. På russisk for eksempel har instituttet tillatt 110 stp. programemner fordi det er krevende å lære et fremmedspråk som russisk. Engelsk har også 110 studiepoeng engelskemner i BA-programmet fordi de har mange lektorstudenter som skal ta de samme emnene. Det er ikke faglig forsvarlig å samle alle studenter (BA og lektor) på for få emner i et språkfag. Likefullt skal vi redusere emneporteføljen også på engelsk slik at tilbudet balanseres bedre med kapasiteten i faggruppa. BA i spansk har 100 studiepoeng programfag. På den ene siden gjelder samme argument for spansk som for de andre språkfagene. I tillegg ønsker vi å konkret peke på innføringsemne i spansk i høstsemesteret før årsstudiet og spansk som fag 2 i lektorutdanningen begynner (årsenheten starter på våren). Innføringsemne er viktig for da kan studenter uten gode forkunnskaper få nok kunnskaper i språket til å starte på årsstudiet. På denne måten virker emnet rekrutterende. BA i kvensk og finsk samt BA i nordsamisk har også 100 studiepoeng programfag. På kvensk og finsk kreves ingen forkunnskaper. Faget er derfor avhengig av 100 stp. for at studentene skal kunne oppnå godt nok språknivå. BA i nordsamisk på morsmålsnivå er både studieretningsfag i lektorutdanningen og fag 2. I tillegg samarbeider vi med ILP der samisk på morsmålsnivå skal inn som fag i GLU 1-7 (i første omgang). Dette gjelder fra opptak høsten 2024. Det er organisatorisk krevende å kombinere et BA-løp med en matriseorganisert utdanning som GLU, nettopp fordi vi ønsker å utnytte de emnene som allerede tilbys. Et annet poeng med å tillate litt mer enn 90 studiepoeng programfag er at språkfagene i seg selv er tverrfaglige (både nordisk, engelsk og fremmedspråk), fordi de er bygd opp av minst tre komponenter: språkvitenskap (praktisk språkopplæring og teoretisk grammatikk), litteratur og kultur.

2. Er det særlige tilfeller hvor rammene på inntil 70 studiepoeng programfag på masternivå bør kunne fravikes?

De fleste masterprogrammene har 60 studiepoeng masteroppgave, 60 studiepoeng masteremner. Medie- og dokumentasjonsvitenskap har 50 studiepoeng masteroppgave med innebygd praksis. På masternivå kan vi med hell se om vi kan legge inn et felles metodeemne for noen fag. Hvis vi skal ha et fellesemne helt uavhengig av retning og program, ala *eksperter i team*, så regner vi med at dette utarbeides av enheter som har kompetanse på slike tverrfaglige/flerfaglige prosjektopplegg. Uavhengig av et slikt emne, skal vi i større grad se på metodeemner som kan gå inn i flere program.

3. Er det noen fagområder hvor valg mellom to alternative masterfordypninger ikke vil være hensiktsmessig?

For våre masterutdanninger er alternativ 2 ikke hensiktsmessig, vi vil ha kun alternativ 1. Se for øvrig høringsvar fra de internasjonale masterprogrammene som tar opp en del aspekter med fremtiden til de internasjonale programmene etter at studieavgiften ble innført, men litt bakgrunn her: For å øke rekrutteringen til disiplin-masterne i engelsk språk og litteratur, gjorde ISK disse to programmene internasjonale fra 2019, og de må kunne sies å ha rekruttert godt. 12-13 studenter har startet på M-ELIT og 12-16 har startet på M-EAC hver høst de siste tre årene. M-EAC representerer en av UiTs aller sterkeste forskningsgrupper (AcqVA Aurora senteret), mens M-ELIT var det studieprogrammet som fikk høyest skår på studiebarometeret ved UiT i 2022. I tillegg har ISK en tredje internasjonal grad i

teoretisk lingvistikk, M-TLIN, som ble utviklet mens dette miljøet var et Senter for Fremdragende Forskning (2002-2012). Dette programmet representerer altså også et at UiTs sterkeste forskningsmiljøer. Instituttet anser det derfor som viktig at HSL og UiT innser hvor sentrale disse programmene er, og gjør sitt ytterste for å sørge for å promotere dem innen EU og for å sørge for at de blir inkludert i stipendprogram når disse blir utviklet. Her er det viktig at universitetet er på ballen når dette skjer.

4. Hvilke fellesemner bør prioriteres på bachelor- og masternivå, og hvordan bør det faglige ansvaret ivaretas i slike fellesemner?

Faglig ansvar må ivaretas av ansatte med kompetanse i det spesifikke fagfeltet, uansett hvilke emner som planlegges. På ISK på BA-nivå ligger ex.fac. inne på et par av våre studieprogram, IFF har ansvaret for det emnet pluss ex.phil. Fagspesifikke metode- og/eller forskningsdesignemner som kan være obligatorisk på flere program, for eksempel HIF-2055 Å forske på språk – forskningsfelt, metoder og forskningsdata (fellesemne i språkvitenskap), gis av instituttet. Fellesemne i litterær teori og metode må diskuteres, fordi studenter på språkfag (som engelsk) gjerne vil lese engelskspråklig litteratur, og de forholder seg også til en anglosaksisk/amerikansk terminologi. Men dette er spørsmål vi kan ta med videre. Allmenn litteratur har i sitt høringssvar ideer til hvordan utnytte fellesemner bedre, blant annet sørge for at de blir lagt inn i relevante studieplaner. Et fellesemne i arbeidslivsrelevans (i vid betydning av ordet), eller et prosjektemne på master ala eksperter i team bør være instituttovergripende, men det beste er alltid at én enhet har ansvaret (slik som ved ex.phil. og ex.fac.). ISK kan ta ansvar for et fellesemne på masternivå «Humanities in a Changing World», men gjerne i samarbeid med andre institutt/faggrupper. Emnet kan tilbys bredt og fungere som tverrfaglig emne for både internasjonale og nordiske program. Hvis det skal utvikles emnepakker ønsker vi å spille inn et emne i samisk språk som fellesemne for flere program ved UiT. Fagmiljøet i medie- og dokumentasjonsvitenskap har innspill til emnegrupper/minors i digital teknologi i et samfunnsperspektiv og KI i sammenheng med læring og forskning (se vedlegg). Lingvistikkmiljøet har ideer om fellesemne i bruk av stemme, pust, språk for profesjonelle talere og komparativ fonologi/fonetikk som fellesemne. Her vil nok også flere ansatte kunne komme med innspill og ideer etter hvert.

Strategier innenfor hvilke program og fagområder

Utvalgelse: Universitetsstyret i tidligere revisjoner lagt ned flere studieretninger/program i språkfag.

I sak 19-11 (2011) ble følgende studieretninger/program lagt ned:

Studieretningen i lingvistikk (tilhørende BA i språk og litteratur)
Studieretningen i finsk (tilhørende BA i språk og økonomi)

Tre studieretninger ved mastergradsprogrammet i litteratur (120 stp.):

- allmenn litteraturvitenskap
- fransk
- tysk

To studieretninger ved mastergradsprogrammet i språk (120 stp.)

- fransk
- tysk

Tre studieretninger tilhørende Integrert mastergradsprogram – lektorutdanning i språk og samfunnsfag (300 stp.)

- finsk
- fransk
- tysk

Årsstudium i allmenn språkvitenskap (60 stp.)

Årsstudium i antikkens kultur (60 stp.)

I sak 66-16 (2016) ble følgende studieretninger og fag lagt ned:

- studieretning fransk (tilhørende BA i språk og litteratur)
- studieretning tysk (BA i språk og litteratur)
- studieretning allmenn litteraturvitenskap (BA i språk og litteratur)
- fransk som fagområde

Instituttledelsen har derfor ingen forslag her.

Sammenslåing: Vi er inne i en prosess med sammenslåing av medie- og dokumentasjonsvitenskap (MDV) og medieproduksjon. Instituttledelsen kan ikke se at sammenslåing er aktuelt for andre studieprogram.

Matrise: Instituttet har studieretning i engelsk, spansk, nordisk, russisk og nordsamisk på morsmålsnivå i lektorutdanningen 8-13 som er matriseorganisert. Tysk er med som fag 2 i lektorutdanningen. Nordsamisk som andrespråk er med i GLU 1-7 og 5-10 ved campus Alta. Nordsamisk på morsmålsnivå skal inn som fag i GLU 1-7 campus Tromsø fra høsten 2024. Når det gjelder matriseorganiseringen bør man ta høyde for at den er administrativt og organisatorisk svært krevende.

Arbeidsdeling: Instituttet ser på muligheter for arbeidsdeling nasjonalt på kunsthistorie, særlig om masteremner. Ideen er at hvert universitet tilbyr ett eller to masteremner online, at emnene ruller slik at vi samler alle studentene. Instituttet har også planer om samarbeid om masteremner innenfor samisk med Samisk høyskole. På spansk har UiT en avtale med NTNU om at vi tilbyr og underviser et 2000-emne i språk som NTNU-studentene tar innenfor BA-graden sin ved NTNU. Denne modellen muliggjør at NTNU kan tilby BA i spansk, samtidig har ordningen bidratt til mange studenter på masterprogrammet (NTNU har ikke tilbud om master, vår master i spansk er lagt opp fleksibelt). Det er imidlertid stor interesse fra andre språkinstitutt nasjonalt for samarbeidsformer når det gjelder språkfag. Instituttledere på institutt med språkfag ved UiT, NTNU, UiO, UiA, UiB og Høgskolen i Østfold etablerte et samarbeidsforum i juni i år. I oktober skal vi samles ved NTNU og utrede reelle modeller og muligheter.

Tilpasning: Vi ser absolutt på muligheter for fleksibilisering av emner og emnegrupper. Med fellesemner og 60 studiepoeng 'minor' kan det imidlertid være ei utfordring å fleksibilisere hele BA-program, fordi man da er avhengig av at andre årsheter, fellesemner kan fleksibiliseres. Vår ansatte melder også tilbake at det er få rom med godt nok utstyr for hybrid undervisning, det vil si at man har ei gruppe studenter i rommet og ei som følger undervisningen på teams eller zoom. Når det er sagt er det mange av våre emner og program som legger til rette for at studenter kan studere selv om de ikke har anledning til å følge campusundervisningen. Noen emner er også samlingsbasert.

Medie- og dokumentasjonsvitenskap (MDV)

MDV har en BA, et årsstudium i bibliotekfag og en master. Instituttet og fagmiljøet er inne i en egen prosess om sammenslåing med medieproduksjon ved campus Alta.

- MDV har nettopp endret BA-programmet der programemner er tatt ned med 30 studiepoeng.
- MDV har allerede "byggeklossmodellen"
- Årsenhet i Bibliotek- og dokumentasjonsvitenskap er integrert i BA-programmet. Årsstudiet kan sees på som et minor/valgfag. Årsstudiet er et selvstendig studium som gir kompetanse til å arbeide i folkebibliotek etc. Dette er en profesjonsutdanning med krav i loven om 60 stp. bibliotekfag (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-12-20-1656>)
- MDV har god studentrekruttering, 51 per i dag på høstens førstesemester-emner.
- MDV har mye praksis (betydelig andel av 2x20 stp)
- BA-programmet i MDV per i dag består av 20 stp. fellesemner (ex.phil/fac.). Her kan det samarbeides om 10 stp. metode som et 3. fellesemne, på ISK/HSL-nivå.
- MDV opplever at mange studenter tar bolker eller hele årsstudiet som valgfag (del av frie emner).

Når det gjelder integreringen av medieproduksjon ved campus Alta, er det formelle ikke på plass, men vi har startet dialogen (jf. arbeidsgruppens rapport) om hvordan vi skal legge opp studieløpet framover. Som et forsiktig trinn 1, kan vi se på bolker av emner og samarbeide på tvers av campus. Når det gjelder produksjonsdelen, så tenker vi at medieproduksjon i sitt høringssvar vil peke på ulike løsninger/ ideer her.

Kvensk og finsk

UiT er det eneste universitetet i Norge som har studietilbud i kvensk og finsk. Den eventuelle endringa instituttet ser for seg med tanke på kvensk og finsk går i litt motsatt retning av hensikten med studieporteføljen. I dag har vi en BA i kvensk og finsk med to studieretninger som er helt separate, det vil si ingen felles undervisning mellom FIN- og KVE-emner. På masternivå (master i kvensk og finsk) er undervisningen felles, det vil si at både kvensk og finsk (og eventuelt skandinaviske språk/engelsk) brukes. Studentene kan velge å fordype seg i kvenske tema, de kan skrive masteroppgave om kvensk på kvensk, men de må kunne lese finsk. Terminologien er finsk, en del av forskningslitteraturen er på finsk (eller skandinaviske språk/ engelsk), det kvenske tekstkorpuset er begrenset. Vi ønsker for å muliggjøre at studenter med kvensk BA som planlegger å ta en master i kvensk og finsk får tatt årsenheten (eller en knippe emner) i finsk som del av sin BA i kvensk. I byggeklossmodellen kan man da se for seg at kvensk er major og finsk minor. For å få dette til, må vi opprette to BA-programmer, et i kvensk og et i finsk. I dag har vi opptak på BA-programmet annethvert år. Det vil si at kvenskemnene og finskemnene går parallelt. Ved å dele opp i to program (når det gjelder undervisningsressurser har ikke dette noe betydning), kan vi ha opptak i kvensk det ene året og finsk i det andre. Finsk og kvensk er som kjent beslektete språk, men studenter har klaget på at de har for dårlige kunnskaper i finsk til å følge vårt masterprogram. På denne måten kan vi komme dette forholdet i møte. På lengre sikt planlegger vi å ta inn meänkieli, som er det kvenske språkets nærmeste slektsspråk, inn i studieprogrammet. På hvilken måte er ennå ikke klarlagt. Kvensk, finsk (med betoning på de nordfinske dialektene) og meänkieli vil da utgjøre en naturlig språkklynge/emneklynge.

Instituttleder Cathrine Theodorsen, 6.9.2023

Fornyelse av studie- og emneporteføljen ved Universitet i Tromsø

Høringsuttalelse fra allmenn litteraturvitenskap, ISK

Allmenn litteraturvitenskap har tre fast ansatte (professorene Anniken Greve, Even Arntzen og undertegnede) og tilbys siden 2017 som et årsstudium bestående av seks emner à 10 studiepoeng. Emnene er:

Høstsemester	Vårsemester
ALI-1110 Epikk I	ALI-1111 Epikk II
ALI-1130 Lyrikk	HIF-1110 Teori
ALI-1120 Drama	HIF-1111 Metode

Allmenn litteraturvitenskap betrakter styringsgruppens forslag om en byggeklossmodell med tre moduler – programfag (major), valgfag (minor) og fellesfag – som et godt og etterlengtet forslag til fornyelse av studie- og emneporteføljen ved Institutt for språk og litteratur. Vi er åpne for mange ulike varianter av fler- og tverrfaglighet, og har mange ganger, helt siden 1990-tallet, tatt til orde for mer arbeidsdeling på tvers av fag, institutter og fakulteter.

Vi som er ansatt på allmenn litteratur har også praktisert varianter av en slik arbeidsdeling i flere år. Vi har siden 1990-tallet hatt to emner som er kodet som fellesemner (de to HIF-emnene i henholdsvis teori og metode). Ettersom disse aldri har vært obligatoriske innenfor noen av de andre språk- og litteraturfagene, fungerer de i praksis bare som allmenn litteraturemner. Vi har siden høsten 2022 tilbudt et HIF-emne på 2000-nivå beregnet for BA-studenter på nordisk; vi underviser regelmessig på Forfatterstudiet ved UiT; vi underviser regelmessig på PhD-utdanningen ved HSL og vi

underviste også på innføringskurset (ex.fac.) i litteratur vitenskap i flere år før det ble nedlagt som en følge av omstrukturering.

For allmenn litteratur ville det vært fordelaktig om denne praksisen ble regularisert i større grad enn den er nå, for eksempel ved at enkelte av emnene ble gjort til obligatoriske deler av andre studieprogrammer. Vi ser også for oss at den kan utvides, for eksempel ved at vi gis anledning til å tilby emner på masternivå innenfor andre språk- og litteraturfag. Det enkleste er å ta utgangspunkt i de emnene vi allerede underviser på andre fag, men vi skreddersyr gjerne også nye emner dersom det er ønskelig.

Høsten 2022 spilte vi inn følgende forslag til HSLs strategiarbeid:

- Vi tok til orde for tettere integrering mellom fagene på instituttet (ISK). Ettersom allmenn litteratur har særlig to emner som tilbyr overførbare ferdigheter, teori- og metodeemnet, ville det både faglig og ressursmessig være fornuftig å gjøre disse obligatoriske innenfor andre språk- og litteraturfags programstudier. Men det går også an å vurdere andre former for integrasjon.
- Vi tok til orde for tettere integrering mellom allmenn litteratur og lektorprogrammet på IPL. Igjen ville det være naturlig å vurdere hvorvidt teori- og metodeemnene, men også andre emner, kunne gjøres valgbare eller obligatoriske innenfor lektorprogrammet, eventuelt med didaktisk tilpasning. Et eventuelt samarbeid mellom allmenn litteratur på ISK og lektorprogrammet på IPL ville også kunne inkludere etablering av fleksible etter- og videreutdanningsemner for lærere.
- Allmenn litteratur har også emner som kan passe til en bredere målgruppe, og som lett lar seg konvertere til nettbaserte emner. Eksempler på slike emner er «Litteratur og filosofi», «Litteratur og helse» og «Hamsun i tid og rom». Vi vet at etter- og videreutdanning allerede lenge har vært et satsningsområde, men på

vårt institutt har vi knapt noe av den slags. Nå når Covid har lært oss å undervise på nett, burde det vel ligge ekstra godt til rette for utvikling av slike tilbud.

Da allmenn litteratur ble gjort til gjenstand for periodisk evaluering i 2022 av en ekstern nasjonal komité, var en av hovedkonklusjonene i rapporten anbefalingen om tettere integrering mellom allmenn litteratur og de andre fagene på instituttet samt lærerutdanningene. Innspillene ovenfor er i tråd med både rapportens anbefalinger og allmenn litteraturs egne vurderinger.

På vegne av allmenn litteraturvitenskap

Rolf Gaasland, programstyreleder

05.09.23.

English Literature section, ISK

Response in brief:

- English literature is already organized according to the building-block model at both the BA and the MA level.
- There is already extensive use of the matrix strategy at both levels.
- **At the BA level:** BA consisting of 100 study points of “programfag” courses (with a 10-credit exception being made to the rector’s recommendation of 90 credits due to the BA program’s need to continue to serve the lektor program). In their sixth semester, students will take 10 study points of 2000-level literature OR linguistics, in addition to 10 study points of a “valgfritt” emne of their choosing.
- **At the MA level:** 10 study points of “fellesemne” to take the place of one 10-study point “programfag” course. The course the section proposes is a joint course to be titled **“The Humanities in a Changing World.”**

The section would first like to note that last year’s changes to the BA in English literature already bring it close to the “byggeklossmodell” currently endorsed by the rector’s office: students in the English BA currently combine “programfag” courses with “utveksling eller valgfritt emner” and one joint course (the Ex.phil.), while BA-level courses are taken by four distinct groups of students: English BA students, Lektor 8-13 students, students in the årsstudium, and exchange students participating in Erasmus and other programs, who must have English-language teaching. In contributing to this range of programs, the English literature section’s courses are already “fellesemner” serving a range of students in various programs. English literature continues to be a strong and popular subject among students. This is shown by the subject’s popularity among lektor students, with 14 choosing to write their theses in English literature under the supervision of English literature faculty last year. The program’s popularity is also shown by the 2022 student barometer results, in which the English literature program had the highest student satisfaction rate of any program in the entire university. The international MA in English literature has recruited strongly up until this year (with 22 students registering in 2022 and 17 in 2021). However, the implementation of tuition fees for non-European students beginning in 2023 has resulted in a much lower number. The program would continue to recruit well with a shift in focus toward potential applicants in the EU and Nordic countries with advertising support from the university. Moreover, due to its international focus, it is vital for the university to continue to offer English-language teaching, and the English literature section contributes vital course offerings in English to the teaching at ISK and in the university as a whole.

Here is what we as a section propose:

At the BA level: We noted that the rector has suggested a cap of 90 study points of “programfag” courses at the BA level except in special circumstances. We feel that we constitute such an exception due to the fact that the teaching we contribute at this level takes the form of “joint” teaching offered to students in both the lektor 8-13 program and the årsstudium, and that 10 study points of our BA as it is currently set up go toward the nationally mandated (for lektor students) BA oppgave. The English BA will thus need to exchange 10 study points of “programfag” teaching for 10 study points of “fellesfag” or “valgfritt” emne.

We strongly agreed that the simplest solution in this case is to allow students to choose either a language or a literature course in their sixth semester (in place of taking both), leaving room for one additional “valgfritt” emne. Since this is also the semester when students write their BA oppgaver, their choice of either a language or a literature course would presumably supplement their oppgaver, which they write in either language or literature. Making this change would effectively bring the English BA down to a total of 100 study points, within the range suggested by the rector.

At the MA level: We note the stress on finding a joint course (fellesemne) to take the place of one course offering as per “Alternative 1” in the rector’s report, so that students would take 50 study points in “programfag” courses and 10 study points in “fellesfag” courses, in addition to 60 study points for the thesis. We are willing to substitute one of the courses in our MA program for a joint course with the provisos that 1) the joint course must be taught in English since our MA program is international in scope; and 2) the joint course proposed must contribute substantively to our teaching at the MA level.

Bearing these provisos in mind, we would like to propose a joint course to be titled **“The Humanities in a Changing World.”** The course would address the question of the vital role of humanities research and teaching in a contemporary moment shaped by the pervasive influence of artificial intelligence and digitization, the effects of global climate change and mass migration, threats to the liberal-democratic consensus, and profound shifts in the workforce and working life. The members of the English literature section propose to take a leading role in developing and teaching the course. The course could be offered jointly between English literature and other sections, either on a rotating basis so that various sections would assume responsibility for it in turn, or as a shared course in which members of various sections could each contribute a 2-3-week bloc of teaching in the course of a semester.

These are our suggestions. Thank you for allowing us this opportunity to voice our feedback on the proposed changes and make our voices heard.

Sincerely,
Justin Parks
Cassandra Falke
Ruben Moi
Laura Castor
Emelie Jonsson
Minna Niemi

The members of the English literature section

Tillegg/presiseringer til ISKs høringssvar fra spanskfaget:

Byggekløssmodellen er allerede iverksatt for spanskfagets del som også følger matrisen for lektorutdanningen, slik det går fram av instituttleders samlede rapport. Vi støtter fullt ut ISKs argumenter for at fremmedspråkfagene må gå noe ut over rammen på 90 stp. programfag for å kunne tilby et faglig forsvarlig program. Vi vil også presisere at alle emnene som tilbys på vårt masterprogram inngår i lektorprogrammet for studenter som velger spansk som fag 1. I tillegg har lektorstudentene et obligatorisk spesialemne i spansk litteraturvitenskap (på 3000-nivå) i sjuende semester. Undervisningen for lektorstudenter i dette emnet er knyttet til 2000-emnet Kvinnestemmer i spanskspråklig kultur, som tilbys hybrid/nettbasert og som er viktig for rekruttering til master i spansk (og som etterutdanning for spansklærere).

I likhet med engelsk-faget har også spansk en andel utvekslingsstudenter på Erasmus- eller andre utvekslingsprogram (både studenter med spansk morsmål, og andre utenlandske studenter som har spansk som fag fra sitt hjemland). Spanskemner i både språk og litteratur/kultur fungerer derfor også som fellesemner for denne gruppen av studenter. I tillegg er innføringsemnet i spansk og latinamerikansk historie på 1000-nivå som undervises på norsk et emne som er relevant for historie- og samfunnsfagstudenter.

Randi Lise Davenport
Carlos F. Cabanillas
Petr Pitloun
Raquel Ruíz Pareja

Høringssvar, faggruppe for kunsthistorie

Faggruppe for kunsthistorie ser forslaget om byggeklossmodell, med programfag (major), valgfag (minor) og fellesfag – som et godt forslag til fornyelse av ISKs studie- og emneportefølje. Kunsthistorie har arbeidet målrettet med å legge til rette for fleksibilisering, dels ved å utvikle nettbaserte emner (KVI-0100 Kunsten å se, KVI-1015 Teori og metode, HIF-3211 Arctic Images), dels ved hybrid undervisning på de fleste emner. Vi har også lagt opp til «samkjøring» av undervisning på enkelte emner på BA- og MA-programmene, slik at vi oppnår en rasjonell bruk av undervisningsressursene. Dette gjelder i første rekke i BA-programmets 6. semester og MA-programmets 2. semester.

Faggruppen er åpen for faglig samarbeid på tvers av fag, institutt og fakulteter. Flere av våre etablerte emner kan utvikles som tverrfaglige valgemenner, både på BA- og MA-nivå. Forslaget om det tverrfaglige MA-emnet «Humanities in a Changing World.» er interessant, og kunsthistorie kan der bidra med en faglig komponent om samtidskunst og klimaendringer.

Følgende kunsthistorie-emner, både på bachelor- og masterprogrammet, vil kunne inngå i andre studieprogram:

- Det nettbaserte innføringsemnet KVI-0100 Kunsten å se (10 stp), som inngår i førstesemesterstudiet sammen med ex.fac. og ex.phil., kan revideres og gjøres om til et *minor*-emne, slik at det kan inngå i andre studieprogram.
- KVI.1014 Visuell analyse (10 stp) kan inngå som *minor*-emne for andre studieprogram. Emnet kan revideres og utvikles i samarbeid med MDV som fellesemne.
- KVI-2050 Bacheloroppgave med praksis (20 stp) har en metodedel, og er også knyttet til praksis/arbeidslivsrelevans. Denne delen av emnet kan utvikles i fellesskap med MDV, som også har en praksiskomponent i sitt bachelorprogram.
- Emnene HIF-3211 Arctic Images (10 stp) og HIF-3620 Indigenous Revitalization (10 stp) er tverrfaglige og passer godt som valgemenner i andre studieprogram ved UiT og andre universitet, nasjonalt og internasjonalt.

- De samlingsbaserte emnene KVI-2512 Arkitektur i Nord-Norge og KVI-2517 Sámi Art kan revideres og gjøres tverrfaglige, slik at de kan tilbys som valgemner for andre studieprogram.

På vegne av faggruppe for kunsthistorie,

Hege Olaussen, studieprogamleder

Masters in Theoretical Linguistics and English Acquisition and Multilingualism

The Section for English Language and Linguistics would like to start by expressing that we are grateful for the chance to give our response to the report published on August 15. In the following we provide our response, taking into account most of the questions posed.

Our response in brief is as follows:

- English and linguistics are organized according to the building-block model at both the BA and the MA level.
- There is already extensive use of the matrix strategy at both levels.
- M-TLIN and M-EAC would prefer to have a 60 credit MA thesis only.
- Possible fellesemner/shared courses could be ‘methods in linguistics’ offered in the autumn or “The Humanities in a Changing World” proposed by the English Literature Section.
- The English Linguistics and General Linguistics Section is ‘particularly well suited to develop the discipline’ (to quote the report) due to our strength within research.
- With the backing of the university centrally through advertising and participation in scholarship programmes, M-EAC and M-TLIN have the potential to increase recruitment from within the EU and to recruit more from other parts of the world.

As discussed in the general response from the Department of Language and Culture, the study programmes in the department already make use of the ‘building block’ model to a large extent. This is also true for English, both at the BA and the MA level. The only thing that is missing is the shared courses (‘fellesfag’) beyond Ex. Phil.

English makes extensive use of the matrix strategy. At the BA, the first year is completely shared between the BA and the one-year programme (årsstudium) and almost completely shared with the lector students (both Fag 1/major and Fag 2/minor). In the cases where it is not, this has been done for practical or pedagogical reasons. Equivalently, at the MA level, all the courses offered especially on the M-EAC programme also serve as linguistics courses on the lektor programme. In the Autumn, the M-EAC students can choose an elective from M-TLIN, and in the spring, they take an obligatory course in quantitative methods which has traditionally been offered by the Russian section (and whose existence precedes M-EAC). Equivalently, M-TLIN offers two obligatory courses per term. The electives are often chosen from among the courses offered by M-EAC, or from other language programmes at the MA-level that the students are qualified to take. Thus, both international linguistic programmes already make extensive use of matrixes and would like to continue to do so.

The study programmes M-TLIN and M-EAC have been developed by strong research groups. They both have 60 credit MA theses and are quite research oriented in nature. From this point of view, it is not immediately obvious how the alternative 2 model, with 30 credit theses, could be implemented. Also, implementing such a model would not necessarily save any resources, given that it could potentially be complicated to organize internships for international students. An interesting possibility would be to relate such an internship to the students’ own home country, but this is likely to be both complicated and work intensive. In addition, the M-EAC programme is already closely intertwined with the lektor programme, which has 40 credit theses. The introduction of yet another model would further complicate

the programmes, and it is not obvious that it would increase recruitment. Based on these considerations, we would prefer to keep Alternative 1 as the only model on the programmes, at least short term.

With regard to the question of fellesfag/shared courses, the most interesting possibility would be to develop a course in research methods in linguistics that potentially could be taken by all language students at the master's level in the autumn. However, note that such a course would have to be taught in English to be included on M-TLIN and M-EAC. Another possibility would be that the course proposed by the English Literature section, "The Humanities in a Changing World", could be included as a 'fellesfag' on the two linguistic programmes as well. Faculty on M-TLIN and M-EAC would be able and happy to contribute to both types of courses, but perhaps especially the former type. Other options may exist on the other international programmes at the faculty. It is important, however, that any course that is added contributes to the content of the study programme in a meaningful way. We also have suggestions for 'fellesemner' at the BA-level that we can revisit when the restructuring starts.

As mentioned, the two international programmes were developed around strong research groups. M-TLIN evolved from Centre for the Advanced Study of Theoretical Linguistics, a Norwegian Centre of Excellence from 2002-2012. Similarly, M-EAC was developed by what is currently the AcqVA Aurora Centre in order to make use of the competence of the group in teaching, while simultaneously meeting the needs of the students of the Lektor programme. From this perspective, the two programmes ensure that the competence of these research groups is used in teaching as well. Not to do so would be a waste of resources. It is also worth noting that M-EAC and the equivalent literature programme in English, M-ELIT, were developed into international programmes to try to ensure better recruitment at the master's level for English, and they have clearly been a success in this respect until tuition fees were introduced this autumn. 12-16 students have started M-EAC each academic year in the last three years (12-13 M-ELIT), while 5-7 have started M-TLIN. With the introduction of tuition fees this term, especially M-EAC has suffered, with only one new student starting this autumn. With four new students, M-TLIN is less affected, possibly because it has run for considerably longer than M-EAC, which only accepted its first cohort in 2019.

The introduction of fees has clearly affected recruitment adversely, but the English and general linguistics section would argue that our group is 'particularly well suited to develop the discipline' (to quote the report) due to our strength within research. The international standing of linguistics in Tromsø is unlikely to be known to students considering applying for a master's programme in (English) linguistics, nor it is necessarily known by Norwegian politicians and bureaucrats. Thus, we consider it of the utmost importance that UiT centrally is instrumental in ensuring both that linguistics in Tromsø is promoted to potential students internationally, and especially within the EU, and that our programmes should be among the ones included into consideration for scholarships for applicants from specific areas outside the EU. It is our firm belief that our programmes have the potential both to recruit paying students from outside the EU with the help of scholarship schemes, and to recruit many more students from within the EU with the right backing from the university.

Medievitenskapelige emner som kan danne et sidefag (minor) Medievitenskap som kan inngå i andre studieprogrammer ved HSL

Ifølge utredningen kan studenter fremover ha Bachelorgrader (180 sp) med et hovedfag (major) på ca. 120 sp og et sidefag (minor) på ca. 60 sp. Noe lignende tenkes på Masternivå (90/30).

I studieprogrammet MDV Bachelor (major) er det flere emner som sammen vil kunne fungere som et sidefag (minor) i Medievitenskap og som kan inngå i andre relevante studieprogram. Et slikt sidefag (minor) vil være relevant for Bachelorgrader som statsvitenskap, sosiologi, historie, litteratur- og kulturfag (engelsk, spansk, norsk, russisk, Kunsthistorie, osv.). Emnene kan også være relevante for lærer- og lektorutdanning.

Følgende emner som nå tilbys i MDV eller raskt vil kunne utvikles vil være relevante for en større målgruppe. Fire av disse emnene (totalt 40 sp) er alt i bruk og vil enkelt kunne åpnes for studenter fra andre fag. Ett blir utviklet og prøvekjørt i rammen av prosjektet AI-EDU i løpet av 2024 og ett utvikles for øyeblikket ved ILP.

Emner fra Bachelor MDV som sammen kan danne et sidefag Medievitenskap:

- MDV-1000: Innføring i Medie- og dokumentasjonsvitenskap (10 sp; Henrik & Holger)
- MDV-1013: Medieteknologi, arkiv og samfunn (20 sp; Henrik, Holger & Gaute)
- MDV-1004: Databaser, datamodellering og søkemotorer (10 sp; Tore)
- HIF-1xxx: KI, læring og forskning (10sp; Holger, Christina, Melania m.fl.; dette tverrfaglige emnet vil utvikles og prøvekjøres i 2024 i rammen av prosjektet AI-EDU som finansieres av Program for utdanningskvalitet)
- MDV-1xxx: Medie- og kulturanalytiske strategier (10 sp; vil kunne utvikles raskt for å dekke mulig etterspørsel etter kompetanse i kultur-, film-, fjernsyns-, bilde- og spillanalyse samt analyser av nyheter i aviser, på TV og sosiale medier; her vil Holger, Henrik, Roswitha og Stine fra MDV kunne bidra, men også bidrag fra Kunsthistorie og andre fagfelt vil være relevante)
- LER-1xxx: Kritisk tenkning, medborgerskap og digital teknologi (10 sp; er under utvikling ved ILP og vil passe tematisk godt til en minor i Medievitenskap)

Emner fra Master MDV:

På Masternivå har MDV en rekke valgemner som kan inngå som en minor i Medievitenskap (30 sp totalt) i andre fag. En slik minor vil være relevant for Masterprogrammer som Statsvitenskap, Fredsstudiet, Sosiologi, Kunsthistorie, språk/kulturfag eller lektor- og lærerutdanning. Alle emner er i bruk og vil lett kunne åpnes for nye studentgrupper.

- HIF-3111: Manufacturing Monsters (10 sp; det tverrfaglige emnet er populær blant studenter fra fredssenteret og utvekslingsstudenter; Holger, Henrik og Stine vil kunne bidra)
- MDV-3061: Film, lyd, rom og bevegelse (10 sp; Henrik, Roswitha)
- MDV-3050: Teori og metode i MDV (20 sp; Holger & Henrik): Dette emnet vil kunne deles opp i to emner på 10 sp hver hvorav ett er fagspesifikk metode og teori for MDV, mens det andre vil kunne ha en breiere fokus og introdusere sentrale tenkere innen medie- og kommunikasjonsteori (klassikere). Sistnevnte emnet vil dermed være relevant for flere studieprogram.
- MDV-3051: Big Data (10 sp; Tore)

En minor i Medievitenskap som den er tiltenkt her vil ikke kreve nye ressurser siden emnene som inngår allerede eksisterer innenfor rammene av Bachelor- og Masterprogrammene i MDV eller er fullfinansierte via ILP eller prosjektet AI-EDU.

Faggruppa MDV er generelt veldig åpen for bidrag fra andre faggrupper der kompetansen passer med emnets innhold.

Tromsø, 4.9.2023

Faggruppe MDV

v/ H. Pötzsch

Fornyelse av studieporteføljen – høringssvar russisk og russlandsstudier

Av Yngvar Steinholt, Svetlana Sokolova, Andrei Rogatchevski, Laura A. Janda, Tore Nasset og Kari Aga Myklebost

Byggeklossmodellen ligger relativt tett opp til dagens organisering av studieprogrammene i russisk og russlandsstudier. Slik modellen presenteres i rapporten fra styringsgruppen, har den likevel betydelige negative konsekvenser for russisk og russlandsstudier:

A. Drastisk nedskjæring i UiTs tilbud i russisk. Det foreslåtte taket på programfag medfører at russisk BA mister 4 emner og BA i russlandsstudier 5 emner. På mastergrad vil vi miste 3 emner.

Nedskjæring i russisk/russlandsstudier er ikke i UiTs interesse. I den rådende geopolitiske situasjonen trenger Norge mer enn noen gang personer med dyp og bred kompetanse i russisk språk og kultur. Det store antallet (ofte russiskspråklige) ukrainske flyktninger i Norge gjør våre kandidater svært etterspurte på arbeidsmarkedet. Dessuten har UiTs faggruppe i russisk trent flere av de ansatte i Forsvarets etterretningsstasjoner i Nord-Norge. Deres erfaring med livet i nord (i tillegg til flytende russisk) er forutsetninger for å mestre jobben.

Hvert år spør vi våre nye studenter hvorfor de velger russisk/russlandsstudier ved UiT. De svarer typisk at studiet er kvalitativt annerledes enn de ved UiB og UiO. Studentene våre etterspør stadig og unntaksløst *mer* faglig fordypning innenfor russiskfaget. Nedskjæringen styringsgruppens forslag legger opp til, vil gjøre det vanskelig å opprettholde våre studiers kvalitative fordeler, fordi det ikke vil bli plass igjen til mer enn det helt grunnleggende.

B. Behov for gjennomgående språkpraksis. For å lære å beherske et krevende fremmedspråk som russisk er det avgjørende at studentene får jobbe med språket hvert semester studieløpet gjennom, både på BA og MA. Den versjonen av byggeklossmodellen som er presentert, legger opp til to semestre uten programfag. Dette vil være ødeleggende for russisk og andre fremmedspråkfag – studentene vil i praksis ha glemt det meste av de har lært, når de kommer tilbake til programfaget i femte semester.

Problemet kan dels løses om man fordeler programfag på alle semestre, eller i det minste i fem av seks semestre. Styringsgruppens påstand om at byggeklossmodellen ligner på det amerikanske major/minor-systemet, er misvisende. I USA studerer studentene forskjellige fag parallelt, ikke konsekutivt, slik den foreslåtte versjonen av byggeklossmodellen legger opp til. Vår faggruppe har svært inngående kjennskap til det amerikanske universitetssystemet generelt, og russiskfaget ved amerikanske universiteter spesielt.

C. Relevant innhold i fellesfag. For å gjøre fellesfagene relevante og attraktive for studentene, bør slike utvikles på instituttnivå eller blant grupper av nært beslektede institutter. Kun fellesfag utviklet i de samme fagmiljøene som har ansvaret for programfagene, kan gi studentene en faglig relevant og attraktivt komponent til den utdannelsen de har valgt seg.

Høringssvar – Fornyelse av studie- og emneporteføljen

Senter for kvinne- og kjønnsforskning.

Mandatet til Senter for kvinne- og kjønnsforskning er å styrke og utvikle metodisk og empirisk kvinne- og kjønnsforskning, samt å utvikle og tilby undervisning i kvinne- og kjønnsforskning. Senteret har en alluniversitetsfunksjon som innebærer at vi skal bistå ledelsen på ulike nivåer i spørsmål knyttet til kjønnsbalanse og likestilling. I tillegg skal vi fremme samarbeid mellom enheter på UiT og andre kjønnsforskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Styringsgruppens rapport og høringsspørsmålene er diskutert og tolket på det generelle stabsmøtet hvor også gjesteforskere og tilknyttede aktører deltar. Innholdet i svaret er imidlertid diskutert og formulert i møte med de ansatte på SKK.

Senteret har i dag ansvaret for den tverrfaglige årsenheten «Likestilling og kjønn». Studiet er sammensatt av emner som senteret har ansvaret for og emner som tilbys ved andre enheter på HSL-fakultetet. I dag tilbyr senteret innføringsemnet *Likestilling – en innføring* (HIF 1300), som er et «heisemne» som også tilbys på 2000 nivå (HIF 2300), og emnet Tverrfaglige *kjønnsstudier* (HIF 2160). Årstudiet rekrutterer jevnt, men noe lavt. Det er imidlertid mange studenter som hvert år tar emnene som enkeltemner. En utfordring for årsstudiet er at det tilbys relativt få emner om kjønn, likestilling og mangfold på BA-nivå på andre enheter på HSL-fakultetet.

Når det gjelder spørsmålet (Høringsspørsmål 1) om UiT skal skifte grunnmodell for BA-utdanningen så støtter SKK styringsgruppens forslag om å innføre byggeklossmodellen for disiplinfagene. Fordelen med denne modellen er at den angir hvor mange studiepoeng som kan brukes til programfag, og hvor mange som kan brukes til fordypning. Vi mener modellen er godt egnet til å sikre og fremme tverrfaglighet. Vi mener også at den er godt tilrettelagt for arbeidslivet fordi studentene kan velge emnepakker som kan være mer relevant for arbeidslivet enn det som tilbys i de BA-programmene hvor de er tatt opp. Dette forutsetter at emnepakkene er sammensatt som årsenheter og halvårsenheter slik at pakkene gir en viss fordypning.

Fordelen med denne modellen er at den kan ivareta UiT sin rolle som breddeuniversitet fordi små fag kan tilbys som årsstudier og emnepakker i ulike BA-grader. Den vil dermed også bidra til å ivareta UiT som breddeuniversitet.

Vi mener SKK har gode muligheter til å utvikle emnepakker som utdyper og «følger» hverandre slik at studenten får god kunnskap om likestilling og kjønn. Som nevnt ligger det i vårt mandat at vi skal tilby undervisning i fagområdet og styrke og utvikle kjønnsforskningsfeltet. Byggekløssmodellen gir gode muligheter til å tilby forskningsbasert undervisning om kjønn og likestilling til flere av HSL og UiT sine BA-programmer. Kunnskap om kjønn, likestilling, mangfold og inkludering blir også stadig mer etterspurt både i studieprogrammer og i arbeidslivet. Innføring av byggekløssmodellen kan gi oss god mulighet til å utvikle og forbedre emnene våre slik at vi kan være relevante for flere studieprogrammer. SKK kan også bidra i utvikling av fellesemner. Det vil for eksempel være naturlig å bringe inn kjønn og likestillingsperspektiver i et emne om bærekraft. (Rapporten nevner bærekraft som et mulig eksempel på et fellesemne).

SKK har ikke et eget masterprogram, men støtter likevel ideen om muligheten til å velge mellom to retninger; en analytisk og mer forskningsbasert og en bredere master med mindre masteroppgave kombinert med flere fellesemner. Sistnevnte er en modell som er godt egnet for studenter som ikke sikter mot en forskerkarriere. En master med mer bredde kan også gjøre uteksaminerte kandidater mer attraktive for arbeidslivet. SKK kan også videreutvikle emnene sine slik at de kan tilbys både på BA- og MA-nivå (fellesemner).

Når det gjelder valg av strategi (høringsspørsmål 2) mener SKK at det er vanskelig å velge en strategi som skal gjelde for alle programmer. Matrisemodellen er imidlertid særlig interessant både fordi vårt fagfelt er tverrfaglig og fordi mandatet vårt er å bidra med kunnskap på tvers av enheter. Kunnskap om likestilling, kjønn, mangfold er relevant for flere av profesjonsutdanningene som tilbys på UiT, for eksempel sosialfagene og helsefagene. Når det gjelder samarbeid og det å utvikle og dele moduler med andre fagmiljøer, mener vi at emneansvaret bør ligge hos et «team» og ikke enkeltpersoner. Dette vil gjøre det mindre sårbart for små fagmiljøer.

Når det gjelder del tre av høringsspørsmålet som angår gjennomgående endringer og anbefalinger mener vi det er viktig at virksomheten legger til rette for økt samarbeid slik at det ikke blir vanskelig å bruke ressurser på tvers.

Vi mener også at det er en god ide å tilby flere emner på engelsk slik at tilbudet blir større for utvekslingsstudenter.

Høringsbrevet ber også enhetene om å vurdere hva som bør være hovedprinsippet for undervisningen. SKK mener at dersom emnene våre skal være attraktive som videre- og etterutdanning, så kan være en fordel å gjøre emnene mer fleksible og å organisere undervisningen sekvensielt. Denne organiseringen passer også godt for byggekløssmodellen dersom den legger opp

til emnepakker som utfyller hverandre slik at behovet for modning kan vurderes opp mot hele pakken, ikke hvert enkelt emne.

Hilsen

Kjersti Fjørtoft.

Senterleder Senter for kvinne og kjønnsforskning (SKK)

Innspill til høring vedrørende studieporteføljen

Innspill fra institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBS)

Instituttet har hatt en høringsprosess med fysiske innspills-møter på campus Alta, Harstad og Tromsø, der både administrative og vitenskapelige ansatte ble invitert. Det ble også nedsatt en arbeidsgruppe bestående av vitenskapelige ansatte fra de ulike campus og funksjoner på tvers av instituttets portefølje. Innspills- og arbeidsgruppemøtene viser at hele organisasjonen har forståelse for behovet for endring, og et engasjement for å konstruktivt utforske muligheter for strategisk utvikling av instituttet. Det har vært lagt vekt på bestillingen i høringsdokumentet, UiT strategi 2030, fakultetets strategiske langtidsplan og instituttets personal- og økonomiske situasjon.

Del 1: Skal UiT endre grunnmodell for utdanninger?

IBS er et flercampusinstitutt med profesjonsutdanninger i barnevern og sosialt arbeid. Instituttet har også to masterprogram som bygger på profesjonsutdanningene, samt nyopprettet eksternt finansiert forskerskole i barnevern og sosialt arbeid. Dette fullverdige løpet fra bachelor til ph.d. er noe instituttet har jobbet aktivt med de senere årene, og som inngår i profesjonaliseringen og kompetanseutviklingen av fagfeltet regionalt og nasjonalt.

Våre to bachelorutdanninger er profesjonsutdanninger med nasjonale retningslinjer, også ett av masterprogrammene har nasjonale retningslinjer. Spørsmålet om ny grunnmodell for disiplinfagene er derfor ikke noe som direkte angår IBS. Samtidig er problemstillingen om ny grunnmodell noe som kan være mer aktuelt på et senere tidspunkt, for eksempel om IBS oppretter enkeltemner, valgemner eller årsstudium som kan tas av studenter fra andre enheter på UiT. I dag er dette imidlertid ikke tilfelle, men IBS stiller seg positiv til modeller som gir studenter mulighet til å utvikle tverrfaglig kompetanse og som kan styrke læringsmiljøet generelt.

Del 2 Hvilke strategier bør prioriteres innenfor hvilke program og fagområder?

På høringsspørsmålene i del 2 bes enhetene svare på hvilke strategier som er aktuelle å innføre og videreføre. Innspillene på de ulike campuser og i arbeidsgruppa har løftet frem perspektiver på instituttets vekst langs primært to hoveddimensjoner; arbeidsdeling og sammenslåing. Disse perspektivene kan man si gjenspeiler instituttets ulike fagmiljøer og porteføljesammensetning på campusene. Instituttet vil gå inn for strategier som vil utvikle og styrke porteføljen på instituttets tre campuser.

Utover de to hoveddimensjonene som nevnt over har diskusjonene også handlet om matrise og tilpasning. Instituttet har ulik kompetansesammensetning på de ulike campuser, hvor det over tid har blitt opparbeidet en god fordeling mellom profesjons- og disiplinkompetanse. Det foregår en stor grad av samarbeid og utveksling av kompetanse mellom seks studieprogrammer og tre campuser, som til sammen utgjør en avansert matrise. Eventuell vekst i matrisens kompleksitet vil utløse behov for mer ressurser til koordinering

og administrasjon. En økt matrise vil også kunne gå ut over kvaliteten i studiene, synergieffekter og arbeidsmiljøet.

Det er ønskelig å videreføre dagens situasjon der det allerede pågår samarbeid om prosjekter som har lokal forankring i campusmiljøer. Instituttet ønsker også å videreføre utveksling av kompetanse mellom relevante fagmiljøer ved behov, og mener dagens samarbeidsformer fungerer bra. Et ønske er imidlertid at administrative støttesystemer forenkler mulighet for samarbeid om vitenskapelige ressurser.

Utvelgelse

Instituttet foreslår følgende tiltak under utvelgelsesstrategier, del 2, i høringsdokumentet:

1. Videreføre og utvikle eksisterende bachelorutdanninger i Alta, Tromsø og Harstad
2. Videreføre og utvikle eksisterende fleksible masterprogram

Kommentarer:

Videreføring av eksisterende studieprogram begrunnes i god rekruttering, gjennomstrømming og ivaretagelse av samfunnsoppdraget i regionen. Samtidig ser instituttet behov for å ikke bare videreføre, men også å utvikle porteføljesammensetningen. Det blir viktig for instituttet å fortsette flercampusmodellen med de synergieffekter den gir på våre tre campuser. For å utvide søkergrunnlaget vil vi se på hvordan instituttet kan opprettholde og øke studiepoengproduksjon. I arbeidet med å utvide rekrutteringsgrunnlaget og øke handlingsrommet vil instituttet aktivt søke eksterne midler til utprøving av campusprosjekter og fleksible utdanningsmodeller.

Sammenslåing og tilpasning

Instituttet foreslår følgende tiltak under strategiene sammenslåing og tilpasning, del 2, i høringsdokumentet:

1. Sammenslåing av 1.år bachelor i barnevern og 1. år bachelor i sosialt arbeid
2. Pilotprosjekt 1-årig studium (60 sp felles med 1. år barnevern og sosialt arbeid)
3. Videreutvikle fleksible studiemodeller på bachelor- og masterprogrammene
4. Fellesemner på masterprogrammene
5. Øke studenttall på bachelor- og masterprogrammene
6. EVU-satsning

Kommentarer:

1. Sammenslåing av første året på våre to bachelorprogram vil kunne gi:
 - samkjøringseffekter i form av mindre ressursbruk pr emne/studiepoeng
 - mindre sårbarhet i forhold til klassestørrelse.
 - reduksjon i parallellundervisning
 - tverrfaglig profesjonsdannelse

Sammenslåing av det første året må sees i sammenheng med forutsetninger på de ulike campusene og instituttets strategier. I og med at begge profesjonsutdannelsene har nasjonale retningslinjer, vil en sammenslåing bety revidering og kvalitetssikring av eksisterende studieplaner. En sammenslåing vil kunne ha betydning for eksisterende portefølje og instituttets flercampusmodell, da kun en campus tilbyr begge profesjonsutdannelsene pr i dag.

2. Pilotprosjekt 1-årig studium (60 sp felles med 1. år barnevern og sosialt arbeid)

Pilotprosjektet 1-årig studium vil kunne gi økt studiepoengproduksjon uten at det må opprettes nye parallelle emner, da det 1-årige studiet vil være felles med bachelorutdanningenes første år. Videre vil et 1-årig studium kunne utvide rekrutteringsgrunnlaget til 2. og 3. året på instituttets bachelorprogrammer i barnevern og sosialt arbeid. For mange unge kan det være mye usikkerhet knyttet til utdanningsvalg, og

særlig flerårige profesjonsutdanninger. Et 1-årig studium kan derfor være aktuelt for studenter som er interesserte, men som ikke ønsker forplikte seg til et fysisk tre-årig heltidsstudium. Instituttet får også jevnlig tilbakemeldinger fra feltet om behov for ikke bare videreutdanninger, men også kortere innføringsemner. Et eventuelt 1-årig studium samkjørt med eksisterende bachelorutdanninger vil kunne være et bidrag til kompetanse i regionen, samtidig som det kan styrke handlingsrommet gjennom økt studiepoengproduksjon.

3. Videreutvikle fleksible modeller på instituttets bachelor- og masterprogram

Instituttet foreslår økt bruk av fleksible modeller i våre bachelor- og masterprogram. Vi foreslår å innføre flere samlingsbaserte bachelorprogram på instituttet. Pr i dag er ett av instituttets fire bachelorprogram organisert som et samlingsbasert heltidsstudium. Dette studiet har høyest søkertall av bachelorprogrammene på IBS. En utvidelse av antall samlingsbaserte studieprogram vil kunne øke søkergrunnlaget, og samtidig forsterke samkjørings- og synergieffekter mellom instituttets bachelorutdanninger.

Instituttet vil utrede studiemodeller med økt fleksibilitet og valgfrihet som vil ivareta kvalitet, søkergrunnlag og studiepoengproduksjon i flercampusmodellen. Instituttet vil utrede muligheter for å tilpasse eksisterende bachelorprogram også som deltidsstudium. Tidligere har heltids- og deltidsstudier på IBS vært organisert med parallelle studieløp uten fellesemner. Instituttet ser på mulighet for å omorganisere eksisterende emneoppbygging i bachelorprogrammene, slik at deltidsstudenter følger samme emner som heltidsstudentene, men med ulik progresjon.

4. Fellesemner på masterprogrammene

Instituttets to masterprogram har god rekruttering, og UiT er den første utdanningsinstitusjonen som tilbyr nettbaserte masterprogram innenfor fagfeltet. Masterne svarer på ulike behov for kompetanse i praksisfeltet, og master i barnevernsarbeid har nasjonale retningslinjer, slik at fellesemner har noen begrensninger. Begge masterprogrammene inngår i et eksternt finansiert fleksimasterprosjekt, som har som mål å jobbe med synergieffekter og fleksibilitet. Fellesemner på IBS mellom de to masterprogrammene i sosialt arbeid og barnevernsarbeid er iverksatt fra høsten 2023.

5. Økt studenttall på bachelor- og masterprogrammene

Den demografiske utviklingen gjør det nødvendig å iverksette tiltak som utvider søkergrunnlaget, samt øker studenttallet og gjennomstrømming. Instituttet foreslår å øke studenttallet generelt på instituttets studieprogram gjennom økt opptakstall og utvidet portefølje. En økning i studiepoeng- og kandidatproduksjon vil være nødvendig for å styrke instituttets økonomi og handlingsrom.

6. EVU-satsning

Instituttet foreslår en satsning på etter- og videreutdanningstilbud som kan imøtekomme behovet i regionen. Vi har gode erfaringer med tidligere videreutdanninger, men ser behov for en større forutsigbarhet knyttet til ressursbruk og personalsituasjon. Instituttet vil derfor nedsette en arbeidsgruppe som skal utrede muligheter for EVU-tilbud som ser på ressursbehov og sambruk med eksisterende masterprogram.

Matrise og arbeidsdeling

Instituttet foreslår følgende tiltak under strategiene matrise og arbeidsdeling:

1. Videreføre eksisterende flercampusmodell
2. Videreutvikle lokale samarbeidsprosjekter med aktuelle fagmiljøer på campusene
3. Videreføre nasjonalt samarbeid om fellesemne på master i barnevernsarbeid
4. Økt bruk av nasjonale digitale læringsressurser

Kommentarer:

Instituttet har over tid utviklet en flercampusmodell, hvor det er opparbeidet disiplin- og profesjonskompetanse som vi har gode systemer for bruk på tvers av campuser og studieprogram. Flercampusmodellen er viktig å videreføre og utvikle for bedre samhandling og enhetlig praksis. Instituttet har også et aktivt samarbeid på og mellom campuser på UiT og nasjonalt. Dette er samarbeid som kommer våre fagmiljøer og kvalitet i studiene til gode.

Oversikt over tiltak på IBS:

Strategier	Tiltak
Utvelgelse	<ul style="list-style-type: none">- Videreføre eksisterende bachelorutdanninger- Videreføre fleksible masterprogram
Sammenslåing og tilpasning	<ul style="list-style-type: none">- Sammenslåing av 1.år bachelor i barnevern og 1. år bachelor i sosialt arbeid- Tilby ett-årig studium i barnevern og sosialt arbeid (felles med 1. år bachelor i barnevern og bachelor i sosialt arbeid)- Videreutvikle fleksible modeller på bachelor- og masterprogrammene- Utvikle fellesemner på masterprogrammene- Øke studenttall på bachelor- og masterprogrammene- EVU- satsning
Matrise og arbeidsdeling	<ul style="list-style-type: none">- Videreføre flercampusmodell- Videreutvikle samarbeid med aktuelle fagmiljøer lokalt- Nasjonalt fellesemne på master i barnevernsarbeid- Økt bruk av nasjonale læringsressurser

Del 3 Gjennomgående endringer og anbefalinger

I høringsdokumentet del 3 bes enhetene gi tilbakemelding på konsekvenser av tiltak, forutsetninger for å lykkes, semesterorganisering og øvrige forhold som berøres av porteføljeendringer.

IBS har foreslått tiltak som har som mål å oppnå følgende overordnede konsekvenser:

- bedre ressursbruk på tvers av studieprogrammer og campusene
- økt studiepoengproduksjon og studenttall
- utvidelse av søkergrunnlag og målgrupper for instituttets studieprogram

Instituttet anser det som viktig å bruke nødvendig tid på utredning og analyser for å lykkes med endringer. Iverksetting av forslagene i høringsinnspillet vil medføre behov for tid til forankring, omlegging og operasjonalisering. Instituttet vil understreke at en planlagt vekst- og utviklingskurve også vil ha behov for tilstrekkelig bistand fra relevante administrative støttesystemer. Instituttet ser det som særdeles viktig at administrative systemer tilpasser seg enhetenes behov i faglige endringsprosesser. Andre forhold som vi vet kan være krevende ved endringer og som det er viktig å være oppmerksom på, er ivaretagelse av student- og arbeidsmiljø. Vedrørende spørsmålet om semesterorganisering anser instituttet at dette i større grad angår enheter som tilbyr disiplinutdanninger, men stiller seg generelt positiv til organisering som tar hensyn til studenters behov for fleksibilitet og ønske om valgfrihet.

Høringsinnspillet fra instituttet viser at instituttet tar innover seg at studentmassen blir mer sammensatt og at den demografiske utviklingen betyr at vi må videreutvikle porteføljen. Høringsinnspillet beskriver aktuelle tiltak og tilpasningsstrategier som forholder seg til endrede økonomiske rammer og samfunnsbehov. Det er

viktig for vårt institutt å utvikle utdanningstilbud som rekrutterer bredt og passer for flere studentgrupper. I en slik videreutvikling er instituttet opptatt av å ivareta mandatet om å sikre sosialfaglige utdanningstilbud i regionen, og som har særlig betydning for urfolksområder.

Vennlig hilsen

Veronica Haug Bekkstrand

Instituttleder

Institutt for barnevern og sosialt arbeid

—

Veronica.h.bekkstrand@uit.no

92 05 64 26

Fornyelse av studie- og emneportefølje – Anbefalinger og høringssvar fra ISV

8.9.23

Innledning

ISV vil påpeke at dokumentene i saken, inkludert styringsgruppens rapport, mangler en analyse av mekanismene som har ført til at UITs program- og emneportefølje og dermed aktivitetsnivå ikke er tilpasset ressursituasjonen. Slik vi ser det kan prioriteringene som skal til for å begrense emneporteføljen, tilpasse aktiviteten til budsjett, og oppnå større flerfaglighet og samarbeid, oppnås innenfor gjeldende modell. Hvis ikke disse mekanismenes endres vil manglende prioriteringer, opprettelse og godkjenninger av nye studietilbud samt for lite flerfaglighet og samarbeid også være et problem i ny modell. Det er ingenting i beskrivelsene eller i våre erfaringer som tilsier at prosessene som har vært – og som har bidratt til dagens utfordringer – løses ved en felles modell. Porteføljegjennomgangen bærer med seg mange og ulike forslag til endringer, for eksempel flerfaglighet og framtidskompetanse, og skal det bli en realitet krever det ordninger som ikke er drøftet.

På side 16 i styringsgruppas rapport under strategien 3.1. Utvelgelse sies det «Sist i 2016/17 ble det foretatt en større revisjon av studieporteføljen og flere tilbud ble lagt ned. Likevel har trenden vært at porteføljen til UiT har vokst». Vi vil påpeke at denne utviklingen har årsaker og med mindre en kjenner årsakene og gjør endringer i disse vil «trenden» fortsette og forhindre at en lykkes med en ny modell.

- Vi anbefaler at det gjennomføres en analyse som identifiserer årsaker til vekst i porteføljen også etter nedlegging av tilbud. På side 17 heter det videre «det [har] vist seg at selv om program legges ned har UiT i liten grad omdisponert midlene fra det nedlagte programmet og over til enheter som er underdimensjonert». Dette er et grunnleggende problem i organisasjonen, som har bidratt til dagens situasjon. Det er nødvendig å skjønne og angripe mekanismene i dette for å unngå at det samme problemet følger med en ny modell.
- Vi anbefaler at årsakene analyseres og adresseres. Det vil innebære at den etablerte basisbevilgning/resultatmodellen endres og at ressursene i større grad følger studentene

Slik vi ser det skyldes begge disse mekanismene en kombinasjon av flere faktorer og kryssende prosesser knyttet til prioriteringer, kriterier, uklare budsjettkonsekvenser. Dette må adresseres i fornyelse av emne- og porteføljeprosessen uansett modell og strategi. UiT har et særlig (regionalt) ansvar for samisk, kvensk mm, men resten av porteføljen må etter vår mening styres etter klarere prioriteringer og med incitamenter som sammen med regelverk og vedtak fremmer de endringer som ønskes.

- Vi etterspør forslag som viser hvordan ulike nivå i organisasjonen skal styre disse prosessene og hvilke budsjettmessige konsekvenser det får for enheter og fagmiljø.
- Vi foreslår at det utarbeides klarere kriterier for 1) opprettelse, 2) opprettholdelse og 3) avvikling av fagmiljø og studieemner. Disse må ta hensyn til studenttall, samfunnsbehov og ressursbruk.

UiT som breddeuniversitet trenger konkrete mekanismer (med budsjettkonsekvenser) for å opprettholde bredde, det vil i stor grad si små fag og fagmiljø. Samarbeid og arbeidsdeling internt, nasjonalt og internasjonalt er opplagte strategier. Vi savner at ressursbruk knyttes til antall studenter og størrelse på kull. Nærhet til og tilgang på direkte kontakt med vitenskapelige ansatte er en kvalitet i utdanning, som kan benyttes mer dynamisk og aktivt. I dag tas det ut store stordriftsfordeler i

enkelte fag, men ikke alle, og at potensialet for smådriftsfordeler ikke utnyttes. Resultatet er at ressursfordelingsmodellen bidrar til å opprettholde små miljø med svak rekruttering. Det gir også svært stor skjevhet i undervisningstilbud mellom ulike fag og at ulikhet i ressurstilgang for studenter og ansattes arbeidsbelastning forsterkes, jfr for store ulikheter i måltall på antall studenter/avlagte studiepoeng pr fast ansatt

- Vi foreslår at det tilbys/brukes færre undervisningsressurser i undervisningen av små kull enn ved større antall studenter, at ressurstilgang reguleres noe og at dette inngår i kriteriene og budsjettene for fagmiljø, emner og portefølje.

Del 1 Endring av grunnmodell for utdanning

Anbefalingen fra styringsgruppen er at UiT innfører byggeklossmodellen som grunnmodell for disiplinfagene samt for sivilingeniørgradene

ISV har en pragmatisk tilnærming til dette. Byggeklossmodellen er den som krever minst endring, er enklest å gjennomføre og trolig likevel kan bidra til måloppnåelse, selv om det ikke er enighet i fagmiljøene om dette. Vi ser det derimot ikke som faglig nødvendig med organisatoriske (modell) endringer for å oppnå de omstillingen som kreves. Begrensninger i antall emner, lavere aktivitet, større valgfrihet og mer flerfaglighet kan oppnås gjennom sterkere styringssignaler (som er nødvendig uansett), cut-off på tilbud mht studentantall, pålegg eller oppfordringer til samarbeid og samkjøring med – alt med budsjettkonsekvenser. Derfor bør kostnadene ved en stor omstilling og ny modell beregnes og argumenteres bedre for. Det kan likevel være enklere å gjøre nødvendige kritiske gjennomganger og endringer om det foregår i form av en organisatorisk/modell endring, som nettopp krever nytenking og gjennomgang i alle ledd. Ved en organisatorisk omlegging kreves tid/midler til omstilling, samarbeid og utarbeidelse av nye program og emner. Det undervisningsadministrative arbeidet har økt for vitenskapelige ansatte og den administrative støtten har gått ned, derfor vil slike omstillingsprosesser medføre større kostnader enn tidligere endringsprosesser.

1. Alle disiplinfag og flest mulig profesjonsfag bør omfattes av endring til byggeklossmodellen på BA nivå, men i tvil om MA-nivå.

Hvis det stemmer at 25% at studentene tilhører disiplinfag, vil en omlegging som ikke omfatter brorparten av profesjonsutdanningene få svært begrensede konsekvenser og *ikke* løse de utfordringene UiT står overfor. Gitt at disiplinfag vanligvis er «rimeligere» enn profesjonsfag, står vi i fare for å iverksette en kostbar prosess med minimale gevinster. Gevinstene av ny modell avhenger av en relativt streng operasjonalisering og at 10 stp emner (eller moduler som går opp i 10) og 30/60 stp emnepakker er hovedregelen. Hvis ikke vil den tekniske, teknologiske og praktiske gjennomføringen bli for krevende og effektene vil utebli.

Byggeklossmodellen vil kunne fungere, etter omstilling, på BA-nivå for fagområder på ISV selv om det ikke er enighet i fagmiljøet om at dette er ønskelig. Etter vår mening vil det kunne fungere også for de fleste andre fag og avtakerfeltet på BA-nivå. Noen fagpersoner mener at det er tilstrekkelig at studieprogram åpner for valgfrihet, men at en ikke bør kreve valgfag utenfor eget studieprogram når fagene er store og antall studenter tilstrekkelig til å opprettholde gode fagmiljø og bærekraftige tilbud. Vi Samtidig ser alle at mer samarbeid om emner både mellom program på enheten, fakultet og utenfor fakultet både er mulig og ønskelig.

Vi er i tvil om modellen bør innføres på MA-nivå siden master i utgangspunktet handler om fordypning. En mulig løsning er at små fagmiljø/program (mindre enn x stud) ikke kan tilby «fulle» programpakker alene, men må ha forpliktende samarbeid med andre fagmiljø, andre institusjoner etc. Ekstern arbeidsdeling krever formelle avtaler og kan bli byråkratisk.

Vi er likevel positive til at det kan være et begrenset antall fellesfag på MA. Disse kunne være både på UIT-nivå, på fakultetsnivå og innebære relevante men dynamiske «fellespakker» f.eks 10-30 stp i et emne/pakke med vekt på flerfaglig «kommunikasjon/formidling/ samarbeid/ medvirkning», eller «flerfaglig forståelse og bruk av KI», «innovasjon/sirkulærøkonomi», «kunnskapskritikk/polarisering», «energiomstilling», «klima-krise/naturkrise», «visuelle medier og kommunikasjon», «Arktisk i nord-sørperspektiv», "lokal- og regionalutvikling», «praksisemne/praksis-semester», «Arktisk og nordområdene», «Havet». Dette kunne være inspirert av eksperter i team der studenter bruker sine fag/fordyping i forpliktene samarbeid med studenter fra andre program/fag. Slike pakker kunne også være mer spesialiserte og kreve samarbeid mellom fakultet som f.eks teknologi og ulikhet, ressursforvaltning og menneskerettigheter.

- a) Det kan tenkes særlige tilfeller hvor rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå kan fravikes, men effekten av ny modell minskes ved dette og kan oppleves lite legitime ved mange unntak. Hovedregelen er at det bør gjelde flest mulig – inkl profesjonsfag/profesjonsliknende fag. Unntak må begrunnes enkelt og svært tydelig
- b) Rammene på inntil 70 studiepoeng programfag på masternivå vil avhenge av hvilket nivå fellesfag organiseres og hvor «fagnære» de er – institusjon, fakultet, institutt?
- c) Vi vil argumentere for å ikke innføre to alternative masterfordypninger. Dette vil lett føre til en doubling av program/emner. Pga erfaringsbasert emner og lektorutdanninger og generell valgfrihet finnes det på mange program allerede to versjoner, som MA-org.led 60 stp/ MPA og MBA 30 stp, Sosiologi 60 stp, lektor sosiolog 30stp. Dette er allerede krevende og det skaper potensielt mye administrasjon. Vi mener at ordinære MA-oppgaver bør ha en viss fordypning som er merkbart større enn BA-oppgaver og kan variere mellom 40-60 stp i ordinære program. Vi har også merket oss at fagmiljø som har gjort forsøk med to varianter av masteroppgaven i samme program har gått bort fra dette.
- d) Vi foreslår å opprettholde ex.phil som fellesemner på bachelor, men det bør utvikles i nærmere samarbeid med fagmiljø og komme i 5. semester. Ex.fac kan opprettholdes og også komme senere i BA-program enn nå og gis i nærmere samarbeid (fagmoduler) med fagmiljø. Siden pålagte valgfag utenfor eget program er nytt og en stor endring foreslår vi ikke nye flere fellesfag i tillegg til disse. Dette er likevel mulig og ønskelig å utvikle fellesfag som kan tas som valgfag/emnepakker på 30 eller 60 stp ut fra strategiske valg. Disse bør utvikles av fagmiljø og i samarbeid mellom fagmiljø og kan likne ideen til fellesfag på MA, (hentet fra pkt over – intro til... flerfaglig «kommunikasjon/formidling/samarbeid/medvirkning», eller «flerfaglig forståelse og bruk av KI», «innovasjon/sirkulærøkonomi», «kunnskapskritikk/polarisering», «energiomstilling», «klima-krise/naturkrise», «visuelle medier og kommunikasjon», «Arktisk i nord-sørperspektiv», "lokal- og regionalutvikling», «praksisemne/semester», «Arktisk og nordområdene» «havet»).
- e) Samtidig som portefølje-prosjektet og den foreslåtte modellen på papiret er fleksibel nok til å fange opp mange av ideene til felles emner, internasjonalisering, framtidskompetanse, flerfaglighet vil det i praksis være klare begrensninger knyttet til timeplaner, rombooking, planlegging på tvers av fakulteter. Ved å gå gjennom opplegg i fagmiljø ved ulike universiteter illustreres begrensningene, eller hva som realistisk sett kan ivaretas innenfor et program. Vi ser derfor for oss at valget ikke bare står mellom valg av modell, men også hvilke hensyn – målsettinger – som skal ivaretas og hva som velges bort. Skal det satses på fellesemner og/eller flerfaglige emnegrupper? Hva skal komme først og sist – kompetanse i et fag eller fellesemner?

Del 2 Hvilke strategier bør prioriteres i hvilke fag?

Det vil være behov for å ta i bruk alle strategier (utvelgelse, sammenslåing, matrise, arbeidsdeling, tilpasning) ved UiT, men det bør utvikles enkle og tydelige kriterier som følges opp for alle områder, program, emner, og profesjoner innenfor handlingsrommet.

1. Fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise. Vi har en viss grad av matrise ved at vi leverer metodeundervisning til flere program ved eget institutt, andre institutt/fakultet og kan gjøre mer av dette innenfor lærerutdanning, samfunnssikkerhet NT, samfunnsvitenskapelige/helse fag, psykologi, RESULT, CPS, SESAM mm. Dette er senter, utdanning og program som er opprettet som tillegg til disiplinfagene og som har utviklet for eksempel egne samfunnsvitenskapelige miljø og org.ledelsesmiljø. Det er også en rekke områder hvor fusjonseffekter ikke er tatt ut, eks er lærerutdanninger, sykepleie, helse og sosialfag, med egne små og fragmenterte samfunnsvitenskapelige miljø med til dels begrenset forskningskompetanse. Disse kan være aktuelle for matriseorganisering eller samarbeid.

- a) internt på eget fakultet kan vi bidra med eller samarbeide om tematiske emner, og utvikle flerfaglige emner eller emnepakker sammen med andre f.eks kultur og kommunikasjon, introduksjon i geografi, Arctic Norway, områdestudier, Afrika, Kina, Arktis, medvirkning og samproduksjon av kunnskap, polarisering og tillit, kritisk analyse, omdømme og samfunnsansvar, sikkerhet, energiomstilling, bærekraft, natur-kulturforståelser, visuelle medier og kommunikasjon, organisasjons- og ledelsesfag, fellesskap og ulikhet, teknologi og samfunn,
- b) mellom fakulteter kan vi i tillegg levere tematiske emner, og utvikle flerfaglige emner eller emnepakker sammen med andre, samme som forrige punkt
- c) Vi kan samarbeide mer med og bidra inn i metode og teorifag i barnevern, helse- og omsorgsfag, samfunnssikkerhet og andre disiplinfag. Dette krever prinsipielle vurderinger på institusjonsnivå mht. hensiktsmessig gruppestørrelse vs studiekvalitet og læringsmiljø for å opprettholde god kvalitet også i studieprogram, emner og utdanninger med mange studenter. Slike tiltak kan skape stordriftsulemp og mye administrasjon, løsrevet og for generisk undervisning.

2. Utvelgelse: ut fra hensyn til kvalitet i utdanning, studentenes studieopplevelse og fagmiljø og vitenskapelige- og administratives ansattes arbeidsbyrde bør noen fagmiljø/program med vedvarende lav/ingen rekruttering avvikles.

- Vi foreslår at det settes rammer for ressurstilgang og administrativ støtte: mindre ressurser til lærings/vurderingsaktiviteter ved under hhv f.eks 8, 15, 40 og 100 studenter, enn over terskelverdier.
- Program og fagmiljø som har vedvarende lav rekruttering, f.eks. gjennomsnittlig under 5? studenter over flere år, må først legge frem utviklingsstrategier, få støtte i arbeidet fra nivå 1 (kommunikasjon, rekruttering, fleksibilisering, forenkling, alternative løsninger). Om ikke tilstrekkelig endring oppnås i løpet av rimelig tid (tre år?) må *program, emner og fagmiljø* reduseres. Nasjonale ansvar, arbeidsdeling og hensyn må inngå i vurderinger. Egne regler må gjelde for fag hvor UiT har spesielt ansvar. Ledelsen på ulike nivåer – spesielt nivå 1 og 2 – må gi tydelige signaler og faktisk gjennomføre endringer der dette er nødvendig.
- Instituttene og fagmiljøene forventes å intensivere utviklingsarbeid på områder med sviktende rekruttering

- a. for mange av våre program vil effekten av byggeklossmodellen være relativt begrenset. I flere fag er dette tilfelle fordi de allerede har stor åpning i fagene (særlig sosiologi, planlegging) og rekrutterer godt fra andre fagområder, og/eller har store studentgrupper som gjør at emner er bærekraftige (særlig men ikke utelukkende statsvitenskap, sosiologi, org.led- miljø).
 - b. Pt rekrutterer ingen av våre program og emner under f.eks. 5 MA-studenter uten at undervisningen er samordnet med andre program og emner. Flere fagområder kan tilby 30/60 stp emnepakker, med progresjon
- 3. Innføring av skolepenger snevrer inn regionene vi kan regne med å få studenter fra. Vi har flere internasjonale joint degrees Nordic Urban Planning og Erasmus Mundus Human Rights Practice and Policy Masters Program. Master i visuell antropologi har som internasjonal master rekruttert studenter utenfor EU/EØS (f.eks. Japan og Skottland). Selv om antallet har vært lav er den relative andelen merkbar i et lite masterprogram. Et annet moment er at internasjonale studier og internasjonalt samarbeid er viktigere enn noen gang. Å avskjære seg fra verden utenfor våre relativt likesinnede europeiske naboer på denne måten er uheldig. Det er viktig at UIT bidrar til å sikre mekanismer/ en andel av de tilsynelatende 200 stipender som skal bøte på bortfallet av denne studentgruppen, særlig fordi vår nordlige beliggenhet gjør lange reiser, klima og rekruttering særlig utfordrende for oss. Det må samtidig legges vekt på tilbud som bidrar til mer utveksling og samarbeid med europeiske universiteter, gjennom gode emnepakker, samarbeid om undervisning etc.
- 4. Alle våre program er for tiden utfordret på og inne i utviklingsprosesser der vi vurderer både sammenslåing og arbeidsdeling internt på instituttet og med andre fagmiljøer på og utenfor eget fakultet,
 - a. Det er potensiale for flere studenter/studiepoeng gjennom bedre tilpasning, - fleksibilisering og sammenslåing av master i antropologi og master i visuell antropologi Vi har identifisert emner som det kan samarbeides (mer) om på instituttet (SVF 1050, risikoemne master, plan- og nettverksstyring, bærekraftige samfunn, kulturforståelse/lokale prosesser, områdestudier Kina, Arktis, Afrika, natur-kulturemnet, menneskerettigheter, urfolk, internasjonal politikk, komparativ politikk,

Flere fagmiljø arbeider med å tilrettelegge for økt fleksibilisering men savner operativ støtte i arbeidet, midler til omstilling, og de hindres av manglende iT-infrastruktur og manglende kommunikasjon med iTA om hva som finnes hvor, hvilke endringer som gjøres, vedlikehold og generell informasjon. Det er av stor betydning at dette kommer på plass for å kunne svare på utfordringene med fleksibilisering av eksisterende tilbud og utvikling av nye tilbud.

 - Vi ber om at det gjøres evalueringer av digitale førstesemesterstudier før en går videre og velger fremtidige strategier. Dette var en pilot som vi ikke kjenner resultatene av.
 - b. For å lykkes med fleksibilisering kreves opplæring, operativ støtte og hjelp, tid til omstilling og infrastruktur. Klasseromsoppsettene er ikke pr i dag tilpasset hybrid undervisning . Vi ser at dette allerede er til hinder for å gjennomføre undervisning hvor vi har om lag 200 Master studenter.

Del 3 Hvilke rammebetingelser og øvrige faktorer er avgjørende – annet

- Formalisering. En vanlig tilbakemelding knyttet til utvikling og gjennomføring av undervisning er at fleksibiliteten ved UiT har blitt redusert, og at det er mer utfordrende å prøve ut nye ordninger og eksperimentere med læring og evaluering. Samtidig som regelverk formaliseres opplever vi mindre administrativ støtte og at vitenskapelig ansatte får mer administrativt ansvar. Dette kan bli særlig utfordrende i en fase hvor en ny modell og andre hensyn skal vektlegges.
- Undervisning/sekvenser. ISV følger i stor grad vanlig organisering av semesteret hvor emneansvarlig har ansvar for å tilpasse undervisning til evaluering, feltkurs og andre emner i programmet. Dette fungerer relativt greit. Vi har i noen grad gjort forsøk med å gjennomføre emner i sekvenser innenfor et semester, som på masternivå for å gi studentene mulighet til å velge mellom emner eller gjennomføre kortere praksisopphold. Vi mener det er viktig å ha denne muligheten, som også åpner for deltakelse utenfor programmet. Dette bør være mulig innenfor den foreslåtte modellen.
- Alternative undervisningsformer og fysisk struktur. De bygg vi anvender på campus i Tromsø er ikke uten videre tilpasset de ambisjoner UiT har med hensyn til varierte undervisningsformer. Her er det uansett behov for å tenke nytt, men en fornyelse av studieporteføljen krever oppmerksomhet om de fysiske rammene for organisert undervisning og studentinitiert læring. Vi er usikre på om UiT har noen policy for dette, og om dette er godt koordinert mellom enheter som har ansvar for infrastrukturen. Vi opplever ikke policy eller koordinering, og i liten grad at dette er noe som drøftes med den faglige linja i organisasjonen.
- IT. Vi har ovenfor pekt på at IT-tjenestene er en barriere. For å kunne gi bedre tilbud til flere, for eksempel ved å undervise på tvers av campus og gi tilbud på fysiske og digitale campus er det nødvendig at dette fungerer bedre. Noen utfordringer skyldes at ansatte ikke har tilstrekkelig digital kompetanse, noe som må forbedres, men infrastruktur og programvare kan forbedres. Vår anbefaling er derfor prosesser som bidrar til bedre forståelse av hvordan faglige behov og tekniske løsninger kan balanseres.

Høringssvar om fornyelse av studie- og emneporteføljen ved UiT fra Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP)

1) Innledning

Vi viser til brev fra UiTs rektor, datert 15.08.23 og sender her svar til HSL-fakultet på høringsspørsmålene i brevet.

De sentrale momentene i høringssvaret fra ILP er

- Byggeklossmodellen kan være hensiktsmessig for disiplinutdanninger.
- ILP er i dag matriseorganisert. Sammenheng og profesjonsorientering er vesentlig for de rammeplanstyrte lærerutdanningene (BLU, GLU, PPU). Disse utdanningene bør derfor forvaltes at et profesjonsorientert fagmiljø, og ikke matriseorganiseres utover den omfattende matriseorganiseringen som ILP allerede har gjennomført og praktiserer.
- Lærerutdanningene står ovenfor store utfordringer (blant annet rekruttering) og viktige eksterne prosesser (blant annet varslet stortingsmelding om profesjonsutdanninger). Endringer som følge av UiTs studieporteføljegjennomgang må ta hensyn til slike utfordringer og eksterne prosesser.

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk ved UiT Norges arktiske universitet (ILP) har ca. 1400 studenter og om lag 200 ansatte, fordelt på to campus (Tromsø, Alta) og har også flere mindre studiesteder hvor det foregår desentralisert og samlingsbaserte utdanninger. ILP er det nest største instituttet på UiT. ILP tilbyr flere disiplinære studieprogram (bachelor- og mastergrad i pedagogikk, spesialpedagogikk, utdanningsledelse og logopedi) og flere rammeplanstyrte profesjonsutdanninger (grunnskolelærere, barnehagelærere, praktisk-pedagogisk-utdanning). ILP bidrar også med de integrerende fagene pedagogikk og fagdidaktikk, samt tilrettelegging for praksis, i de matriseorganiserte lektorprogrammene i realfag og språk og samfunnsfag. Flere av utdanningsprogrammene gis både på campus Alta og campus Tromsø. En betydelig del av utdanningsvirksomheten ved ILP er knyttet til desentraliserte, samlingsbaserte studietilbud (grunnskolelærerutdanning i Harstad og på Finnsnes og barnehagelærerutdanning i Kirkenes, Narvik og Harstad). I tillegg er ILP et av de miljøene ved UiT med størst aktivitet når det gjelder EVU, et virksomhetsområde som er i vekst ved instituttet.

Dette høringssvaret er utformet av ILPs ledergruppe (instituttleder, assisterende instituttledere og kontorsjefer). Forslaget fra styringsgruppa for studieporteføljegjennomgangen, høringsspørsmålene og ILPs høringssvar har vært drøftet med studieprogramledere på ILP, og på tre åpne møter ved instituttet: et for disiplinutdanninger med hovedvekt på byggeklossmodellen (29.08.ca 40 deltakere); et for profesjonsutdanninger, med hovedvekt på strategien matriseorganisering (31.08. med 70 deltakere); og et for ansatte i administrasjonen, med vekt på administrative konsekvenser (04.09. med 25 deltakere).

Høringssvaret er disponert slik at første del av høringssvaret omhandler disiplinutdanninger ved ILP. Her blir både høringsspørsmål knyttet til byggeklossmodellen og til ulike strategier kommentert. Neste del handler om rammeplanstyrte profesjonsutdanninger ved ILP. Her beskriver vi først utfordringer som lærerutdanningene står ovenfor (svak rekruttering og frafall fra yrket). Det er viktig

at gjennomgangen av studieporteføljen ved UiT styrker arbeidet med å løse disse utfordringene. Deretter gjør vi rede for nasjonale prosesser og evalueringer knyttet til disse utdanningene. Ei varslet stortingsmelding om profesjonsutdanninger og behandlinga av den vil legge premisser for hvordan disse utdanningene kan organiseres. Avsluttede og pågående evalueringer fra NOKUT kan også bidra med relevant kunnskap om hensiktsmessig organisering av disse utdanningene. På bakgrunn av dette kommenterer vi høringsspørsmålene knyttet til ulike strategier. Vi legger særlig vekt på å redegjøre for elementer ved lærerutdanningene som tilsier at ytterligere matriseorganisering ikke er hensiktsmessig. Til slutt i høringssvaret kommenterer vi spørsmålene knyttet til gjennomgående endringer, rammevilkår og læringsdesign.

Høsten 2020 ble ILP omorganisert etter en fakultetsdrevet evaluering av styring og ledelse. Det ble besluttet å innføre matriseorganisering av ILP, samt endre lederstrukturen. Ny modell ble iverksatt fra 1.1.2021 (se vedlagte organisasjonskart). Fagpersoner er samlet i fagseksjoner (real-fag, språk-fag, praktisk-estetiske fag, pedagogikk og samfunnsfag og religion) som ledes av en fagseksjonsleder med delegert personalansvar og ansvar for faglig utvikling. Studieprogrammene ledes av studieprogramledere. I tillegg har instituttet en stor etter- og videreutdanningsportefølje (EVU), som også har egne ledere. Fordeling av undervisningsoppgaver gjøres i samarbeid mellom fagseksjonsledere, EVU-ledere og studieprogramledere, på tvers av campus og på tvers av program.

ILP har en kultur som ivaretar fornying og samordning. Ved ILP har det i flere år foregått prosesser med samme siktemål som UiTs studieporteføljegjennomgang: Gode og relevante utdanninger og god utnyttelse av UiTs ressurser. Utdanningene i pedagogikk, logopedi og spesialpedagogikk er delvis samkjørt mellom ulike programmer, og samkjørt mellom campus Alta og campus Tromsø. Det har de siste årene pågått et stort arbeid for å samordne utdanninger, slik at gevinsten av en matriseorganisering skal kunne tas ut. Vi samkjører nå helt på tvers av campus, det innebærer at vi «fyller arbeidsplaner» til ansatte både i Tromsø og i Alta for å få holde kostnadene nede. Vi samkjører mye undervisning på tvers av program, alle disiplin- og profesjonsprogrammene våre har samkjøring med andre program. Dette er ressursparende, men krever god logistikk og ledelse tett på (se vedlagte oversikt over eksisterende samordning mellom GLU 1-7, GLU 5-10 og fagdidaktisk master for lærere). For enkelte av programmene samkjører vi også på tvers av årstrinn. Den omfattende samordningen kombinert med at ansatte underviser på tvers av program og campus, en omfattende EVU-portefølje og sterk vektlegging av ledelse og styring, har vært utslagsgivende for at ILP allerede første året etter ny organisering kvittet seg med et underskudd på 20 mill kroner. Siden det har vi gått i balanse, også når rammene har endret seg underveis i budsjettåret. ILP er nå et veldrevet institutt som klarer å oppfylle våre forpliktelser med å gi gode disiplin- og profesjonsutdanninger både på og utenfor campus, vi opprettholder og øker forskningsaktiviteten vår og vi bidrar med en stor etter- og videreutdanningsportefølje.

Det kan ut fra dette se ut som matriseorganisering er en suksessoppskrift som bør følges av flere. Før det konkluderes med det, vil vi legge til at vår erfaring er at en matriseorganisasjon også er svært krevende å lede. Det krever stor innsats og høy kompetanse blant ledere, og det krever ledere som er tett på den virksomheten som ledes, altså ledelse innenfra. Matrisens størrelse, altså hvor stor enhet som omfattes av matrisen, vil være avgjørende. ILP nærmer seg en grense for hvor stor en enhet bør være. Ved ILP har vi opparbeidet oss atskillig erfaring med de muligheter og begrensninger som en matriseorganisering innebærer, ikke minst når det gjelder behov for ledelse og koordinering. Vi har

derfor mange ansatte, både ledere og andre, som kan bidra med erfaringsdeling dersom en matriseorganisering vurderes som modell ved andre enheter.

2) Disiplinutdanningene ved ILP

Her inngår BA pedagogikk, BA spesialpedagogikk, MA pedagogikk, MA spesialpedagogikk, MA logopedi, MA utdanningsledelse. ILP tilbyr også Master i fagdidaktikk som påbygging for lærere. Dette studietilbudet er ikke rammeplanstyrt, men er likevel nært knyttet til de rammeplanstyrte profesjonsutdanningene våre og omtales sammen med dem seinere i høringssvaret.

a) Grunnmodell for disiplinutdanningene ved UiT:

Høringsspørsmål 1

Fakultetene bes om å vurdere hvilke studietilbud som bør omfattes av byggeklossmodellen. Videre bes fakultetene om å vurdere hvordan byggeklossmodellen vil virke for det enkelte fagområde, enhet, institusjonsnivå og avtakerfeltet, herunder vurdere behov for ev. justeringer i foreslåtte rammer og føringer for 'byggeklossmodellen'.

Etter vår mening er byggeklossmodellen en god måte å organisere disiplinære bachelorgradsprogram. Den bør omfatte begge de nevnte bachelorprogrammene ved ILP (pedagogikk og spesialpedagogikk). Disse bachelorprogrammene er allerede delvis samordnet.

Det er etter vår oppfatning også behov for grundigere utredninger om plassering av ulike elementer i byggeklossmodellen. For eksempel vil passering av fellesemne første semester (ex.phil.) føre til at emner som gis som programfagsemner for førstesemesterstudenter (20 stp) må suppleres for å kunne tilbys om et semesters emnepakke valgfag (30 stp) til studenter fra andre program.

Høringsspørsmål 1a

Er det særlige tilfeller hvor rammene på 90 studiepoeng programfag og 60 studiepoeng valgfag på bachelornivå bør kunne fravikes?

Det er viktig at oppbygging basert på byggeklossmodellen, som innebærer færre studiepoeng i programfag enn dagens studieprogrammer, sikrer at uteksaminerte studenter oppfylle opptakskrav til relevante mastergradsprogram, både ved UiT og ved andre universiteter. For bachelorprogrammene våre i pedagogikk og spesialpedagogikk, som i dag er delvis samordnet med et felles førstesemester, må vi utrede om nåværende samordning kan gå på bekostning av tilstrekkelig fordypning i programfaget.

Høringsspørsmål 1b

Er det særlige tilfeller hvor rammene på inntil 70 studiepoeng programfag på masternivå bør kunne fravikes?

Mastergradsprogrammene i logopedi og spesialpedagogikk er her klassifisert som disiplinfag. Utdanningene har imidlertid flere likheter med profesjonsutdanninger ved at de kvalifiserer studenter for yrkesutøvelse hvor det kreves inngående kunnskap innen flere ulike områder. I disse programmene er det viktig med tilstrekkelig fordypning i programfag, og grensen på 70 stp må vurderes nærmere for disse mastergradsprogrammene.

Høringsspørsmål 1c

Er det noen fagområder hvor valg mellom to alternative masterfordypninger ikke vil være hensiktsmessig?

Ved mastergradsprogrammet i pedagogikk har studenter tidligere hatt mulighet for å velge mellom stor masteroppgave (60 stp) og liten masteroppgave (30 stp). Vi har gått bort fra dette fordi det har vist seg vanskelig å gjøre tydelig for studenter, veiledere og sensorer på hvilken måte kravene til stor og liten masteroppgave er ulike. Vi har i stedet valgt å beholde ordningen med stor masteroppgave, og redusert omfanget til 50 stp.

For mastergradsprogrammene i spesialpedagogikk og logopedi kvalifiserer studenter for yrkesutøvelse hvor det kreves inngående kunnskap innen flere ulike områder. Disse programmene har nå 90 stp programfag, og det må vurderes nærmere om dette kan reduseres.

Høringsspørsmål 1d

Hvilke fellesemner bør prioriteres på bachelor- og masternivå, og hvordan bør det faglige ansvaret ivaretas i slike fellesemner?

Mange av våre studenter vil i sine framtidige yrkesliv kunne få bruk for kompetanse innen prosjektledelse, formidling, tverrfaglig samarbeid, samskapning og kreativitet knyttet til store samfunnsutfordringer. Pedagogisk kompetanse blir stadig mer relevant på flere samfunnsområder. ILP kan bidra med fellesemner som kan tilbys utenfor egen programmer, blant annet:

1. Kritisk tenkning
2. Informasjonskompetanse
3. Ledelse av utviklingsarbeid
4. Mangfold
5. Migrasjon

Fra en gruppe ansatte på tvers av ILP og ISK har det kommet et konkret forslag til fellesemne: *Kritisk tenkning, medborgerskap og digital teknologi*. Dette vil være et emne som kan tas av ulike studentgrupper, men som administreres fra ILP. Emnet vil kunne inngå som valgfag i bachelor i statsvitenskap, sosiologi, pedagogikk, spesialpedagogikk, filosofi, etc, og i bacheloren i medie- og dokumentasjonsvitenskap som et valgfritt emne eller som valgemne i en minor (bifag) i medievitenskap, i tillegg til i lærerutdanningene. Undervisere fra ILP (lærerutdanningene og pedagogikk) og ISK (MDV) vil undervise i emnet.

Ny budsjettmodell må ivareta finansiering for institutter som tilbyr fellesemner.

b) Valg av strategier for videreutvikling av disiplin-faglige studieprogram ved ILP

Høringsspørsmål 1

Rektor ber fakultetene om å identifisere og vurdere hvilke fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise, ikke bare internt på eget fakultet, men også mellom fakulteter. Det skal gjøres en særlig vurdering av koblingen mellom profesjonsfag og disiplin-fag, og sambruk av undervisningsressurser mellom disse.

ILP er allerede matriseorganisert. Vi har over flere år arbeidet med å samordne ulike utdanningsprogram, blant annet bachelorprogrammene i pedagogikk og spesialpedagogikk. ILP har allerede satt i gang prosesser for å vurdere ytterligere samordning mellom mastergradsprogrammene

våre. Dette innebærer blant annet sambruk av emner, men også vurdering av om masterprogrammer kan slås sammen under en paraply med flere studieretninger, for å redusere ressursbruk og unngå at program konkurrerer om de samme studentene.

Samordning med de rammeplanstyrte profesjonsutdanningene på ILP (lærerutdanningene) kan også være aktuelt for disiplinprogrammene ved ILP.

Høringsspørsmål 2

Rektor ber fakultetene gjøre en særlig vurdering av hva som bør gjøres med emneområder og programmer som over tid har lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader. Vurderingene bør ta utgangspunkt i strategiene som er foreslått i rapporten. Effekt av å innføre byggeklossmodell bør også vurderes, samt en vurdering av hvorvidt fagområdet bør gis som programfag eller kun som valgfag/årsenhet. I vurderingene bes fakultetene også om å ta hensyn til det totale omfanget av emneområder og programmet i denne kategorien. Videre bør det også ta hensyn til om UiT har et særlig ansvar eller særlig forutsetninger for utvikling av fagområdet.

Søkning til programmene våre er gjennomgående god. Samordning kan bidra til mer robuste studentmiljø og redusert ressursbruk.

Høringsspørsmål 3

For engelskspråklige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere hvilke konsekvenser innføringen av skolepenger har gitt for tilbudet og hvilke grep som bør tas for å sikre at studietilbudene er bærekraftig.

Dette er ikke aktuelt for ILP. Pr i dag tilbyr vi ingen engelskspråklige utdanninger.

Høringsspørsmål 4

For øvrige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere strategiene sammenslåing og arbeidsdeling, samt vurdere hvor det er særlige potensial for flere studenter/studiepoeng gjennom bedre tilpasning, for eksempel fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid og lignende. Vurderingen bør særlig fokusere på hva som skal til for å lykkes med dette.

Flere av mastergradsprogrammene våre (logopedi, spesialpedagogikk og pedagogikk, barnehagefaglig studieretning) tilbys allerede som (delvis) samlingsbasert og tilrettelagt for deltid. En stor del av studentene tar disse programmene som videreutdanning.

3) Rammeplanstyrte profesjonsutdanninger ved ILP

Her inngår

- Grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10, tilbys ved campus Tromsø og campus Alta (samlingsbasert) og som samlingsbasert desentralisert tilbud i Harstad (et kull, startet H22) og Finnsnes (et kull, startet H23)
- Barnehagelærerutdanning, tilbys ved Campus Tromsø (ordinært studium og samlingsbasert studium, campus Alta (samlingsbasert), og som samlingsbasert desentralisert tilbud i Harstad (et kull, startet 2023), Finnsnes (et kull, startet 2022) og Kirkenes (et kull, startet 2021)

- Praktisk- pedagogisk utdanning for allmennfag, tilbys ved campus Tromsø som deltidsstudium og praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag, tilbys ved campus Troms som samlingsbasert deltid og campus Alta som samlingsbasert deltid.
- Mastergrad i fagdidaktikk for lærere (videreutdanning)
- I tillegg bidrar ILP med de profesjonsfaglige elementene (60 stp pedagogikk og fagdidaktikk) og tilrettelegging for praksis i de integrerte lektorprogrammene i realfag og språk og samfunnsfag ved campus Tromsø
- Program for ferdigstilling av påbegynt lærerutdanning.

a) Utfordringer og viktige prosesser

Utfordringer for lærerutdanninger

Lærerutdanningene står ovenfor store utfordringer. De siste årene har søkning til de ulike typene lærerutdanning falt dramatisk. Dette vekker bekymring langt utenfor fagmiljøene som utdanner lærere. Skole- og barnehageeiere, politiske myndigheter på lokalt og nasjonalt nivå og fagforeninger ser på dette som en alvorlig samfunnsutfordring. Årsakene til at få studenter søker seg til lærerutdanning er sammensatt, og gjenspeiler nasjonale og internasjonale trender, og antas og også henge sammen med lønnsforhold i læreryrket, arbeidsforholdene i skole og barnehage (økte dokumentasjonskrav/byråkrati, generell tidsknapphet og økt voldsbruk i skolen).

En annen utfordring knyttet til læreryrket og lærerutdanningene, er at bekymringsverdig mange nyutdannede lærer slutter etter få år i yrket. Årsaker til dette kan være de samme som fører til svak søkning til lærerutdanninger. I tillegg er det en uttalt bekymring at lærerutdanning i for liten grad forbereder nyutdannede lærer på arbeidshverdagen som møter dem i skolen. Dette omtales gjerne som «praksissjokket». I Studiebarometeret gir studenter ved både integrert lektorutdanning, grunnskolelærerutdanninger og barnehagelærerutdanning uttrykk for at lærerutdanningen har svak tilknytning til yrkeslivet. Det er altså viktig å styrke profesjonsinnretting av lærerutdanningene ytterligere. Disse utfordringene vil kreve at innsatsen for å få til gode sammenhenger mellom teori og praksisopplæring økes, blant annet gjennom økt samarbeid med praksisfeltet, samarbeid pedagogikk-fagdidaktikk og samarbeid mellom fag, pedagogikk og praksis. De integrerte lærerutdanningene vi har i dag har dette som tydelig ambisjon, og dette er også krav i de nasjonale rammeplanene.

Svak rekruttering og stort frafall fra yrket fører til underdekning av lærere og at en stor andel av skoler og barnehager ikke klarer å rekruttere kvalifisert personell. En stor andel av lærer- og barnehagelærerårsverkene utføres av lærere uten godkjent utdanning.

Pågående prosesser som berører lærerutdanninger

For tiden foregår det flere nasjonale prosesser som vil få betydning for organisering av lærerutdanninger. Regjeringa har varslet ei stortingsmelding våren 2024 om rammeplanstyrte profesjonsutdanninger. Det er sannsynlig at denne stortingsmeldinga vil legge nye premisser for organisering av lærerutdanningene. Rammeplaner for barnehagelærerutdanninger og lærerutdanninger har vært justert flere ganger de siste årene. Det settes i disse dager ned et nasjonalt ekspertutvalg som skal vurdere hvordan rammeplanstyring kan reduseres, og resultatet av dette arbeidet skal inn i den omtalte stortingsmeldingen.

I 2022 presenterte NOKUT ei nasjonale evaluering av integrerte lektorprogram. Konklusjonene her er blant annet at det er utfordrende å skape en sammenheng mellom profesjonsfag (pedagogikk og fagdidaktikk), disipinfag og praksis, og at en stor andel lektorstudenter ved UiT opplever at emner

som tilbys ved de disiplinfaglige instituttene bare i begrenset grad er tilpasset lektorutdanningen. Evalueringen peker også på at det er utfordrende å sikre tilstrekkelig *styringskraft* i programledelsen (NOKUTs evaluering av lektorutdanninger, s. 61). For tiden gjennomfører NOKUT ei omfattende nasjonal evaluering av grunnskolelærerutdanningene. Det er forventet at denne evalueringa vil gi kunnskap for forbedring og videreutvikling av disse utdanningene.

Det er viktig at gjennomgangen av studieporteføljen tar hensyn til og bygger videre på relevant kunnskap om lærerutdanningene og andre pågående prosesser som forventes å påvirke lærerutdanningene. Lærerutdanningene og læreryrket har vært gjennom flere omfattende reformer de siste årene (overgang til femårig grunnskolelærerutdanning, læreplanreformen Fagfornyelsen, endringer i rammeplaner, og ved UiT fusjoner med UiT og Høgskolen i Tromsø og Høgskolen i Finnmark). Det vil være lite hensiktsmessig å sette i gang endringer som følge av studieporteføljegjennomgangen uten å bygge på evalueringer av utdanningene og før vi har kjennskap til behandling av den varslede stortingsmeldinga. Ved å sette i gang interne prosesser ved UiT som bare delvis er synkronisert med andre prosesser oppstår en fare for reformslitasje.

Desentraliserte lærerutdanninger og annet eksternt arbeid

For å imøtekomme behovet for flere nyutdannede lærere i distriktskommuner og bøte på svak rekruttering til lærerutdanninger ved UiTs campuser, har UiT tilbudt flere desentraliserte lærerutdanninger utenfor campuser og vanlige studiesteder: samlingsbaserte barnehagelærerutdanninger i Kirkenes, Finnsnes, Harstad og Narvik, og samlingsbaserte grunnskolelærerutdanninger i Harstad og Finnsnes. Disse tilbudene har hatt god rekruttering og bidratt til å utdanne lærere i distrikter hvor behovet er stort. Utdanningene ser ut til å fungere etter hensikten i den forstand at de rekrutterer studenter som ellers ikke ville tatt disse utdanningene, nemlig studenter med familie som er etablerte i en region og som ikke ønsker eller har mulighet til å flytte til et av våre campuser for å ta utdanning. Behovet for desentraliserte utdanninger ser ikke ut til å avta, det ser snarere ut til å øke.

Desentraliserte utdanninger har ikke funnet sin endelige form, og det er viktig å videreutvikle modeller som både er i tråd med samfunnets behov, og samtidig er bærekraftige for UiT og ILP. Organisering av desentraliserte studietilbud må være økonomisk bærekraftige og også bærekraftige med hensyn til bemanning og belastning for de ansatte som skal undervise i store deler av sin tid utenfor campus der de har sin arbeidsplass. Disse utfordringene krever at vi har utdanninger som er enkle å håndtere rent ledelse- og bemanningsmessig, der det er kort vei mellom beslutning og igangsetting. Det krever også at ulike team av lærere som oppøver kompetanse i denne typen utdanninger over tid. Dette er en særlig didaktisk og organisatorisk kompetanse, som kommer i tillegg til faglig og pedagogisk kompetanse.

ILP har en betydelig etterutdanningsaktivitet rettet mot barnehage- og skolefeltet, blant annet finansiert gjennom tilskuddordninger som Rekomp, Dekomp og Kompetanseløftet. Vi arbeider kontinuerlig med å styrke koblingene mellom denne etterutdanningsvirksomheten og våre ordinære utdanninger. Dette skjer blant annet ved at våre undervisere i grunnutdanningene har nært samarbeid med praksisfeltet i forbindelse med utvikling og gjennomføring av etterutdanning. Dette gir våre undervisere oppdatert og praksisnær forståelse av utfordringer og utvikling i skoler og barnehager og tilgang til et forskningsfelt for utvikling av profesjonsrelevant forskning. Denne forståelsen og kunnskapen som utvikles, bidrar i utvikling av lærerutdanningene ved at undervisning for ordinære utdanninger er basert på god kjennskap til og kunnskap om praksisfeltet. Dette

samspillet mellom EVU-tilbud i samarbeid med skoler og barnehager, og lærerutdanningene omtales som *det doble formålet* med den statlige strategien for dagens etterutdanning. Siden 2017 er denne virksomheten mangedoblet, den nasjonale potten til satsingen er på 650 mill kroner årlig og Arboutvalget (2020) trakk i sin rapport nettopp fram ILP som helt sentral i denne virksomheten ved UiT.

b) Valg av strategier for videreutvikling av rammeplanstyrte profesjonsutdanninger ved ILP

Høringsspørsmål 1

Rektor ber fakultetene om å identifisere og vurdere hvilke fagområder hvor undervisning og fagansvar bør organiseres som matrise, ikke bare internt på eget fakultet, men også mellom fakulteter. Det skal gjøres en særlig vurdering av koblingen mellom profesjonsfag og disiplinlag, og sambruk av undervisningsressurser mellom disse.

Styringsgruppa foreslår i sin rapport matrise som en modell, også for profesjonsutdanninger. Matrisemodellen kan innebærer at profesjonsutdanninger sambruker undervisningsressurser fra disiplinlaglige utdanninger. UiTs lektorprogrammer er organisert etter en slik modell, ved at lektorstudententer tar emner fra andre studieprogrammer med samme undervisning og læringsmål som studenter fra disiplinprogrammer. I tillegg inngår til sammen 60 stp profesjonslaglige emner i lektorprogrammene. ILP vil sterkt fraråde at en slik eller liknende modell tas i bruk på de øvrige lærerutdanningene (GLU 1-7 og 5-10, og BLU). I de følgende avsnittene vil vi gjøre rede for flere problematiske sider ved å adoptere lektormodellen til de øvrige lærerutdanningene.

Det er viktig at utdanningene organiseres slik at laglig kvalitet styrkes. I styringsgruppas rapport framholdes det at «[m]atriseorganisering vil kunne bidra til større grad av forskningsbasert undervisning og undervisningen vil bli mindre sårbar ved at det er større lagmiljø som har ansvaret for å gi den (s. 19)». Fra ILPs perspektiv er det viktig å påpeke at laglighet i profesjonsutdanningene må ses i sammenheng med kravene profesjonene stiller til kompetanse for å utøve yrket. Disse kravene framkommer i de nasjonale rammeplanene, og er en kombinasjon av disiplinlaglig, lagdidaktisk, pedagogisk og praktisk kompetanse. Laglig kompetanse og forskningsbasert utdanning i disse utdanningene innebærer å forholde seg nært til forskning om samspillet mellom lag, lagdidaktikk, pedagogikk og utøvelse og læring gjennom praksis. Ved ILP har det i de senere årene nettopp vært en satsing på forskning innenfor og om lærerutdanningene selv, blant annet gjennom NFR-prosjektet *LAB-Ted (Learning, Assessment and Boundary Crossing in Teacher Education)*. Vi er opptatt av å skape sammenhenger mellom vår forskning, våre utdanninger og vårt samfunnsansvar. Dette gjør vi gjennom satsing på forskning om utfordringer i sektoren, blant annet gjennom et prosjekt om praksisopplæringen i GLU og lektorutdanningen finansiert av HK-dir. Legitimiteten som lærerutdannere har overfor skoler og barnehager avhenger av at vesentlige deler av forskningen som undervisningen bygger på, skjer i samarbeid med praksisfeltet. ILP har for øvrig et godt samarbeid med andre institutter på forskningssiden, med felles forskningsgrupper på tvers av instituttene. Dette kan utvikles videre, til beste for alle parter.

Ved matriseorganiserte lærerutdanninger, der emner fra disiplinprogram utgjør en vesentlig del av en lærerutdanning, er det vanskelig å sikre at de profesjonslaglige og integrerende laglige elementene blir godt ivaretatt. Vi anbefaler at det er studentene og utdanningsprogrammenes overordnede læringsmål som er omdreiningspunktet i en matrise. En alternativ modell for matriseorganisering kan

innebære at ansatte ved ILP kan bidra med undervisning ved andre enheter og at ansatte fra andre enheter kan undervise i ILP sine emner. ILP har et veletablert samarbeid med UMAK om drama- og musikkundervisning. I enkelte tilfeller kan det være hensiktsmessig at studenter tar emner ved andre fagmiljø. ILP har et slikt etablert samarbeid med ISK om samisk for lærere.

I forbindelse med fusjonen mellom Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Tromsø i 2009 ble lærerutdanningen valgt ut som et felt der det nyfusjonerte universitetet kunne starte noe nytt. En idé om grunnskolelærerutdanning på masternivå vokste fram, inspirert av finsk lærerutdanning. Den nye masterutdanningen, *Pilot i Nord*, skulle være en differensiert lærerutdanning som kombinerte akademisk dybde med en utvidet og mer FoU-basert praksisopplæring – i en integrert utdanning, i tråd med den finske modellen. Utdanningen ble godkjent av Kunnskapsdepartementet og startet i 2010. Den ble sett på som nasjonalt interessant og viktig, og dannet grunnlaget for at UiT/ILP sammen med UiO i 2011 fikk Norges første senter for fremragende utdanning, *ProTed (Professional Learning in Teacher Education)*. UiTs femårige masterutdanning dannet grunnlaget for at femårig grunnskolelærerutdanning ble innført nasjonalt i 2017. Grunnskolelærerutdanningen i sin nåværende form kjennetegnes av høy grad av integrasjon mellom fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis, i tråd med rammeplanene for utdanningen.

Praksisopplæringen er en obligatorisk del av alle profesjonsutdanningene våre, og detaljstyringen i rammeplanene er stor. Rammeplanene styrer både antall dager praksis, og fordeling på år. Det er også et eksplisitt krav at praksisopplæringen er veiledet og vurdert. I tillegg skal det være både progresjon og bredde i praksisopplæringen og integrasjon av både fagkunnskap, fagdidaktikk og pedagogisk teori. Dette legger store føringer på organisering og gjennomføring av de øvrige elementer i studiet. Praksisopplæringen er også en del av studiet som studentene setter stor pris på. Det er imidlertid kjent at kvalitet på praksisopplæringen varierer i for stor grad. Dette er en nasjonal utfordring som det arbeides med, både nasjonalt og lokalt. Å møte denne utfordringen krever imidlertid at utdanningen har en klar og tydelig organisatorisk forankring og ledelse. Det frykter vi er vanskeligere ved en matriseorganisering utover ILP.

Alle lærerutdanningene har en del tverrfaglige deler, i tråd med nasjonale planer for barnehager og skoler. Rammeplanen for barnehagelærerutdanning operer med sju tverrfaglige områder, blant annet kommunikasjon, språk og tekst; antall, rom og form; og kropp, bevegelse, mat og helse. De tradisjonelle fagene (matematikk, språk osv.) er integrert i disse tverrfaglige emnene. Læreplanverket for grunn- og videregående skoler vektlegger også gjennomgående, tverrfaglige tema. Ved en matriseorganisering, hvor ulike institutter skal levere hver sine faglige elementer, mener vi det vil være vanskeligere å skape integrasjon innad i disse tverrfaglige områdene.

En gjennomgående utfordring for matriseorganiserte profesjonsutdanninger er å sikre at studentene opplever helhet, sammenheng og progresjon i sin utdanning. Dette handler om hvordan program og emner legges opp, blant annet at de ulike emnene er tilrettelagt for nettopp profesjonsutdanningene. Det har vist seg å være problematisk å sende våre studenter ut for å ta eksisterende emner i andre fagmiljø. Dersom vi skal kunne gjøre dette framover, må man nok betrakte emner fra andre fagmiljø mer som «innpass» av andre emner eller utdanninger, altså noe man gjør for mindre deler av en utdanning, og der man dermed ikke krever tilrettelegging for praksisopplæring osv. Per i dag er det lite åpning for innpass i lærerutdanningene, men dette kan endre seg med den kommende

stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene. Det er viktig at studentene på en enkel måte kan finne ut hvem som kan svare på spørsmål knyttet til utdanningene, og hvem som skal støtte dem i utviklingen av deres profesjonsidentitet. Emnene i programmet må også forholde seg til omfattende mengde praksisopplæring. Anbefalingene våre blir dermed at UiT som hovedregel ikke sender studenter i lærerutdanninger ut til emner ved andre enheter, og at samme enhet som eier program bør som hovedordning også eie emnene i programmet.

Utfordringene med å tilby nok desentraliserte utdanninger i tett samarbeid med regionenes behov, krever utstrakt tilrettelegging, kollegialt samarbeid og erfaring med og kompetanse om desentralisert utdanning. Vi kan vanskelig se for oss at UiT ville kunne tilby gode, desentraliserte GLU- og BLU-utdanninger (som vi gjør nå) hvis disse studieprogrammene blir matriseorgansiert utenfor ILP.

Det er også stor etterspørsel etter etterutdanning. Kravet for å få tildelt EVU-midler for utdanningssektoren (tilskuddsordninger som Rekomp, Dekomp og Kompetanseløftet) er at hovedaktørene fra UH har ansvar for lærerutdanninger, altså fagansatte ved UiT i rollen som lærerutdannere og deltakere fra praksisfeltet. Også dette er vanskelig å gjennomføre ved matriseorganisering utover ILP.

I denne høringsuttalelsen kommenterer vi i liten grad UiTs lektorutdanning eller ILP sin del av den spesielt, utover å peke på de utfordringene som NOKUT mener en slik modell har:

Ulempene [med organisering av lektorutdanningene ved UiT] er at den komplekse strukturen kan gjøre god styring og ledelse vanskelig. Særlig kan endringsprosesser være tungroddede og problematiske å gjennomføre. I tillegg er det mange eksempler på at disiplinemnene ikke oppleves som tilstrekkelig relevante for utdanningen. [...] Matriseorganiseringen kan også være en utfordring for studentene ved at det kan være vanskelig å få tydelige svar når man lur på noe. Organiseringen gjør det mindre tydelig hvilke personer eller enheter som har ansvaret for studiets ulike deler (NOKUT-evaluering av lektorprogrammer, s. 61).

Vi vil sterkt advare mot å innføre en liknende modell for grunnskolelærerutdanningene og barnehagelærerutdanningen. Dette er basert på de erfaringene vi tidligere har omtalt, lærerprofesjonenes behov og de utfordringene som NOKUT peker på i sin evaluering av lektorutdanningene.

Høringsspørsmål 2

Rektor ber fakultetene gjøre en særlig vurdering av hva som bør gjøres med emneområder og programmer som over tid har lav rekruttering, små fagmiljøer og/eller uforholdsmessig store driftskostnader. Vurderingene bør ta utgangspunkt i strategiene som er foreslått i rapporten. Effekt av å innføre byggeklossmodell bør også vurderes, samt en vurdering av hvorvidt fagområdet bør gis som programfag eller kun som valgfag/årshet. I vurderingene bes fakultetene også om å ta hensyn til det totale omfanget av emneområder og programmet i denne kategorien. Videre bør det også ta hensyn til om UiT har et særlig ansvar eller særlig forutsetninger for utvikling av fagområdet.

Rekruttering til lærerutdanningene er en utfordring som vekker bekymring langt utover ILP. Instituttet vil involvere relevante aktører i rekrutteringsarbeidet og ta initiativ og bidra til satsinger ved UiT, regionalt og nasjonalt. Våre desentraliserte studietilbud er en del av denne satsingen.

Høringsspørsmål 3

For engelskspråklige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere hvilke konsekvenser innføringen av skolepenger har gitt for tilbudet og hvilke grep som bør tas for å sikre at studietilbudene er bærekraftig.

Dette er ikke aktuelt for ILP. Pr i dag tilbyr vi ingen engelskspråklige utdanninger.

Høringsspørsmål 4

For øvrige studietilbud ber rektor fakultetene vurdere strategiene sammenslåing og arbeidsdeling, samt vurdere hvor det er særlige potensial for flere studenter/studiepoeng gjennom bedre tilpasning, for eksempel fleksibilisering, tilrettelegging for kombinasjon heltid og deltid og lignende. Vurderingen bør særlig fokusere på hva som skal til for å lykkes med dette.

Som tidligere nevnt har ILP utviklet og driftet en betydelig portefølje av desentraliserte samlingsbaserte lærerutdanninger. Vi er i gang med å utrede ulike modeller for slike tilbud.

Vi ser også at det er potensial for bedre samordning mellom de rammeplanstyrete profesjonsutdanningene ved ILP og disiplinutdanningene ved ILP. Innholdet er definert i de rammeplanstyrete utdanningene, og i noen tilfeller vil (deler av) dette også kunne være relevante komponenter i disiplinprogrammene våre.

4) Gjennomgående endinger og anbefalinger

Høringsspørsmål

Rektor ber fakultetene om å vurdere om det er øvrige forhold som berøres av endringer i porteføljen knyttet til læringsdesign, faglig utvikling og rammevilkår (se kapittel 4 i vurdereringsrapporten vedlegg 1). Enhetene bes særlig om å gi tilbakemelding på hva som bør være hovedregel for organisering av semesteret.

Emner bør etter vår vurdering som hovedregel strekke seg over hele semester. Mikroemner (1-5 stp) kan ha kortere varighet.

Avslutningsvis peker vi på tre forhold som vi ønsker å løfte fram og som ikke er særlig berørt i de andre delene av høringsuttalelsen: budsjettmodellen, studieadministrative forhold og samordningskostnader.

Budsjettmodellen ved UiT er under omlegging, og det vil være viktig at en ny modell legger til rette for de endringer som omleggingen av studieporteføljen vil medføre. Det mest konkrete eksemplet er den ønskede flyt av studenter og undervisning på tvers av enheter. Dette er krevende med nåværende budsjettmodell, og her må det skje endringer dersom ønsket flyt skal skje. Samtidig ønsker vi fra ILP sin side sterkt å beholde rammestyringen, for det er nettopp en samlet og oversiktlig økonomi for enheten som gjør det mulig for oss å ha den gode økonomistyringen som vi nå har.

De studieadministrative konsekvensene av de ulike modellene omtales bare i begrenset grad i rapporten fra styringsgruppa for studieporteføljegjennomgangen. Det er naturlig, og det er samtidig viktig at disse konsekvensene får betydelig plass i det videre arbeidet og at representanter for de studieadministrativt ansatte på enhetene som skal gjennomføre endringene tas med i arbeidet.

Vårt avsluttende poeng handler om samordningskostnadene. ILPs erfaring med matriseorganisering tilsier at det vil komme et skjæringspunkt der samordningskostnadene overskrider samordningsgevinstene. Dette må det tas hensyn til i det videre arbeidet.

Tromsø, 8. september

Med vennlig hilsen

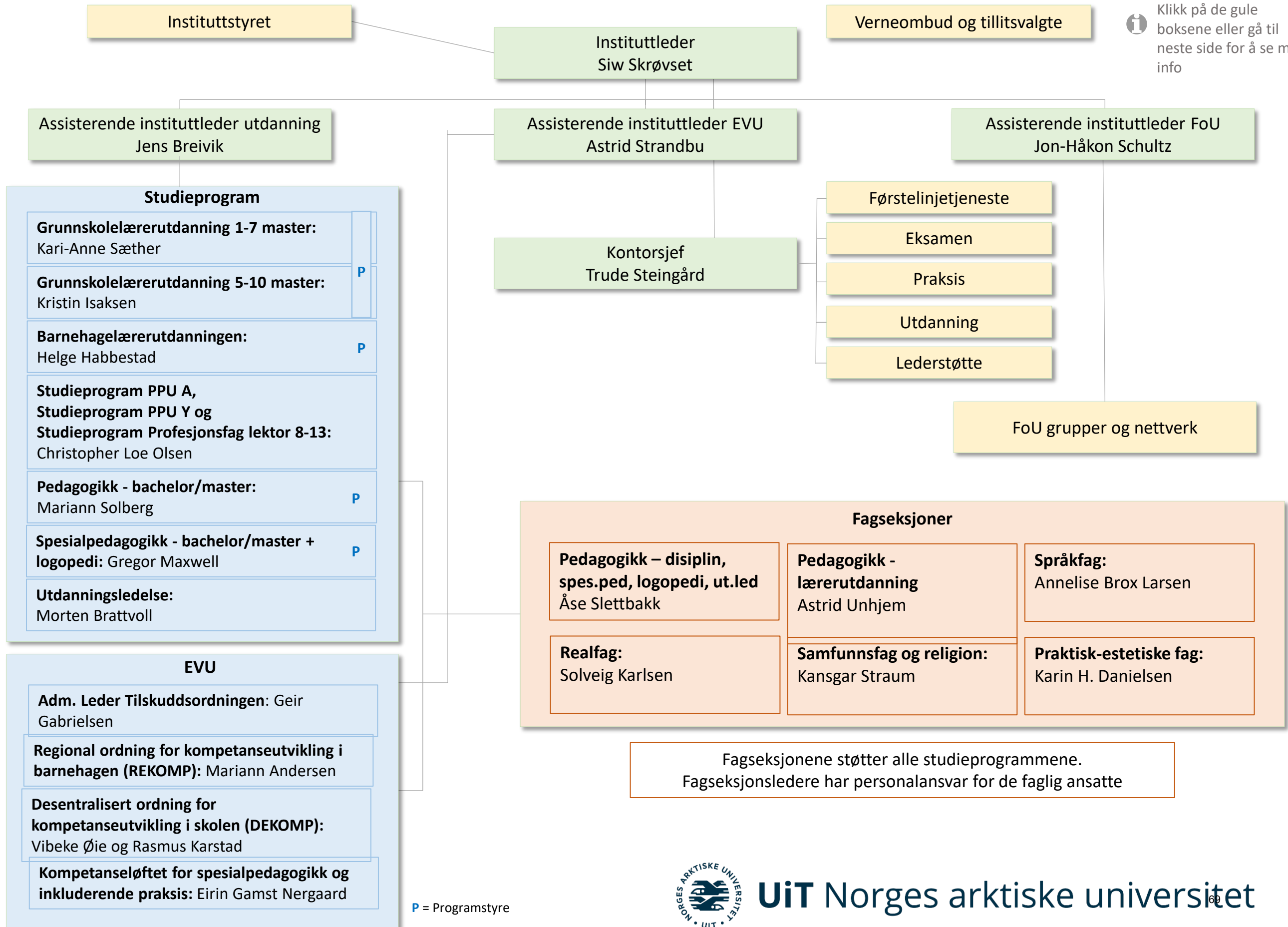
Siw Skrøvset

Instituttleder

Jens Breivik,

Assisterende instituttleder for utdanning

 Klikk på de gule boksene eller gå til neste side for å se mer info

Samordning GLU 1-7, GLU 5-10 og fagdidaktisk master for lærere

	GLU 1-7 fleks (Finnsnes/Harstad)	GLU 1-7 Alta	GLU 5-10 Alta	GLU 1-7 Tromsø	GLU 5-10 Tromsø	Fagdidaktisk master for lærere
	Samlingsbasert	Samlingsbasert	Samlingsbasert	Campusbasert	Campusbasert	Deltid videreutd.
1. år	Ingen fagvalg (kan bytte til Alta etter 1.år)	Alle fag felles med 5- 10, bortsett fra PEL	De fleste fag felles med 1-7, to 5-10 emner	FoU felles med 5-10 Fag 3 felles med 2. studieår- 1-7	FoU felles med 1-7 Fag felles med 2. studieår 5-10	
2. år	Ingen fagvalg (kan bytte til Tromsø etter 2. år)	Felles samisk	Felles samisk	Fag 3 felles med 1. studieår- 1-7	Fag felles med 1. studieår 5-10	
3. år	Kan ta annet fag 4 i Tromsø/Alta	Felles samisk Felles FoU-emne	Felles samisk Felles FoU-emne	FoU felles med 5-10 Felles musikk med 5-10	FoU felles med 1-7 Felles musikk med 1-7	
4. år Høst	15 + 15 stp. PEL	Ett felles PEL emne Ett prog.spesifikt	Ett felles PEL emne Ett prog.spesifikt	Ett felles PEL emne Ett prog.spesifikt	Ett felles PEL emne Ett prog.spesifikt	
4. år Vår	Begynneropplæring Kan ta No/Mat i Tromsø/Alta	No el. Mat sammen med 5-10	No el. Mat sammen med 1-7	No/Mat sammen med 5- 10 og fag.did. master	No/Mat sammen med 5-10 og fag.did. master	No/Mat sammen med 1-7 og 5-10
Eng/Samf/Nat felles for 1-7, 5-10, fag.did. master, Alta og Tromsø						
5. år Høst	Metode	Metode sammen med 5-10	Metode sammen med 1-7	Metode sammen med 5- 10 og fag.did.master (åpent for lektor 8-13)	Metode sammen med 1-7 og fag.did. master (åpent for lektor 8-13)	Metode sammen med 1-7 og 5-10
	Begynneropplæring Kan ta No/Mat i Tromsø/Alta	No/Mat (med 5-10) Kan ta Eng, Samf, Nat (Tromsø)	No/Mat (med 1-7) Kan ta Eng, Samf, Nat (Tromsø)	Alle masteremner med 5- 10, Alta/fag.did. master	Alle masteremner med 1-7, Alta/fag.did. master	

Celler med farge viser samordningen av undervisning mellom

- program på samme campus (1-7, 5-10, fag.did. master)
- mellom ulike studieår på samme program (f. eks fagvalg fag 3 på GLU 1-7 Tromsø og 5-10 Tromsø) – gir bindinger mht plassering av praksis/timeplan
- mellom campus (f. eks masteremnene som gis på tvers av campus og program) – krever høy grad av koordinering (jf mørk fargetone)

Føringer for organisering/tilpasning til studentgruppe (rekruttering)

GLU 1-7 fleks (Finnsnes/Harstad)	GLU 1-7 Alta	GLU 5-10 Alta	GLU 1-7 Tromsø	GLU 5-10 Tromsø	Fagdidaktisk master for lærere
Samlingsbasert med nettstøtte 3 samlinger x 3 dg Ukentlig nettundervisning (2 x 4 t)	Samlingsbasert 1 digital og 3 fysiske ukesamlinger	Samlingsbasert 1 digital og 3 fysiske ukesamlinger	Campusbasert Samlinger med nettstøtte 4. år vår	Campusbasert Samlinger med nettstøtte 4.år vår	Deltid videreutd. Koples mot undervisningen på GLU 1-7/5-10
Faste ukedager	Samisk som videreutd: faste ukedager	Samisk som videreutd: faste ukedager			Faste ukedager (binder undervisningen på syklus 2 i Tromsø/Alta
Studenter med forpliktelser som gjør den ikke-flyttbare	Få samlinger pga. lange avstander/høye reisekostnader	Få samlinger pga. lange avstander/høye reisekostnader			Faste ukedager for å kunne kombinere med arbeid som lærer

Drama – UMAK
Musikk – UMAK
Samisk – ISK

Utfordringer med praksis langt fra hjemsted – nedsatt arbeidsgruppe 5.sept. 2023

Høyringsinnspel frå AHR om fornying av studie- og emneporteføljen

AHR ynskjer å takke for høvet til å koma med innspel til arbeidet med fornying av studie- og emneporteføljen. Det har vore halde to møte for dei tilsette, der fagmiljøa har diskutert gruppevis. I tillegg har det vore høve til å koma med skriftlege innspel. Dette høyringsinnspelet er vedteke av instituttstyret.

Innleiingsvis ynskjer AHR å uttrykke støtte til dei overordna måla med prosessen om å utvikle ei meir berekraftig studieportefølje og ta framtidsansvar. Instituttet ynskjer likevel òg å peike på utfordringa med såkalla «endringstrøytteleik» i organisasjonen: det er mange som har stått i større og mindre endringsprosessar over lang tid. Derfor vil det vidare i prosessen vera avgjerande med god forventingsavklaring og planlegging. Mange av endringane ein kan vente ligg framom oss vil ta tid, fleire år, å gjennomføre. Då treng me tydeleg avklaring på kva som skal skje når, og korleis me påverkar prosessen undervegs.

AHR har i dag ansvar for bachelorprogramma i arkeologi, historie, religionsvitskap og Russlandsstudiar; årsstudia i historie og religionsvitskap; og masterprogramma i arkeologi, historie, religionsvitskap og Russlandsstudiar. Programma på historie og religionsvitskap samarbeider tett med lærarutdanninga 8-13.

Innom disiplinprogramma i høvesvis arkeologi, historie og religionsvitskap er det alt i dag mogleg å ta ein grad som liknar på den føreslegne byggjeklossmodellen. Bachelorprogrammet i Russlandsstudiar er ikkje bygd opp med same fleksibilitet.

Dei ulike programma har ulike utfordringar knytt til rekruttering, dimensjonering, samarbeid og ressursbruk, og det vil derfor vera ulikt kva strategiar som vil vera mest aktuelle. Her kan me òg sjå føre oss at tidsperspektivet må med for å seie noko om kva strategi me bør velje: det vil gjerne ta lenger tid å få til samarbeid på tvers av institusjonsgrenser enn på tvers av institutt.

Fleirtalet av dei vitskapleg tilsette ved instituttet har bakgrunn og hovudvirke innom fagtradisjonane for arkeologi, historie, religionsvitskap og teologi. Men me har òg vitskapleg tilsette med andre fagbakgrunnar og-felt, og desse er, i lag med resten av kollegiet, med på å gje instituttet eit fleirfagleg potensiale – som me ikkje nyttar godt nok i dag. For AHR er det derfor eit mål at studieporteføljearbeidet skal setje oss i stand til å nytte kompetansen hjå heile kollegiet på ein betre måte.

Del 1 Byggjeklossmodell

I tråd med innspela frå faggruppene for arkeologi, historie og religionsvitskap, så ser instituttet føremonar med byggjeklossmodellen som hovudregel for disiplinfaga. Ein modell for disiplinære bachelorgradar som i hovudregel legg opp til at kandidatane får ei fleirfagleg kompetanse vil truleg styrke både kandidatane, auke arbeidslivsrelevans, forsterke breiddeuniversitetet, og kunne motverke tendensen til silotenking innom fagmiljø/institutt som me har sett i dag.

Eit premiss for at byggjeklossmodellen skal kunne fungere godt er at informasjon om studieprogram og emnekatalogen blir presentert på ein måte som gjer at studentane kan finne fram med så lite ekstra rettleiing som mogleg. Her kan det vera aktuelt å sjå til mellom anna UiO som har ein liknande modell, der det er tydeleg informasjon om tilrådde emnepakkar.

Ei potensiell utfordring med byggjeklossmodellen ligg i å byggje tilhøyrse i læringsmiljøa: med godt blanda studentgrupper på mange emne kan det vera krevjande å finne eit stabilt fagleg-sosialt miljø

for studentane. Samstundes kan det vera ein rikdom for læringsmiljøet med ei mangfaldig studentgruppe. Ein bør derfor byggje opp studentmentorordninga, styrke dei ulike studentforeiningane, og prioritere fagleg-sosiale tiltak.

I byggjeklossmodellen ligg eit interessant potensiale for å laga emnepakkar a 30 og 60 stp på tvers av fagmiljø/institutt/fakultet. Eit sentralt spørsmål blir korleis me skal utvikle desse, utan å auke det samla talet emne. Er det slik at emne i desse pakkene må vera ein del av 90 stp pakken på eit disiplinprogram, eller er det opning for å ha emne spesialdesigna for 30/60 poengs-pakkane? Om ein som hovudregel ikkje skal tilby emne utover 90-stp pakka for disiplinstudentar og fellesemne vil det truleg føre til ein mindre fleksibel portefølje. Eventuelt vil det kunne variere meir frå år til år kva emne, og dermed kva fagkompetanse, studentane på eit disiplinprogram får (dersom ein har emne som ligg tett opp til forskinga til ein eller to undervisarar, og desse til dømes har FoU-termin). Me ser det ikkje nødvendigvis som eit problem at studentane får mindre valfridom innom hovuddisiplin, men det må vera ei tydeleg prioritering som blir klart kommunisert ut og me må sikre nok fagleg variasjon innom disiplinemna.

For AHR ser me potensiale i å samarbeide med andre institutt/fagmiljø om emnepakkar innom til dømes samisk kultur, samfunn og forvaltning; urfolksstudiar; geopolittikk; Russisk og Aust-Europeisk kultur, historie og samfunn; og demografistudiar.

Vidare ser instituttet potensiale om å tilby fellesfag på tvers av institutt/einingar/fakultet innom grunnleggjande teori og metode, vitenskapleg idehistorie med vekt på humaniora/samfunnsvitenskap, og meir generiske ferdigheiter som akademisk skriving, informasjonskompetanse, digital kompetanse og KI, problembaserte studieopplegg med studentar frå ulike fag (etter modell av NTNUs «ekspertar i team») og formidlingskompetanse.

I arbeidet med fellesfag kan det vera gode grunnar til å sjå på korleis dagens ex.phil og ex.fac fungerer, og om desse emna på sikt bør gjennom endringar for å passe betre med ein ny grunnmodell og målet om berekraftige og framtidsansvarlege utdanningar. Det kan mellom anna vera gode grunnar til å bruke nokre fellesemne som introduksjon for nye studentar, medan andre fellesemne kan koma på eit seinare tidspunkt i studiet. Det overordna koordineringsansvaret for fellesemne kan ved HSL løysast i den studieadministrative klynga, medan fagmiljø/undervisarar har det faglege ansvaret.

For studieprogramma innom historie og religionsvitenskap er det alt i dag ei utfordring med matriseorganiseringa opp mot lærarutdanninga 8-13: det krev mykje koordinering, og gjev mindre fleksibilitet i emneporteføljen. Med ein overgang til ein byggjeklossmodell ser ikkje instituttet at denne utfordringa vil bli mindre.

Instituttet vil trekke fram arkeologi som ei utdanning i skjeringspunktet mellom disiplinlag og profesjonsfag, og mellom teoretisk og eksperimentelt. Arkeologistudiet ved UiT har ein unik profil i nasjonal samanheng med særleg tett kopling til praksisfelt og arbeidsliv, og er tydeleg regionalt forankra. Fagmiljøet er uroleg for at ein byggjeklossmodell med maksimalt 90 stp i arkeologi vil gå utover studentanes høve til å utvikle særleg viktige praktiske og profesjonsretta ferdigheiter, og slik gjere studentane mindre attraktive på arbeidsmarknaden. Forslaget frå fagmiljøet er at i tillegg til 90 stp meir teoretisk retta emne i arkeologi, bør studentane få tilbod om ei valfri pakke a 30 stp med praksis- og profesjonsretta emne. Det vil ligge tettare opp til dagens ordning, som er eit resultat av lang tids utviklingsarbeid. Instituttets vurdering er at det i alle høve vil måtte ta eit par år å skulle legge om dagens studieplan for bachelor i arkeologi til ein rein byggjeklossmodell med maks 90 stp, og at det derfor er ynskjeleg med ein eigen prosess for å undersøke moglegheita for ein tilpassa byggjeklossmodell i samsvar med forslaget frå fagmiljøet. Bakgrunnen for forslaget er arkeologifagets

eigenart. Det kan utfordre byggjeklossmodellen som norm, men instituttets vurdering er at det i det store og heile likevel svarar godt på målsettinga med prosessen. Med dette forslaget vil dagens emneportefølje på arkeologi bli redusert, og det vil vera opp til studentane om dei ynskjer ein bachelorgrad med 90 eller 120 stp innom arkeologi.

Det er meir vanskeleg å sjå føre seg korleis Russlandsstudiar skal kunne fungere innom byggjeklossmodellen. Instituttet meiner det sentrale for UiT er å sørge for at studentar skal kunne tileigne seg fleirfagleg kompetanse om Russland og Aust-Europa, men at dette ikkje nødvendigvis treng å vera i form av ein eigen grad. Ei utfordring om ein vel å leggje om frå dagens bachelorprogram til ein byggjeklossmodell der studentane kan ta ein bachelor i historie med tilval i russisk språk, kultur og samfunn, er knytt til rekruttering og synleggjering av studentanes kompetanse.

Til spørsmålet om ein bør gå for to alternativ for masterprogramma, der eit alternativ er som dagens og eit anna alternativ opnar for ei mindre masteroppgåve, er instituttets haldning at ein ikkje bør opne for to alternativ på våre fag. Av omsyn til at våre masterkandidatar etter fullført grad i stor grad arbeider innom forvaltning, med det det inneber av prosjektarbeid, sakshandsaming og utgreiingsarbeid, ser me det som føremålstenleg å halde på dagens relativt omfattande masteroppgåve. I tillegg vil ei omlegging til to alternative retningar på master fort innebære auka administrasjon av programma og moglegvis ei større fragmentering av læremiljøet.

Del 2 strategiar

Programma i religionsvitenskap og historie er alt i dag i stor mon organisert etter matrise inn mot lærarutdanninga 8-13, og det vil truleg vera lite å hente på å bruke denne strategien i større grad på desse faga. Då er det meir interessant å prioritere andre strategiar. Matrise vert vurdert som lite aktuell for arkeologi.

Religionsvitenskap har hatt utfordringar med låg rekruttering til disiplinprogramma i ein lengre periode. Fagmiljøet vurderer sjølve at det kan vera føremonar med å gå vekk frå dagens modell for disiplinmasteren, og skisserer fleire moglegheiter med utgangspunkt i høyringsrapportens strategiar: fleirdisiplinær master ved UiT; nasjonalt samarbeid om disiplinær master; opne for å gjera masteremne til EVU-emne, med moglegheit for å bygge på med masteroppgåve for å oppnå mastergrad (dette vil gje ein særleg fleksibel og arbeidslivstilpassa grad). Instituttet vurderer at særleg dei to siste forslaga kan vera interessante å gå vidare med, med bakgrunn i samfunnsbehov og at arbeidet med fleirdisiplinær master moglegvis er meir komplekst. Samstundes kan ein tenkje seg at ein fleirdisiplinær master kan vera enklare å rekruttere til. Forslaga om nasjonalt samarbeid og meir fleksibel og arbeidslivstilpassa mastergrad utelukkar heller ikkje kvarandre. Fagmiljøet ynskjer sjølve å få arbeide vidare med forslaga over dei neste to semestera, og instituttet støttar dette forslaget.

For lågare grads utdanning innom religionsvitenskap så har fagmiljøet konkrete utviklingsplanar som er i tråd med målsetjinga for studieporteføljeprosessen, høver godt inn i ein byggjeklossmodell og UiTs overordna strategi. Det er planar om fleksible tilbod innom samisk religion/urfolksreligion; religions og profesjonsutøving; kristendom, filosofi og etikk. Instituttet vil her leggje til at UiT har særleg gode føresetnadar for å tilby denne typen kompetanse inn i eigne profesjonsutdanningar og som EVU-tilbod til ulike yrkesgrupper der religion- og kulturforståing er viktig i profesjonsutøvinga. På grunn av ressursituasjonen og at arbeidet med å utfase dei nyleg nedlagte studieprogramma i teologi, vil mykje av dette arbeidet måtte vente til etter vårsemesteret 2024.

For Russlandsstudiar bør ein gå vidare med korleis ein kan sikre at UiT kan tilby tilsvarande kvalifikasjonar innom byggjeklossmodellen på andre måtar enn ved å tilby ein eigen grad. Det kan til dømes vera gjennom å setje saman ei 60 stp emnegruppe.

På historie ser ein føre seg at fleksibilisering og digitalisering kan vera ein aktuell strategi på emnenivå, men det må ikkje gå på tvers av krava i rammeplanen for lærarutdanninga 8-13. På arkeologi er det faglege grunnar til at ein vil prioritere campus-studentar, men fleksibilisering og digitalisering kan like fullt vera aktuelle strategiar for å gjera undervisninga meir tilgjengeleg og studentnær.

Større samhandling og samarbeid nasjonalt er ein interessant strategi for små disiplinfag – så òg for AHR – for å nytte ressursane godt og for å tilby gode, interessante og relevante tilbod. I fyrste omgang bør ein arbeide med samarbeid om mastergradsprogram. Her meiner instituttet at meir må gjerast på institusjonelt og nasjonalt nivå for eit koordinert arbeid for system som fremjar nett samarbeid framfor konkurranse. Om dette skal vera ein kraftfull strategi krev det tydeleg politisk prioritering.

Del 3 Gjennomgåande endringar og tilrådingar

For religionsvitenskap og historie som er nært knytt til lærarutdanninga 8-13 er det krevjande å få til sekvensiell organisering av semesteret – på grunn av lærarstudentanes praksisperiodar. Det vert òg peika på at langsgåande emne betre fremjar fagleg modning på historie. På arkeologi vert det i dag nytta ein kombinasjon av emne med langsgåande og emne med meir intensiv undervisning, med gode resultat.

Sekvensiell organisering vil ikkje nødvendigvis gjere det enklare å organisere emnebolkar, eller velje emne på tvers av fagmiljø/einingar/fakultet. Men det vil kunne gje dei vitskapleg tilsette meir konsentrert tid til høvesvis undervisning og forskning. Instituttet meiner det å sørge for meir konsentrert tid til undervisning og forskning òg let seg gjere innom dagens system med langsgåande emne.

Om ein går for ei løysing med små fellesfag, gjerne nettbaserte, kan ein sjå føre seg at desse ikkje treng vera knytt opp til ein langsgåande struktur. Om ein vel å utvikle nye, store fellesemne vil dette truleg krevje meir ressursar til timeplanlegging jamfør planlegging kring dagens ex.phil.

Å sjå på høvet for at studentane i større grad sjølve kan velje vurderingsform i eit emne (t.d. velje mellom anten skuleeksamen, semesteroppgåve eller mappevurdering), kan på den eine sida treffe godt på å gjera studentane meir sjølvstendige, og betre rusta for arbeidslivet. Men på den andre sida vil det truleg vera meir ressurskrevjande: krevje meir administrasjon og vera meir komplekst å undervise/retteleie i og vurdere. På kort sikt bør prioriteringa vera å nytte ulike vurderingsformer gjennom studieløpet. Men på lengre sikt kan det vera interessant å utforske moglegheitene for variasjon i vurderingsformer innom same emne.

Dagens administrative system med EpN er ikkje særleg godt eigna for å tenke kreativt kring læringsdesign og vurderingsformer.